

Lesya Ukrainka Volyn National University
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

**Nina DANYLYUK, Tetiana MASYTSKA,
Douglas O'BRIEN, Oksana ROHACH**

**Ніна ДАНИЛЮК, Тетяна МАСИЦЬКА,
Даглас О'БРАЙЄН, Оксана РОГАЧ**

THE MAIN FEATURES OF THE UKRAINIAN GRAMMAR

A REFERENCE TEXTBOOK FOR FOREIGNERS

ОСНОВНІ РИСИ ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

*НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ*

Lutsk Луцьк
«Nadstyrja» «Надстир'я»
2022

*Рекомендовано до друку вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 13 від 28.12.2021 р.)*

Рецензенти:

доктор пед. наук, доцент *Ганна Швець* (Київський національний університет імені Тараса Шевченка);

доктор філол. наук, професор *Зінаїда Пахолок* (Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»);

канд. філол. наук, доцент *Алла Павлюк* (Волинський національний університет імені Лесі Українки).

The textbook provides a concise theoretical description of the morphology of the Ukrainian language, and the tasks and exercises that were created to enhance the acquisition of the material. The theoretical material is explained in English for the English speaking students who study Ukrainian as a foreign language to understand the key grammar terms and notions better. The textbook is based on the work: Notes on Ukrainian grammar for foreign students: learning materials of the Ukrainian grammar for the English speaking foreign students / Y. Horot, N. Danyliuk, L. Malimon, O. Rohach. Lutsk : LUEENU, 2014. 40 p.

The textbook is for the learners of the preparatory departments and the students of higher educational institutions.

У навчальному посібнику стисло викладено основи теоретичних відомостей із морфології сучасної української мови, дібрано завдання і вправи, які сприятимуть засвоєнню матеріалу. Пояснення теоретичного матеріалу зроблено англійською мовою, що полегшить розуміння ключових граматичних термінів і понять англомовними студентами, які вивчають українську мову як іноземну. В основу праці покладено видання: Notes on Ukrainian grammar for foreign students: навчально-методичні матеріали з граматики української мови для англомовних студентів-іноземців /Є. І. Гороть, Н. О. Данилюк, Л. К. Малімон, О. О. Рогач. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2014. 40 с.

Посібник розраховано на слухачів підготовчих відділень, студентів і магістрантів у закладах вищої освіти.

© Данилюк Н. О., Масицька Т. Є.,
О'Брайен Д., Рогач О. О., 2022.

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2022.

CONTENTS (ЗМІСТ)

FOREWORD (ПЕРЕДМОВА).....	4–5
NOUNS (ІМЕННИКИ).....	6–33
ADJECTIVES (ПРИКМЕТНИКИ).....	34–41
NUMERALS (ЧИСЛІВНИКИ).....	42–50
PRONOUNS (ЗАЙМЕННИКИ).....	51–62
VERBS (ДІЄСЛОВА).....	63–81
ADVERBS (ПРИСЛІВНИКИ).....	82–86
PREPOSITIONS (ПРИЙМЕННИКИ).....	87–91
CONJUNCTIONS (СПОЛУЧНИКИ).....	92–95
PARTICLES (ЧАСТКИ).....	96–101
INTERJECTIONS (ВИГУКИ).....	102–104
TESTS (ТЕСТИ).....	105–108
KEYS (КЛЮЧІ).....	109–121
TERMS (ТЕРМІНИ).....	122–124
RECOMMENDED LITERATURE (РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА)	125–126

PREFACE

The Ukrainian language is the national language of the Ukrainians. It belongs to the twenty most spread languages in the world. Approximately 45 million people speak it in Ukraine, Belarus, Poland, Slovakia, Check Republic, Moldova, Romania, Great Britain, Russia, Kazakhstan, the USA, Canada, Brazil, Argentina, Australia and other countries.

International students who study in Ukraine (over 76 thousands) learn the Ukrainian language as a foreign one at the preparatory department and the Ukrainian language for specific purposes (depending upon their future professions) at other faculties. In the course of studies, they have to know the norms of the Ukrainian phonetics and orthoepy, have a good command of the vocabulary and grammar rules in order to be able to use the language for studying and in their professional activities.

The Ukrainian language belongs to the Indo-European language family, a Slavonic group, and an Eastern Slavonic subgroup. By its typological genetic type it is an inflexional synthetic language, so, a flexion/ending is the main marker of the grammatical meaning of a word.

There are nine parts of speech in the Ukrainian language: 6 notional parts of speech (they perform syntactic functions in a sentence) – **a noun, a verb, an adjective, a numeral, a pronoun**, and 3 functional parts of speech (they are not notional, and alone do not perform any syntactic functions in a sentence) – **a conjunction, a preposition, and a particle**. An interjection is not a part of speech as it expresses feelings and wills of a speaker without naming them.

The reference textbook provides a concise description of the theory and morphology of the modern Ukrainian language, and contains tasks and exercises that will enhance the acquisition of the material. The tables and charts summarise and visualize the given information, making it easier to memorise and remember.

We wish you good luck in the Ukrainian language acquisition!

ПЕРЕДМОВА

Українська мова – національна мова українців. Вона входить до двадцяти найпоширеніших мов світу. Нею розмовляють приблизно 45 мільйонів людей в Україні, Білорусі, Польщі, Словаччині, Чехії, Молдові, Румунії, Великій Британії, Росії, Казахстані, США, Канаді, Бразилії, Аргентині, Австралії та інших країнах.

Студенти-іноземці, які навчаються в Україні (понад 76 тисяч), вивчають українську мову як іноземну на підготовчому відділенні та українську мову як іноземну (за професійним спрямуванням) на обраних факультетах. Вони повинні володіти нормами української фонетики та орфоєпії, мати достатній лексичний запас, знати граматику, щоб використовувати мову для навчання та у своїй фаховій діяльності.

Українська мова належить до індоєвропейської мовної сім'ї, слов'янської групи, східнослов'янської підгрупи. За типологічною класифікацією – це флективна синтетична мова, тобто закінчення є основним показником граматичного значення слова.

В українській мові виділяють 9 (дев'ять) частин мови: 6 (шість) самостійних (повнозначні, виконують синтаксичні функції в реченні) – **іменник, дієслово, прикметник, числівник, займенник, прислівник** і 3 (три) службові (неповнозначні, самостійно не виконують синтаксичні функції в реченні) – **сполучник, прийменник, частка**. **Вигук** не відносять до частин мови, тому що він виражає почуття, волевиявлення мовця, не називаючи їх.

У навчально-методичному посібнику стисло викладено основи теоретичних відомостей із морфології сучасної української мови, дібрано завдання і вправи, які сприятимуть засвоєнню матеріалу. Наведені таблиці дають змогу узагальнити та унаочнити відомості, що допоможе краще їх запам'ятати.

Зичимо успіхів на шляху опанування української мови!

NOUNS (ІМЕННИКИ)

A **noun** (іменник) is a notional part of speech that names objects/beings, has the categories of gender, number, and case, answers the questions *Who? What?* In the Ukrainian language a noun is mainly a declined part of speech. Ukrainian nouns have the following *morphological characteristics*: the category of **Number** (число́), **Gender** (рід), and **Case** (відмінок).

The Category of Number (Категорія числа)

Countable nouns have two numbers – **Singular** (однинá) and **Plural** (множинá). **Singular** denotes “one” and **Plural** denotes “more than one”. According to this criterion all Ukrainian nouns are divided into three groups:

1. Nouns which can be used both in the Singular and in the Plural, e. g.: *твір – твори, лекція – лекції, хмара – хмари, інститут – інститути*.

2. Nouns which are used only in Singular. Here belong: 1) **the names of material** (*залізо, молоко, сметана, олія, цукор*); 2) **collective nouns** (*лістя, насіння, лю́дство, ректорáт, рідня́, учі́тельство, студéнтство*); 3) **abstract nouns** (*добротá, і́стина, му́дрість, прав́да, сла́ва, телеба́чення, щáстя*); 4) **proper nouns** (*Украї́на, Воли́нь, Кі́їв, Дніпро́, Чо́рне мо́ре*).

3. Nouns which are used only in the Plural. Here belong: 1) **nouns denoting things, articles of dress, tools and instruments consisting of two parts or having symmetrical structure** (*двéрі, ковзані́, окуля́ри, са́ни, штані́, но́жиці*); 2) **nouns possessing the material and substantial meaning** (*вершкі́, лі́ки, макарóни, парфю́ми*); 3) **nouns denoting totality of things** (*гро́ші, фіна́нси, копа́лини*); 4) **the names of games and processes** (*ша́хи, ша́шки; про́води*); 5) **nouns denoting periods of time, holidays, rituals and rites** (*кані́кули, жнивá; імені́ни, вечорні́ці, зару́чини, хресті́ни*); 6) **abstract nouns containing the suffix -ош** (*за́здροщі́, лі́нощі́, при́крощі́, ре́внощі́*); 7) **abstract nouns of adjectival origin** (*зернові́, озі́мі, цитрусові́*); 8) **some proper nouns** (*А́льпи, Афíни, Карпа́ти, Кордильє́ри, Пірене́ї, Прилу́ки, Су́ми, Черка́си, Чернівці́, Залі́щики, Згорáни*).

Exercises (Впра́ви)

Exercise 1. *Put the necessary nouns in the place of the dots in the text /*
Впра́ва 1. *Поставте в тексті на місці крапок потрібні іменники.*

ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

1. Я навчаюсь у Волинському національному імені Лесі в Луцьку, в Україні. 2. Зараз я вивчаю українську на підготовчому 3. Мої – пані Вікторія, пані Катеріна, пані Тетяна і пані Ніна. 4. Українську вчити важко, але цікаво. 5. Підготовче розміщене в навчальному А на нульовому на Волі, 13 (тринадцять). 6. Це головний 7. Він має чотири 8. Тут працюють адміністрація, факультет іноземної філології та міжнародних 9. У корпусі Н знаходиться бібліотека і філології та журналістики. 10. Корпус С має дев'ять, у ньому є два ліфти. 11. У великому корпусі багато: психології, інформаційних систем, фізики, математики, біології, географії, хімії, медицини. 12. В інших розміщені фізичної культури, спорту та здоров'я, педагогічної освіти та соціальної роботи, культури і мистецтв, економіки та управління, історії, політології та національної безпеки.

Довідка: Університеті, мову, місті, відділенні, Українки, корпусі, викладачки, відділення, корпус, проспекті, поверсі, корпусах, факультет, поверхи, факультетів, факультети, відносин.

Exercise 2. *Determine the number of underlined nouns (singular – plural) /*
Впра́ва 2. *Визначте число підкреслених іменників (однина – множина).*

А) 1. Я зустрів викладачок української мови пані Ніну і пані Тетяну. 2. Тарек пам'ятає викладачку англійської мови пані Катеріну. 3. Я пишу вправу. 4. Мої друзі живуть у Луцьку. 5. В університеті вчиться багато студентів. 6. У місті Луцьку є чимало

бібліотек. 7. Я люблю зустрічатися з підругою. 8. В університеті є п'ятнадцять факультетів. 9. Мій товариш – студент. 10. В авдиторію зайшов викладач. 11. На столах стоять комп'ютери. 12. Я купив новий телефон. 13. У мене є кілька словників з української мови. 14. У цьому зошиті я пишу вправи. 15. Куді їде цей автобус? 16. Які тролейбуси їдуть до університету? 17. Я іду зараз у «Порт Сіті». 18. Мені подобається вчити українську мову. 19. Які країни входять до Євросоюзу? 20. Я хочу поїхати до Києва у Посольство Лівії. 21. У Луцьку розташоване Консульство Республіки Польща. 22. У місті Львові є багато супермаркетів. 23. Я іду в університетську бібліотеку. 24. Салім любить їсти страви української кухні. 25. Я знаю цих дівчат. 26. Ці хлопці – мої друзі.

Довідка: початкові форми – викладачки, мова, вправа, друзі, студенти, місто, подруга, університет, товариш, авдиторія, столи, телефон, словники, вправи, автобус, тролейбуси, «Порт Сіті», мова, країни, Посольство, Республіка, супермаркети, бібліотека, страви, дівчата, хлопці.

Б) 1. Олена – розумна студентка. 2. Мохаммед отримав у деканаті залікову книжку. 3. У моєї бабусі є чотири внуки. 4. Автобуси їдуть через центр міста. 5. У місті Вінниці є кілька мостів. 6. В усіх корпусах університету є їдальні або кафе. 7. Ахмет обідає в кафе. 8. Оксана стоїть біля дощки. 9. На столах лежать підручники. 10. Я виконав завдання. 11. Я люблю подорожувати Україною. 12. Я хочу побачити місто Одесу. 13. Ми плануємо відвідати музеї в місті Луцьку. 14. Моя подруга навчається на факультеті філології та журналістики. 15. У містах України багато цікавих музеїв. 16. Місто Житомир – обласний центр. 17. Я мрію подорожувати містами України. 18. Староста приніс журнал нашої групи. 19. Оксана отримала диплом бакалавра. 20. Я передав учора посвідку на проживання в Україні. 21. Мені потрібно купити нову ручку. 22. Цього року я вступив до Волинського національного університету. 23. У бібліотеці є багато книг. 24. Я вивчаю українську

мóву три місяці. 25. Ми повернемося в Намібію чéрез (за) п'ять рóків. 26. Влітку я бóду складати екзáмен з української мóви.

Дóвідка: початкóві фóрми – Олéна, деканáт, внúки, автóбуси, мостí, їдáльні, кафé, дóшка, столí, завдáння, Україна, мíсто, музéї, факультét, містá, центр, містá, стáроста, бакалáвр, проживáння, рúчка, університét, кнíги, місяці, рóки, екзáмен.

Exercise 3. Write the given nouns in the plural / Впрáва 3.
Запишіть подані іменники у формі множини.

Рúчка (pen), університét (university), рóзклад (timetable), сýмка (bag), крéйда (chalk), вікнó (window), двéрі (door), деканáт (deanery), стíл (table), ключ (key), алфáвіт (alphabet), автóбус (bus), таксі (taxi), студéнт (student), студéнтка (student), інозéмець (foreigner), украї́нець (Ukrainian), хлíб (bread), дівчина (girl), молóкó (milk), хлóпець (boy), профéсор (professor), стíлець (chair), дóшка (board), аудиторíя (classroom), доцéнт (docent), кáва (coffee), дзвінóк (ring), перéрва (break time), грíвня (UAH), Петрó (name), викладáч (lecturer), олівéць (pencil), пан (mister), бúква (letter), пáні (madam), автóбус (bus), Ірíна (name), зупíнка (bus station), тролéйбус (trolleybus).

Exercise 4. Divide the words in the given sentences / Впрáва 4.
У поданих реченнях розділіть слова.

Дóброгорáнку! ЯкВасзвáти? МенéзвáтиДéвід. МенéзвáтиТетя́на.
Явикладáчкаукраї́нськоїмóви. Приéмнопознайо́митися.
Зві́дкиВиприї́хали? Яприї́хавізСенегáлу. Аваштовáришзві́дкиприї́хав?
Вінприї́хавзІндíї.
ЧомúВиприї́халивУкраї́ну? Яхóчу навчáтисьуВоли́нськомунáцiональ
номууніверситéтііменіЛéсіУкраї́нки. ДеВипроживáєте?
Япроживáювгуртóжитку
нóмертрíна вúлиціЯрощукáтрíдцять. КимВиxóчетебúти?
Яхóчубúтипрогра́містом.

Exercise 5. From the given sentences write nouns-proper names and group them: a) names of people; b) names of cities, villages and countries;

c) *names of organizations* / **Вправа 5.** *Из поданих речень випишіть іменники-власні назви і погрупуйте їх: а) імена людей; б) назви міст, сіл і країн; в) назви організацій.*

Ольга почала готувати обід. Володiмiр навчається в унiверситетi. Студенти слухають лекцiю. Навчальний рiк у Волинському нацiональному унiверситетi iменi Лесi Українки починається першого вересня. Студенти поїхали в село Колодяжне на екскурсiю до музею Лесi Українки. Столиця України – мiсто Київ. У Львовi та Одесi живуть мої друзi. Абдулла приїхав з Лiвii, а Сангiта – з Індii. Сiм'я Тарека живе в Стамбулі. У мене велика сiм'я – три братi і п'ять сестер. Моїх братiв звати Отман, Селiм і Тугем. Моїх сестер звати Айша, Фатiма, Гульнар, Лейла, Рiма. Мерiем закінчила вiддiлення психологiчної реабiлітацiї в Унiверситетi мiста Мсiли в Алжiрi. Пани Тетяна провiдить заняття з iноземними студентами в аудиторiї 303, а пани Ніна – в аудиторiї 305. Оксана навчається на факультетi мiжнародних вiдносин, а Людмила – на факультетi психологiї. Менi подобається жити і навчатися в мiстi Луцьку.

The Category of Gender (Категорiя рiду)

All the nouns (except those used only in the Plural) belong to one of the three **genders**: **Masculine (чоловічого рiду)** (these nouns correlate with the pronouns **he (він)** or **this (цей)**, e. g.: *викладач, хлопець, студент, ведмiдь, комар, вiтер, огiрок*), **Feminine (жiночого рiду)** (they are correlative with the pronouns **she (вона)** or **this (ця)**, e. g.: *дiвчина, жiнка, мама, лекцiя, аудиторiя, шкiла, дiля*) or **Neuter (середнього рiду)** (which correlate with the pronouns **it (воно)** or **this (це)**, e. g.: *дитя, теля, кошеня, море, поле, дерево, вiкно, мiсто, повiдомлення*).

A separate group is constituted by nouns of **common gender (спiльного рiду)**. These are the nouns in **-a(-я)** denoting living beings named so after their actions, behaviour, appearance, character (*базика, бiдолаха, калiка, листонiша, лiвшi, непосiда, нерiба, плакса, н'яниця, сирота, староста*). In this case the gender is defined by the

context that is by syntactic connections of the noun with pronouns, adjectives and verbs (*сиротá Ольга, сиротá Петро́; відповідáльний стáроста, нáша стáроста; цей листонóша, листонóша принéсла; бiдолáха залиши́лася, бiдолáха пи́шов*).

Some names of living beings denoting professions or occupations can refer to persons of masculine and feminine sex, but formally they belong to masculine (e. g.: *акадéмик, депутáт, дирéктор, посóл, профéсор; геóлог, iнженéр, мáйстер, психóлог, суддý, юрiст*, etc.). It is caused by the fact that in the past only men had such professions but with the time women obtained them too, so the corresponding feminines appeared. Most of the names were formed with the help of the suffix *-к-*: *áвтор – áвторка; бiзнесмéн – бiзнесмéнка; вчiтель – вчiтелька; лiдер – лiдерка; лiкар – лiкарка; машинiст – машинiстка; редáктор – редáкторка; студéнт – студéнтка*, etc. Other words were derived with the help of the suffix *-иц-*: *заснóвник – заснóвниця; керiвнiк – керiвниця; учень – учени́ця*; suffix *-ин-*: *мáйстер – майстрíня; фiлолог – фiлологíня; продавéць – продавчíня* or suffix *-ес-*: *барóн – баронéса; поéт – поетéса*. Some words have parallel forms: *актóр – актóрка, актрíса*. But masculine nouns are used to express the official names of positions, professions and titles: *асистéнт, аспiрáнт, викладáч, декáн, дирéктор, дипломáт, доцéнт, лавреáт, рéктор, мiнiстр, президéнт, прокурóр*, etc.

There are different ways of expressing gender in Ukrainian: 1) *lexical*, 2) *morphological*, 3) *word-building*, 4) *syntactical*.

A **lexical** way is characteristic of the names of people, domestic animals, and birds (*бáтько – мáти, дiд – бáба, дýдько – тíтка, хлóпець – дíвчина, бик – корóва, пiвень – кýрка*).

A **morphological** way: nouns have specific inflexions in the Nominative case Singular: **Masculine**: *ø* (*нарóдø, унiверситéтø, оливéцьø, синø*); *-а(-я)* (*воєвóда, дочкá, Микóла, суддý, Илý*); *-о* (*бáтько, дýдько, Петро́, Днiпрó*); **Feminine**: *ø* (*любóвø, мiдьø, пóдорожø, рáдiстьø, рiчø, рóзкiшø*); *-а(-я)* (*весéлка, дорóга, землý, мрíя*); the noun *мáти*; **Neuter**: *-о, -е* (*óко, óзеро, селó, сýйво, мóре, пóле, явище*); *-а(-я)* (*лошá, життý, iм'я, телý*).

Note: Here and further the symbol \emptyset denotes a **zero inflexion**.

A **word-building** way is peculiar to derivatives (*ведмі́дь* – *ведмеді́ха* – *ведмежа́*; *за́єць* – *зайчи́ха* – *зайченя́*; *лев* – *леви́ця* – *левеня́*; *украї́нець* – *украї́нка*; *школя́р* – *школя́рка*; *поёт* – *поетеса́*; *дослі́дник* – *дослі́дниця*) and collective and abstract nouns, predominantly the neuter ones (*коза́цтво*, *лю́дство*, *насіння́*).

A **syntactical** way, i. e. agreement of the noun with pronouns, adjectives, and verbs (*інтелі́гентний Валенти́н*, *працьові́та Валенти́на*, *треті́й сирота́*; *лі́кар пора́дила*, *Іване́нко розпо́вів*).

Sometimes the names of animals don't reflect their sexual distinctions. The gender of such nouns is defined morphologically: **Masculine:** *тигр*, *барс*, *оре́л*, *метели́к*; **Feminine:** *му́ха*, *бі́лка*, *ми́ша*, *сини́ця*).

Nouns in **-o** (*забу́дько*, *здорові́ло*, *леда́що*, *незна́йко*, *хлопчи́сько*) can be used both as masculine or neuter nouns: *цей забу́дько*, *це леда́що*, *це хлопчи́сько*.

Some Ukrainian nouns can be used both in the form of the masculine gender and in the form of the feminine gender (*жирáф* – *жирáфа*, *зал* – *за́ла*, *змі́й* – *змія́*, *пта́х* – *пта́ха*, *сусі́д* – *сусі́да*).

Nouns *путь*, *кри́за*, *прези́дія*, *фі́лія* belong to the feminine gender (*дале́ка путь*), and nouns *бі́ль*, *руко́пис*, *Сибі́р*, *стен*, *сту́пінь* – to the masculine gender (*го́стрий бі́ль*, *ці́нний руко́пис*, *холо́дний Сибі́р*, *широ́кий стен*, *найви́щий сту́пінь*).

Nouns *по́ні*, *кенгуру́* belong to the masculine gender. Nouns *каши́не*, *депо́* belong to the neuter gender.

Proper nouns preserve the gender of common nouns they denote (i. e. *whether it is a town, a city, a river, a lake, a state, etc.*): *вели́ке Тбі́лісі* (мі́сто), *знамені́те Онтáріо* (о́зеро), *широ́ка Міссісі́пі* (рі́чка), *на́ша Ога́йо* (рі́чка), *наш Ога́йо* (штат), *популя́рна «Таймс»* (газета́), *дале́ка Кóнго* (краї́на, рі́чка), *невідо́ма Зімба́бве* (краї́на), *схі́дна Сомалі́* (краї́на).

The gender of compound nouns is defined by the first component if both components can be declined (*раке́та-носі́й* – feminine, *дива́н-лі́жко* – masculine), but if only the second component can be declined then the gender is defined by the first component (*кілова́т-годи́на*, *штаб-кварти́ра* – feminine).

Compound abbreviations preserve the gender of the main word: *внз* (*ви́щий навча́льний за́клад*), *зво* (*за́клад ви́щої осві́ти*) (*за́клад* – masculine).

The gender of borrowed nouns, denoting living beings, is defined by sex distinctions: *аташе́, джентльме́н, маэ́стро, Гейне, Дюма́, Золя́* are masculine nouns while *ле́ді, мада́м, міс, ф́рау, Беатрі́че* – feminine nouns. Indeclinable foreign nouns (*кіно́, пю́ре, таксі́*) belong mostly to the nouns of neuter gender, but the noun *торна́до* (*на́зва вітру*) belongs to the masculine gender and the nouns *авеню́* (*ву́лиця*), *кольра́бі* (*капу́ста*), *саля́мі* (*ковбаса́*), *гі́нді, бенга́лі, руа́нда* (*на́зви мов*) – to the feminine gender.

Exercises (Впра́ви)

Exercise 6. *Write nouns from the text and determine their gender /*
Впра́ва 6. *Із тексту випишіть іменники та визначте їх рід.*

УКРАЇНА

1. Україна – європейська держава. 2. Вона розташована у Східній Європі. 3. Площа держави становить 603 628 км². 4. Україна межує з Білоруссю, Росією, Молдовою, Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією. 5. На півдні Україну омивають Чорне та Азовське моря. 6. В Україні мешкають українці, росіяни, білоруси, євреї, молдаване, поляки, угорці, румуни, татари і греки. 7. Столиця України – місто Київ. 8. Державний прапор України синьо-жовтого кольору, державна мова – українська, національна валюта – гривня. 9. Населення України становить понад 41 мільйон. 10. Українці привітні та доброзичливі люди. 11. Україна – промислово-аграрна держава. 12. Тут функціонують 242 університети, академії та інститути, де навчаються понад 1 мільйон студентів, серед них понад 76 тисяч – іноземці.

Exercise 7. *Write femininities from the given sentences /*
Впра́ва 7. *Із поданих речень випишіть фемінітиви.*

1. Викладач читає лекцію студентам. 2. Моя подруга – аспірантка.
3. Інженер розробляє проєкт в офісі. 4. Лікарка лікує хворих у лікарні.

5. Медсестра́ прино́сить істо́рію хворо́би в кабіне́т лікаря.
6. Будіве́льник зво́дить дім бі́ля рі́чки.
7. Апте́карка продає́ лі́ки в апте́ці.
8. Продавчи́ня зва́жує о́вочі в магази́ні.
9. Економі́ст підрахо́вує бала́нс.
10. Бізнесме́нка організо́вує вла́сну спра́ву.
11. Мене́джерка вико́нує дору́чення кері́вниці.
12. Я зустрів́ відо́му а́вторку.
13. Воді́й во́дить авто́бус.
14. Бібліоте́карка знайшла́ потрі́бну мені́ кни́жку.
15. Тре́нер трену́є спортсме́нів у спо́ртклубі́.
16. Ку́хар готу́є їжу в рестора́ні.
17. Перука́рка ро́бить за́писку в перука́рні.
18. Художни́ця малю́є карти́ну в майсте́рні.
19. Диза́йнерка розробля́є маке́т.
20. Журналі́ст пи́ше статті́ю для газе́ти.
21. Дікто́рка чита́є нові́ни на телеба́ченні.
22. Я люблю́ слуха́ти цю співа́чку.
23. Моя́ сестра́ – учени́ця дев'я́того класу́.
24. Юри́стка готу́є докуме́нти.
25. Усі́ ува́жно слуха́ють доповідáчку.
26. Я зна́ю цю журналі́стку.
27. Контроле́рка перевіря́є квитки́ в тролéйбусі́.
28. Ма́ма Оле́ни до́могосподáрка.
29. Окса́на відми́нниця.
30. Студе́нтка вико́нує до́машнє завда́ння.

Exercise 8. *Form femininities from given nouns / Впра́ва 8.* Утво́рїть фе́мінітиви від поданих іменників.

Студе́нт, кура́тор, виклада́ч, секретáр, методі́ст, заступник, продаве́ць, журналі́ст, профе́сор, доце́нт, вчи́тель, коменда́нт, ліка́р, ма́йстер, масажі́ст, методі́ст, прибира́льний.

The Category of Case (Категорія відмінка)

A **case** is a grammatical category which shows the relations of the noun and nominative parts of speech with other words in a sentence. Ukrainian nouns are inflected to a high degree.

There are seven declensional cases in Ukrainian, each differing according to the group to be declined:

Nominative (N) (називний), **Genitive (G)** (родовий), **Dative (D)** (дава́льний), **Accusative (A)** (знахі́дний), **Instrumental (I)** (ору́дний), **Locative (L)** (місце́вий), and **Vocative (V)** (клі́чний) (see table 1 below):

Table 1

Ukrainian Declensional Cases
(Українські відмінки)

Cases and their Uses		Questions		Ways of Expressing and Examples
		Animate Noun	Inanimate noun	
Nominative (N)	Називний	who? хто?	what? що?	<i>рік-а</i> <i>брат</i>
Genitive (G)	Родовий	whose? кого?	of what? чого?	<i>рік-и</i> <i>брат-а</i>
Dative (D)	Давальний	to whom? кому?	to what? чому?	<i>річ-і</i> <i>брат-у</i>
Accusative (A)	Знахідний	whom? кого?	what? що?	<i>річ-у</i> <i>брат-а</i>
Instrumental (I)	Орудний	by whom? ким?	with what? чим?	<i>річ-ою</i> <i>брат-ом</i>
Locative (L)	Місцевий	on whom? на кому?	on what? where? на чому? де?	<i>на річ-і</i> <i>на брат-ові</i>
Vocative (V)	Кличний			<i>рік-о, Оксан-о,</i> <i>Ігор-е, брат-е</i>

Table 1 (a)

The role of cases
(Роль відмінків)

Cases and their uses	Answer the questions	
	Animate noun	Inanimate noun
Nominative is used to denote: 1) <u>the subject</u> – <i>Ів́ан пише (Ivan is writing)</i> ; 2) <u>the predicate noun/predicative</u> – <i>Ів́ан – студент (Ivan is a student)</i> .	Who? Хто?	What? Що?
Genitive is used to denote: 1) <u>possession</u> – <i>Це драма Лесі Українки (This is Lesya Ukrainka's drama)</i> ; 2) <u>negation</u> – <i>Я не знаю Оксани (I don't know Oksana)</i> ; 3) <u>the object or certain prepositions</u> – <i>Я їду до Києва (I am going to Kyiv)</i> ; <i>Я з України/Канади (I am from Ukraine/Canada)</i> ;	Whose? Of whom? Кого?	Of what? Чого?

4) <u>a part / portion of something</u> – <i>Пляшка води</i> (A bottle of water); <i>Кілограм картоплі</i> (A kilo of potatoes).		
Dative is used to denote: 1) <u>the indirect object of the sentence</u> – <i>Ми послали подарунок на́шій ма́мі</i> (We sent our mother a present).	To whom? Кому́?	To what? Чому́?
Accusative is used to denote: 1) <u>the direct object</u> – <i>Я зна́ю цю жі́нку</i> (fem.)/ <i>цього чолові́ка</i> (masc., animate) (I know this woman/man); <i>Я пишу́ кні́жку</i> (fem., inanimate)/ <i>лист</i> (masc., inanimate) (I am writing a book/letter); 2) <u>the object of certain prepositions</u> – <i>Я розка́зую про́ сво́ю сестру́</i> (I am telling about my sister).	Whom? Кого́?	What? Що́?
Instrumental is used to denote: 1) <u>the instrument or agent by which something is done</u> – <i>Я їм борщ лóжкою</i> (I am eating borshch with a spoon); <i>Ромáн перекладений Ні́ною</i> (The novel is translated by Nina); 2) <u>an accompaniment</u> – <i>Вона́ любить гуля́ти зі свої́м соба́кою</i> (She likes to walk with her dog); <i>Моя вну́чка хóдить в шкóлу з рюкзако́м</i> (My granddaughter goes to school with a backpack); 3) <u>the predicate noun after certain verbs</u> – <i>Він ста́в лі́карем</i> (He became a doctor).	By whom? Ким? With whom? З ким? Whom? Ким?	With what? What? Чим? З чим?
Locative is used to denote <u>locality</u> : <i>Лі́за в дитя́чому садóчку/шкóлі</i> (Liza is at the kindergarten/school); <i>На Сві́тла́ні гáрна сýкня</i> (Svitlana is wearing a nice dress).	On whom? На ко́му?	On what? Where? На чо́му? Де?
Vocative is used to denote <u>a direct address or calling</u> : <i>Сві́тла́но, захо́дьте, будь ла́ска</i> (Svitlana, come in, please); <i>Ні́но, Окса́но, Ива́не, Олексі́ю – ході́ть сюди́!</i> (Nina, Oksana, Ivan, Oleksii, come here!).	How do we call smb? Як клі́чемо?	

The Nominative case is considered to be the *direct case*. It is not marked, is syntactically independent and is used to denote a subject of the sentence (*Богда́н чита́є.* – Bohdan is reading) or the predicate noun (*Богда́н – у́чень.* – Bohdan is a pupil).

The Genitive, Dative, Accusative, Instrumental, and the Locative cases are indirect cases. Nouns in indirect cases are syntactically dependent. Case relations are expressed by means of inflexions and prepositions.

The Genitive case is used to denote *a possession* (*Це Богдánова ма́ма. – This is Bohdan's mother*), *a part/portion/amount of something* (*це́нтра́льна части́на мі́ста – a central part of the town; полови́на села́ – half of a village; пля́шка води́ – a bottle of water; кілогра́м си́ру – a kilogram of cheese*), *negation* (*Я не зна́ю Богдána. – I don't know Bohdan*), *a prepositional object* (*Я йду́ до́ Богдána. – I go to Bohdan*).

The Dative case is used to denote the *indirect object* (*Дай, будь ла́ска, цю кни́гу Бо́гдáнові. – Give this book to Bohdan, please*).

The Accusative case is used to denote the *direct object* (*Я зна́ю Бо́гдána. – I know Bohdan*) and *prepositional objects* (*Розкажі́ мені́ про Бо́гдána. – Tell me about Bohdan*).

The Instrumental case is used to denote *an instrument or agent* by which/whom something is done (*Я не мо́жу відчи́нити двéрі цим ключéм. – I can't open the door with this key. Ця стаття́ напи́сана Бо́гдáном. – This article is written by Bohdan*).

The Locative case is used to denote *a locality* (*На́ Богдáнові гáрний костю́м. – Bohdan is wearing a nice suit*) or *location* (*Ді́ти гра́лися у двори́. – The children were playing in the yard*).

Nouns in the Locative case are always used with prepositions and nouns in the Genitive, Dative, Accusative and Instrumental cases can be used both with and without prepositions. In the Genitive case the prepositions *без, для, бі́ля, до, се́ред, з, за, прóти, прóтягом, за́мість, під час* are often used. In the Dative case the prepositions *наперекі́р, всу́переч, назу́стріч* occur. In the Accusative case the following prepositions are possible: *в/у, на, під, про, за, че́рез, незважа́ючи на, об*. In the Instrumental case the prepositions *з, під, за, над, пе́ред* can be used. In the Locative case the prepositions *на, в/у, при, по, о* occur.

The Vocative case is a special form of address which doesn't agree with other parts of a sentence. In the Nominative and Vocative cases no prepositions are used.

Exercises (Вправа)

Exercise 9. *Write nouns in the Nominative case from the text /*
Вправа 9. *Із тексту выпишіть іменники в називному відмінку.*

УНІВЕРСИТЕТИ ЛУЦЬКА

1. Нелéгко вибрати майбúтню профéсiю, а тáкож навчáльний зáклад, в якому її мóжна отримати. 2. Велика кiлькiсть унiверситéтiв у Луцьку ще бiльше ускладнює вибiр. 3. Тут є такi навчáльні зáклади: Волинський нацiональний унiверситéт iменi Лесi Украiнки, Луцький нацiональний технiчний унiверситéт, Волинський iнститúт еконóмiки та мéнеджменту, Відкритий мiжнародний унiверситéт рóзвитку людiни «Украiна», Волинський iнститúт МАУП iменi В'ячеслава Липiнського та iншi. 4. Луцьк – гáрне i сучáсне мiсто, томú я хóчу тут навчáтися. 5. Я вибрав пiдготóвче вiддiлення Волинського нацiонального унiверситéту iменi Лесi Украiнки. 6. Пóтим я планúю навчáтися на факультéтi мiжнародних вiдносин цьóго унiверситéту.

Exercise 10. *Write nouns in the form of the Genitive case /*
Вправа 10. *Запишіть іменники у формі родового відмінка.*

Унiверситéт, аудиторiя, деканáт, викладач, рóзклад, день, вéчiр, рáнок, гуртóжиток, пóдруга, товáриш, тáто, сестрá, мáма, заняття, мóва, Кiїв, Луцьк, бiблiотéка, рéктор, декán, студéнт, лéкцiя, екзáмен, перерва, кiмнáта, рiба, кúрка, готéль, кáва, хлiб, молоко, магазин, супермáркет, профéсiя, програмiст, вúлиця, мiсто.

Exercise 11. *Write female names in the form of the Dative case /*
Вправа 11. *Запишіть жіночі імена у формі давального відмінка.*

Тетяна, Валентiна, Вiкторiя, Нiна, Оксáна, Руслáна, Лiдiя, Лiлiя, Олексáндра, Євгéнiя, Ольга, Iрiна, Зiнаiда, Людмiла, Галiна, Вiра, Анжéла, Алла, Жáнна, Катерiна, Юлiя, Тамáра, Натáлiя.

Exercise 12. *Write male names in the form of the Dative case /*
Вправа 12. *Запишіть чоловічі імена у формі давального відмінка.*

Олексáндр, Андрiй, Iвán, Микóла, Євгén, Павлó, Максiм, Степán, Вiктор, Игор, Юрiй, Артém, Назár, Сергiй, Михáйло, Iлля, Вадiм, Богдán, Анатóлiй, Борiс, Валентiн, Вiталiй, Володiмир, Григорiй, Дмитрó.

Exercise 13. Write nouns in the form of the Accusative case, make 5 sentences with them / **Впра́ва 13.** Запишіть іменники у формі знахідного відмінка, складіть із ними 5 речень.

Університет, Тетя́на, кіно́, рис, аудито́рія, конспе́кт, ле́кція, сестра́, брат, кни́жка, чай, робо́та, зупи́нка, заняття, шко́ла, сті́л, комп'ю́тер, ру́чка, ву́лиця, проспéкт, по́свідка, дипло́м, сертифіка́т, виклада́чка, профе́сор, дека́н.

Exercise 14. Write nouns in the form of the Instrumental case, make 5 sentences with them / **Впра́ва 14.** Запишіть іменники у формі орудного відмінка, складіть із ними 5 речень.

Студéнт, пло́ща, това́риш, син, мі́сто, посольство, гро́ші, кни́жка, валі́за, Воли́нь, підру́чник, о́бласть, факультéт, університéт, завда́ння.

Exercise 15. Write nouns in the form of the Locative case, make 5 sentences with them / **Впра́ва 15.** Запишіть іменники у формі місцевого відмінка, складіть із ними 5 речень.

Університéт (University), головний ко́рпус (main building), навча́льний ко́рпус (educational building), міжнародний відді́л (international department), факультéт (faculty), декана́т (deanery), ка́федра (department), аудито́рія (classroom), бібліоте́ка (library), їда́льня (dining room), гурто́житок (student hostel).

Exercise 16. Write the own names in the form of the Vocative case / **Впра́ва 16.** Запишіть власні назви у формі кличного відмінка.

1. (Вікто́рія), зачині́ть, будь ла́ска, вікно́. 2. (Ната́лія), будь ла́ска, дозво́льте вийти. 3. (Сангі́та), будь ла́ска, напишіть, ре́чення. 4. (Дéніел), будь ла́ска, прочита́йте, впра́ву. 5. (Окса́на), будь ла́ска, принесі́ть ру́чку. 6. (Дéвід), вітрі́ть, будь ла́ска, до́шку. 7. (Павло́), да́йте, будь ла́ска, залікову кни́жку. 8. (Па́ні Ні́на), будь ла́ска, поясні́ть це сло́во. 9. (Па́ні Вікто́рія), повторі́ть, будь ла́ска, ре́чення. 10. (Максі́м), будь ла́ска, зайді́ть в аудито́рію. 11. (Па́ні Іри́на), будь ла́ска, принесі́ть мені до́відку. 12. (Людмі́ла), будь ла́ска, да́йте мені журна́л гру́пи.

Declensions (Відміни)

Ukrainian nouns are divided into four declensions: **Declension I**, **Declension II**, **Declension III**, and **Declension IV**.

Declension I (Перша відміна)

Declension I includes nouns of feminine, masculine and common genders which end in **-а(-я)**: *білка, гора́, зада́ча, ка́ша, кні́жка, пло́ща, сирота́, соба́ка, Окса́на; Микі́та; во́ля, мрі́я, наді́я, пі́сня, стаття́; я́блуня; Ілля́; бази́ка, вередá, невда́ха; суддя́.*

According to the final stem consonant, nouns of Declension I are subdivided into three type groups: **a hard type**, **soft**, and **mixed**:

The hard type group (тверда́ група) includes the nouns the stem of which ends in a hard consonant + the inflexion **-а** (*кні́га, О́льга, пора́да, ко́бза, рука́, соба́ка, фэ́рма, фі́рма, весна́, кали́на, мали́на, ві́ра, гора́, сестра́, Олекса́, Микі́та*).

The soft type group (м'яка́ група) includes nouns ending in a soft consonant + the inflexion **-я** (*суддя́, наді́я, фанта́зія, неді́ля, Ілля́, господі́ня, красу́ня, пі́сня, я́блуня, лі́нія, Марі́я, мрі́я, бабу́ся, мату́ся, стаття́, Софі́я, пше́ниця, робо́тниця́, Франці́я*).

The nouns, the stem of which ends in a sibilant ([ж], [ч] or [ш]) + the inflexion **-а**, belong to **the mixed type group** (мі́шана група) (*і́жа, межá, пожа́жа, зада́ча, гру́ша, душа́, ка́ша, пло́ща*).

The case inflections of nouns in the Singular are reflected in Table 2 (see the table below).

Table 2

Declension I (Singular) (Перша відміна. Однина́)

	Hard type		Soft type		Mixed type	
N	<i>вода́</i>	<i>кні́га</i>	<i>пі́сня</i>	<i>мрі́я</i>	<i>гру́ша</i>	<i>пло́ща</i>
G	<i>води́</i>	<i>кні́ги</i>	<i>пі́сні</i>	<i>мрі́ї</i>	<i>гру́ші</i>	<i>пло́щі</i>
D	<i>води́</i>	<i>кні́зі</i>	<i>пі́сні</i>	<i>мрі́ї</i>	<i>гру́ші</i>	<i>пло́щі</i>
A	<i>во́ду</i>	<i>кні́гу</i>	<i>пі́сню</i>	<i>мрі́ю</i>	<i>гру́шу</i>	<i>пло́щу</i>
I	<i>водо́ю</i>	<i>кні́гою</i>	<i>пі́снею</i>	<i>мрі́єю</i>	<i>гру́шею</i>	<i>пло́щею</i>
L	<i>(у) води́</i>	<i>(у) кні́зі</i>	<i>(у) пі́сні</i>	<i>(у) мрі́ї</i>	<i>(у) гру́ші</i>	<i>(на) пло́щі</i>
V	<i>во́до</i>	<i>кні́го</i>	<i>пі́сне</i>	<i>мрі́є</i>	<i>гру́ше</i>	<i>пло́ще</i>

As one can see, nouns of the hard type group in the Genitive case have the inflexion **-и** (*води́, соба́ки, Микі́ти*) and those of the soft and mixed groups – the inflexions **-і(-ї)** (*судді́, Іллі́, мрі́ї, Марі́ї, ве́жі, тії́шї*). In the Dative and the Locative cases nouns have the inflexion **-і (-ї)** (*судді́, Іллі́, мрі́ї, Марі́ї*). An important peculiarity of these case-forms in the hard-type group is the change of the final consonants *з, к, х* when followed by **-і**: [з] → [з'] (*кні́га → кні́зі*), [к] → [ц'] (*соба́ка → соба́ці, рука́ → руці́, кні́жка → кні́жці*), [х] → [с'] (*свекру́ха → свекру́сі, невда́ха → невда́сі*).

In the Accusative case nouns of the hard and the mixed groups have the inflexion **-у** (*новину́, дитину́, тії́шу, плóщу*) and those of the soft group – the inflexion **-ю** (*мрі́ю, Марі́ю, хві́лю*).

In the Instrumental case nouns of the hard type group have the inflexion **-ою** (*новино́ю, кні́гою*), of the soft group – the inflexion **-ею** (**-єю**) (*ві́шнею, мрі́єю*), and of the mixed group – the inflexion **-ею** (*тії́шею, плóщею*).

The Vocative case is formed by means of the inflexion **-о** in the hard type group (*ма́мо, Мико́ло*) and by the inflexion **-е (-є)** in the soft and mixed groups (*зе́мле, душе́, Марі́є*).

In the Plural in the Nominative case nouns of the hard group have the inflexion **-и** (*во́ди, кні́ги*), nouns of the soft and the mixed group – the inflexion **-і (-ї)** (*пісні́, мрі́ї, гру́ші, плóщі*).

In the Genitive case nouns of all three genders have the zero inflexion (**∅**) (*слив, мрі́й, груш, площ*). But in some nouns, due to different reasons, e.g. by adding an ending a closed syllable becomes the open one, the gradation of vowels takes place (*но́ги → ніг, го́лови → голі́в, корóви → корі́в*) or new vowels appear between consonants (*сторінкі́ – сторіно́к, ліка́рні – ліка́рень, статті́ – стате́й, сі́м'ї – сіме́й, ві́шеньки – ві́шеньок, по́мілки – по́милóк*).

Some nouns can have two parallel plural forms (*бабу́ – баб, бабі́в, губи – губ, губі́в, легéні – легéнь, легéнів*).

In the Dative, Instrumental and Locative cases nouns of hard and mixed groups have the inflexions **-ам, -ами, -ах** (*во́дам, во́дами, во́дах; плóщам, плóщами, плóщах*) and nouns of the soft group – the inflexions **-ям, -ями, -ях** (*мрі́ям, мрі́ями, мрі́ях*).

In the Accusative case nouns, denoting living beings, have a zero inflexion (*сестёр, мам, тіток*) while inanimate nouns have the inflexions **-и, -і** (*групи, новіни, хати, ріки, вішні, площі*).

The Vocative case coincides with the Nominative case (*жінки, українки, судді, мрії*) (see Table 3).

Table 3

Declension I (Plural)
(Перша відміна. Множинá)

	Hard type		Soft type		Mixed type	
N	<i>води</i>	<i>книги</i>	<i>пісні</i>	<i>мрії</i>	<i>груші</i>	<i>площі</i>
G	<i>вод</i>	<i>книг</i>	<i>пісень</i>	<i>мрій</i>	<i>груш</i>	<i>площ</i>
D	<i>водам</i>	<i>книгам</i>	<i>пісням</i>	<i>мріям</i>	<i>грушам</i>	<i>площам</i>
A	<i>води</i>	<i>книги</i>	<i>пісні</i>	<i>мрії</i>	<i>груші</i>	<i>площі</i>
I	<i>водами</i>	<i>книгами</i>	<i>піснями</i>	<i>мріями</i>	<i>грушами</i>	<i>площами</i>
L	<i>(у) водах</i>	<i>(у) книгах</i>	<i>(у) піснях</i>	<i>(у) мріях</i>	<i>(у) грушах</i>	<i>(на) площах</i>
V	<i>води</i>	<i>книги</i>	<i>пісні</i>	<i>мрії</i>	<i>груші</i>	<i>площі</i>

Declension II (Друга відміна)

Declension II includes masculine nouns that have a zero inflexion (*деньø, другø, індексø, ключø, комп'ютерø, коріньø, крайø, нарисø, радіусø, палацø, співø, степø, успіхø, хлібø*), masculine nouns ending in **-о, -е** (*батько, Дмитро́, Дніпро́, дядько, Іванченко, Петро́*), neuter nouns ending in **-о, -е** (*золото, місто, око, слово, горе, плечé, сонце, яйце́*), neuter nouns ending in **-я**, except those which contain suffixes **-ен-, -ат-, -ят-**, e.g., *теля́ – теля́ти (знаряддя, весілля, зілля, змагання, життя́, лістя́, щастя́, подвір'я)*.

According to the final consonant of the stem, the nouns of Declension II are subdivided into three type groups: **a hard type** (тверда́ група), **soft type** (м'яка́ група), and **mixed type** (мішана група).

The hard type group includes masculine and neuter nouns the stem of which ends in a hard consonant, except sibilants (*буря́кø, другø, кленø, листø, світø; батько, вікно́, Дани́ло, золото*). In this group there are

also nouns ending in *-ар, -ер, -єр, -ир, -ір, -їр, -ор, -ур, -юр, -яр*, including one-syllable nouns (*вид, дар, двір, звір, мир, сир, твір*) and borrowings with a stable stress on the stem (*базар, долар, інженер, бригадир, інжир, звір, сувенір, директор, прапор, абажур, футляр*).

The soft type group includes masculine and neuter nouns the stem of which ends in a soft consonant (*ансамбль, учитель, січень, місяць, стілець, гай, пита́ння, ща́стя*), neuter nouns ending in *-е* (*вікони́це, лице́, мо́ре, по́ле, со́нце*) and nouns in *-ар, -ир*, in which the stress moves from the stem to the inflexion (*буква́р, оренда́р, аптека́р, байка́р, казка́р, кобза́р, ліка́р, пека́р, страйка́р, ворота́р, ліхта́р, пошта́р, секретар, ку́хар, ріца́р; бога́тур, and also the nouns я́кір, Ї́гор, е́гер*).

The mixed type group includes masculine and neuter nouns the stem of which ends in a sibilant (*гара́ж, ключ, куш, плаш, плече́*) and masculine nouns in *-яр* in which the stress is on the case inflexions (*бджоля́р, весля́р, газетя́р, зброя́р, ковзаня́р, пісня́р, повістя́р, скля́р, сто́ляр, школя́р*).

The case inflections of nouns in the Singular are reflected in **Table 4**.

Table 4

Declension II (Singular)
(Друга відміна. Однина)

	Hard type		Soft type		Mixed type	
N	<i>дуб</i>	<i>мед</i>	<i>край</i>	<i>учитель</i>	<i>куш</i>	<i>школяр</i>
G	<i>дуба</i>	<i>ме́ду</i>	<i>кра́ю</i>	<i>учителя</i>	<i>куща́</i>	<i>школяра́</i>
D	<i>дубу</i> <i>дубові</i>	<i>ме́ду</i> <i>ме́дові</i>	<i>кра́ю</i> <i>кра́єві</i>	<i>учителеві</i> <i>учителю</i>	<i>кущу́</i> <i>куще́ві</i>	<i>школяру́</i> <i>школяре́ві</i>
A	<i>дуб</i>	<i>мед</i>	<i>край</i>	<i>учителя</i>	<i>куш</i>	<i>школяра́</i>
I	<i>дубом</i>	<i>ме́дом</i>	<i>кра́єм</i>	<i>учителем</i>	<i>куще́м</i>	<i>школяре́м</i>
L	<i>(на) дубі</i> <i>(по) дубу</i> <i>/ дубові</i>	<i>(у) ме́ді</i> <i>/ме́дові</i> <i>(по) ме́ду/</i> <i>ме́дові</i>	<i>(на) кра́ї /</i> <i>кра́єві</i> <i>(по) кра́ю /</i> <i>кра́єві</i>	<i>(на) учите́лі/</i> <i>учите́леві,</i> <i>(по)учите́лю</i> <i>/учите́леві</i>	<i>(на)кущи́</i> <i>/ куще́ві</i> <i>(по) кущу́</i> <i>/куще́ві</i>	<i>(на)школяри́</i> <i>/школяре́ві</i> <i>(по)школяру́</i> <i>/школяре́ві</i>
V	<i>дубе</i>	<i>ме́де</i>	<i>кра́ю</i>	<i>учителю</i>	<i>куще</i>	<i>школя́ре</i>

The Genitive case

Neuter nouns have the inflexion **-а(-я)**: *вікна́, відра́, поля́*.

Masculine nouns have the inflexions **-а(-я)** or **-у(-ю)** (it depends on the meaning of the word), namely:

The inflexion **-а(-я)** is added to the following nouns:

1) names of persons and living beings: *абітуриє́нта, зві́ра, Ге́расима, Дмитра́, Петро́нка; у́чня, коня́, секретаря́;*

2) common countable nouns: *ножа́, зо́шита, ключа́, олівця́;*

3) proper nouns denoting geographical places: *Ваши́нгтона, Га́мбурга, Дака́ра, Каї́ра, Ло́ндона, Лу́цька, У́жгорода, Тегера́на, Терно́поля;*

4) names of rivers (if the inflexion is stressed): *Дні́пра, Дні́стра, Ді́нця;*

5) names of length, areas, weight, volume, time periods: *ме́тра, гекта́ра, гра́ма, кубоме́тра, ті́жня, ві́тторка, мі́сяця (але ро́ку, ві́ку), листо́пада (місяця), але порá листопа́ду;*

6) scientific term nouns: *ато́ма, відмі́нка, квадра́та, ко́нуса, підме́та, пре́фікса;*

7) names of buildings and their parts: *гара́жа, ко́мина (але коридо́ру, моста́ і мо́сту).*

The inflexion **-у (-ю)** is added to the nouns denoting:

1) material and substance: *ме́ду, о́цту, піску́, цу́кру, цеме́нту;*

2) atmospheric phenomena: *ві́тру, сні́гу, тумáну, земле́трусу, цикло́ну;*

3) totality, aggregate: *гу́рту, колекти́ву, оркестру́, хору́;*

4) environment or space: *горизо́нту, ла́ну, лу́гу, стадіо́ну, стéну, га́ю;*

5) names of states or territories: *Алжі́ру, Донба́су, Криму́, Сенега́лу, Сибі́ру, Туні́су, Кита́ю;*

6) names of establishments, institutions, organizations: *вокза́лу, департа́менту, інститу́ту, клубу́, коміте́ту, парла́менту, теа́тру;*

7) feelings and state: *жа́ху, смі́ху, бо́лю, жа́лю;*

8) actions, processes: *ві́ступу, відльо́ту, переї́зду, крі́ку;*

9) abstract notions: *вантажу́, на́строю, мі́ру, характе́ру;*

10) names of rivers (if the inflexion is unstressed): *Бу́гу, Дуна́ю.*

In some masculine nouns of the second declension the change of the inflexion in the Genitive case influences their meaning: *Алжіра* (a town) – *Алжіру* (a country); *акта* (a document) – *акту* (an action); *апарата* (a device) – *апарату* (an institution/body); *бала* (a measurement unit) – *балу* (a holiday party); *Ізраїля* (a person) – *Ізраїлю* (a country); *Нью-Йорка* (a city) – *Нью-Йорку* (a state); *папэра* (a document) – *папэру* (material); *рахунка* (a document) – *рахунку* (an action); *телефона* (an apparatus) – *телефону* (a number).

The Dative case

The nouns of the hard type group have the inflexions *-ові, -у* (*братові – брату, композиторові – композитору, ректорові – ректору, студентові – студенту*) and the nouns of the soft and mixed type groups – inflexions *-еві(-єві), -ю* (*вихователеві – вихователю, водієві – водію, Сергієві – Сергію, товаришеві – товаришу*).

Proper nouns ending in *-ів, -їв* have the inflexion *-у (-ю)* (*Львову, Каневу, Києву, Миколасву*).

The Accusative case

Nouns denoting living beings have the inflexion *-а(-я)* (*батька, брата, Ігоря, лікаря*). Masculine nouns and neuter nouns ending in *-о, -е, -я*, denoting inanimate things have a zero inflexion (*берегø, двірø, снігø, стілø; коло, поле, заняття*). Some nouns have two parallel forms: a zero inflexion and the inflexion *-а* (*писати лист / листá, дати ніж / ножá, полагодити телевізор / телевізора*).

The Instrumental case

The nouns of the hard type group have the inflexion *-ом* (*автобусом, директором, журналом, комітетом, селом*) and those of the soft and mixed groups – the inflexions *-ем (-єм)* (*господарем, гостем, секретарем, водієм, гаєм, Анатолієм, Геннадієм*).

Neuter nouns ending in *-я* have the inflexion *-ям* (*волоссям, значенням, навчанням, повітрям, терпінням*).

The Locative case

In the Locative case nouns have the inflexions **-ові, -еві (-єві), -і, -ї, -у (-ю)** (*при брата́ві, на рушнико́ві, на хлопце́ві, на Андрі́єві, у до́мі, у лі́сі, на по́лі, у саду́, у війську, на снігу́, у гаю́, на краю́*).

Before the inflexion **-і** a sound gradation takes place: final [ɔ], [к], [х] change to [з'], [ц'], [с'] (*луг – на лу́зі, круг – у кру́зі, Кременчу́г – у Кременчу́зі, вік – у ві́ці, бік – у бо́ці, Кременчу́к – у Кременчу́ці, вухо – у ву́сі*).

The Vocative case

In the Vocative case nouns have the inflections **-у(-ю), -е** (*ба́тьку, си́ну, вчи́телю, Андрі́ю, І́горю, бра́те*).

Table 5

Declension II (Plural) (Дру́га відмі́на. Множи́на)

	Hard type		Soft type		Mixed type	
N	<i>дуби́</i>	<i>ві́кна</i>	<i>краї́</i>	<i>учителі́</i>	<i>кущи́</i>	<i>школярі́</i>
G	<i>дубі́в</i>	<i>ві́кон</i>	<i>краї́в</i>	<i>учителі́в</i>	<i>кущи́в</i>	<i>школярі́в</i>
D	<i>дуба́м</i>	<i>ві́кнам</i>	<i>края́м</i>	<i>учителя́м</i>	<i>куща́м</i>	<i>школяра́м</i>
A	<i>дуби́</i>	<i>ві́кна</i>	<i>краї́</i>	<i>учителі́в</i>	<i>кущи́</i>	<i>школярі́в</i>
I	<i>дуба́ми</i>	<i>ві́кнами</i>	<i>края́ми</i>	<i>учителя́ми</i>	<i>куща́ми</i>	<i>школяра́ми</i>
L	<i>(на) дуба́х</i>	<i>(на) ві́кнах</i>	<i>(у) края́х</i>	<i>(на)учителя́х</i>	<i>(на) куща́х</i>	<i>(на) школяра́х</i>
V	<i>дуби́</i>	<i>ві́кна</i>	<i>краї́</i>	<i>учителі́</i>	<i>кущи́</i>	<i>школярі́</i>

In the **Nominative case Plural** nouns have the inflexions **-и** (*дуби́, вітри́, присудки, сади́, степи́, архіте́ктори, бар'єри*), **-а(-я)** (*ві́кна, ві́дра, дзеркала́, знаряддя́, моря́*), **-і(-ї)** (*вівчарі́, друзі́, звірі́, комарі́, ле́беді́, ліхтарі́, про́філі, школярі́, краї́*).

Some nouns lose their suffixes **-ин, -анин (-янин), -чанин** (*селяни́н – селя́ни, громадяни́н – громадя́ни, слов'яни́н – слов'я́ни, кия́нин – кия́ни, вірмені́н – вірме́ни, болгарі́н – болгарі́, галича́нин – галича́ни, але грузи́н – грузи́ни, ци́ган – ци́гани*).

In some nouns the alternation of consonants takes place (*о́ко – о́чі, друг – друзі́*).

In the **Genitive case masculine nouns** have the inflexion **-ів(-їв)** (*а́томів, кораблі́в, кущи́в, морі́в, полі́в, житті́в, почутті́в, солда́тів, геро́їв, подві́р'їв, прислі́в'їв, сузі́р'їв*). Many nouns, mostly neuter ones, and those masculine nouns which lose the suffix **-ин**, have a zero inflexion (*ві́дерø, облічø, озéрø, сілø, слівø, столі́тьø, змага́ньø, знаньø, громадя́ньø, кия́ньø, селя́ньø, христия́ньø*). And only several nouns have the inflexion **-ей** (*госте́й, ко́ней, оче́й, плече́й*).

In the **Dative case** all the nouns have the inflexion **-ам(-ям)** (*дерéвам, інститутáм, очáм, профе́сорам, студéнтам, знання́м, почуття́м, прислі́в'ям, рі́шенням*).

In the **Accusative case** the nouns, denoting living beings, have the inflexions of the Genitive case (*бачу ко́го? – актóрів, браті́в, полі́тиків, профе́сорів, сині́в, спі́вробі́тників, ю́ристів, госте́й, ко́ней*), and those denoting inanimate things – the inflexions of the Nominative case (*бачу що? – озéра, сéла, моря́, лісі́, руко́писи, тролéйбуси, портфéлі, краї́, óбрїї*).

In the **Instrumental case** the nouns have the inflexions **-ами(-ями)** (*берега́ми, моря́ми, поля́ми, серця́ми, хло́пцями*).

In the **Locative case** nouns of all genders and groups have the inflexion **-ах (-ях)** (*на лугáх, на шляхáх, на поля́х, у перехóдах, у гая́х, у календаря́х, по дорóгах*).

The Vocative case inflexions coincide with the inflexions of the Nominative case: *батькі́, команді́ри, степі́; учні́, лікарі́, краї́, знання́, моря́; доцї́, піснярі́, читачі́*.

Declension III (Трéтя відмі́на)

Declension III includes feminine nouns having zero endings in the Nominative case (*зустрічø, кровø, любóвø, нічø, пічø, пóдорожø, рóзкішø; вістьø, емáльø, зéленьø, мазьø, тіньø, пóвістьø, раді́стьø, діагона́льø, морáльø, ко́ристьø, óбластьø*) and the noun *ма́ти*.

Nouns belonging to Declension III are not subdivided into groups.

The case inflections of nouns in the Singular and Plural are reflected in Table 6.

Table 6

Declension III (Singular and Plural)
(Третья відміна. Однина́ і множинá)

	Singular		Plural	
N	<i>тіньø, вістьø, зустрічø</i>	<i>ма́ти</i>	<i>тіні, вісті, зустрічі</i>	<i>матері́</i>
G	<i>тіні, вісті, зустрічі</i>	<i>ма́тері</i>	<i>тіней, вісте́й, зустрі́чей</i>	<i>матері́в</i>
D	<i>тіні, вісті, зустрічі</i>	<i>ма́тері</i>	<i>ті́ням ві́стям, зустрі́чам</i>	<i>матеря́м</i>
A	<i>тіньø, вістьø, зустрічø</i>	<i>ма́тірø</i>	<i>тіні, вісті, зустрічі</i>	<i>матері́в</i>
I	<i>ті́нню, ві́стю, зустрі́чю</i>	<i>ма́тір'ю</i>	<i>ті́нями, ві́стями, зустрі́чами</i>	<i>матеря́ми</i>
L	<i>(на, при, у) тіні, вісті, зустрічі</i>	<i>(на, при, у) ма́тері</i>	<i>(на, при, у) ті́нях, ві́стях, зустрі́чах</i>	<i>матеря́х</i>
V	<i>ті́не, ві́сте, зустрі́че</i>	<i>ма́ти</i>	<i>тіні, вісті, зустрічі</i>	<i>матері́</i>

The main peculiarities of case inflexions are as follows:

1) **The Genitive, the Dative and the Locative cases Singular** inflexions are the same: **-i** (*га́лузі, о́сі, со́лі, при ві́сті, на о́сі, у ті́ні*).

2) All the nouns except the noun *ма́ти* have the inflexion **-ей** in the **Genitive case Singular** (*діагона́лей, областéй, по́дорожей, по́статей*).

3) In the **Instrumental case Singular** consonants (except labial **б, п, в, ф** and **р**) are doubled before the inflexion **-ю** (*мі́дь – мі́ддю, сі́ль – сі́ллю, ро́зкіш – ро́зкішшю, га́лузь – га́луззю, па́м'ять – па́м'яттю, ніч – ні́ччю, туш – ту́шшю*). If a noun ends in **б, п, в, ф, and р**, an apostrophe should be written before **-ю** (*крóв'ю, любóв'ю, ма́тір'ю*).

4) In many words the alternation of vowels **o, e** (in open syllables) and **i** (in closed syllables) takes place (*я́кість – я́кості, ні́жність – ні́жності, піч – пе́чі, річ – ре́чі*).

5) In the **Dative, Instrumental and Locative cases Plural** the nouns have the inflexions **-ам (-ям), -ами (-ями), -ах (-ях)** correspondingly (*зустрі́чам, пі́сням; зустрі́чами, пі́снями; при зустрі́чах, у пі́снях*).

6) The noun *ма́ти* in all cases except the Nominative and the Vocative Singular has the suffixes *-ер-*, *-ір-* (*ма́тери*, *ма́тир'ю*).

Declension IV (Четвёрта відміна)

Declension IV includes neuter nouns ending in *-а(-я)* which, when declined, obtain suffixes *-ат(-ят-)* (*ведмежа́ – ведмежа́ти*, *вовча́ – вовча́ти*, *дівча́ – дівча́ти*, *курча́ – курча́ти*, *лоша́ – лоша́ти*, *теля́ – теля́ти*, *гусеня́ – гусеня́ти*, *зайченя́ – зайченя́ти*, *кошеня́ – кошеня́ти*, *слоненя́ – слоненя́ти*, *ягня́ – ягня́ти*) or *-ен-* (*ім'я́ – і́мені*, *плем'я́ – племе́ні*, *сі́м'я – сі́мені*). These nouns are not subdivided into groups.

Table 7

Declension IV (Singular and Plural) (Четвёрта відміна. Однина́ і множинá)

N	Singular	Plural
N	<i>курча́, теля́, ім'я́</i>	<i>курча́та, теля́та, і́менá</i>
G	<i>курча́ти, теля́ти, і́мені / ім'я́</i>	<i>курча́тø, теля́тø, і́менø</i>
D	<i>курча́ті, теля́ті, і́мені</i>	<i>курча́там, теля́там, і́менáм</i>
A	<i>курча́, теля́, ім'я́</i>	<i>курча́тø/курча́та, теля́тø/теля́та, і́менá</i>
I	<i>курча́м, теля́м, і́менем / ім'я́м</i>	<i>курча́тами, теля́тами, і́менáми</i>
L	<i>(на) курча́ті, теля́ті, (в) і́мені</i>	<i>(на) курча́тах, теля́тах, і́менáх</i>
V	<i>курча́, теля́, ім'я́</i>	<i>курча́та, теля́та, і́менá</i>

Such nouns as *гусеня́, каченя́, лосеня́, цуценя́* besides the suffix *-ен-* have also the suffix *-ят-* (*гусеня́ті, каченя́ті, лосеня́тами, цуценя́там*).

In the **Instrumental case Singular** nouns of Declension IV lose the suffix *-ат-* (*-ят-*) and have the inflexion *-ам(-ям)* (*зайча́м, лоша́м, маля́м, порося́м*) and nouns having the suffix *-ен-* have parallel inflexion *-ем* (with the suffix *-ен-*) and *-ям* (without the suffix *-ен-*) (*племе́нем / плем'я́м, і́менем / ім'я́м*).

In the **Accusative case Plural** nouns denoting human beings have the inflexions of the Genitive case (*дівча́т, хлоп'я́т*). Nouns denoting inanimate things have the inflexions of the Nominative case (*колиця́та, і́менá, племена́*). Nouns denoting animals have parallel inflexions of the

Genitive and Nominative cases (*лоша́тø – лоша́та, ягня́тø – ягня́та, порося́тø – порося́та*).

Declension of Nouns Pluralia Tantum (Відмінювання множинних іменників)

There are nouns used only in the Plural. In the Nominative case they have the following inflexions: **-и, -і(-ї), -а**: *верши́кі, ви́бори, деба́ти, за́морозки, збо́ри, імені́ни, кані́кули, лю́ди, макарóни, окуля́ри, парфю́ми, рокові́ни, са́ни, схóди, ша́хи, штані́; Альпи, Афíни, Броварі́, Карпа́ти, Су́ми, Черка́си; вечорні́ці, гро́ші, двéрі, ліно́ці, но́жиці, ра́доці; Черні́вці; Гімала́ї, Пірене́ї; воро́та, дро́ва*.

Table 8

Declension of Pluralia Tantum Nouns (Відмінювання множинних іменників)

N	<i>Су́ми, са́ни, двéрі, Пірене́ї, дро́ва</i>
G	<i>Сумø, санéй, дверéй, Піренéїв, дровø</i>
D	<i>Су́мам, са́ням, двéрям, Піренéям, дро́вам</i>
A	<i>Су́ми, са́ни, двéрі, Пірене́ї, дро́ва</i>
I	<i>Су́мами, саньмі́/саня́ми, двермі́/двері́ма, Піренéями, дро́вами</i>
L	<i>(у/на) Су́мах, са́нях, двéрях, Піренéях, дро́вах</i>
V	<i>Су́ми, са́ни, двéрі, Пірене́ї, дро́ва</i>

Nouns belonging to Pluralia Tantum are not subdivided into groups.

In **the Genitive case** three types of inflexions are possible:

a) **-ів(-їв)** (*ви́борів, окуля́рів, па́хоців, штані́в, Броварі́в, Черні́вці́в, Гімала́їв*);

b) zero inflexion (\emptyset) (*ворі́тø, імені́нø, кані́кулø, Афíнø, Карпа́тø, Прилу́кø, Сумø, Черка́сø*);

c) **-ей** (*гроше́й, дверéй, курéй, санéй*).

In **the Dative case** nouns have the inflexions **-ам(-ям)** (*воро́там, схóдам, двéрям, но́жицям*).

The Accusative case inflexions coincide with the Nominative case inflexions (*ба́чу окуля́ри; ми́ю схо́ди*).

In **the Instrumental case** Pluralia Tantum nouns have the inflexions **-ами(-ями)** (*кані́кулами, макаро́нами, тру́днощами, Черка́сами; грабля́ми, но́жицями, Пірене́ями*).

Those nouns that in the Genitive case had the inflexion **-ей** have the inflexion **-ми** (*гусьмі́, дітьмі́, курмі́, людьмі́, сіньмі*).

Some nouns have parallel forms (*двермі́ і двері́ма; грі́шми і гроші́ма; ворі́тьми і воро́тами; штаньмі́ – штана́ми*).

In **the Locative case** nouns have inflexions **-ах(-ях)** (*на дро́вах, на кані́кулах, на схо́дах, на воро́тах (і на воро́тях); на две́рях, на лю́дях, у сі́нях, на са́нях*).

Indeclinable Nouns (Невідмінювані іме́нники)

To indeclinable nouns belong:

1. Common and proper nouns of foreign origin ending in:

-а (-я): *амплу́а, буржуа́, бра, Нікара́гуа, Дюма́, Золя́;*

-о: *ада́жіо, баро́ко, бюро́, інтерме́цо, кінó, лібрéто, метрó, маéстро, трюмо́, фламíнго, Брно, Бордо́, Пале́рмо, О́сло, То́кіо, але пальто́*
відмінюється як звичайний іменник середнього роду;

-у (-ю): *авеніó, інтерв'ю́, какаду́, кенгуру́, меню́, фрау́, шоу́, Баку́;*

-е (-є): *ало́е, ателье́, кашне́, резюме́, турне́, фойе́, шосе́, Гете́, Гейне́, Данте́, Оноре́, Зімба́бве;*

-і: *візаві́, жалюзі́, жури́, колібри́, ле́ді, таксі́, Батумі́, Делі́, Паганіні́, Сомалі́, Тбілісі́, Нагаса́кі.*

2. Foreign feminine nouns denoting names or surnames ending in a consonant: *мада́м, міс, місіс, Жаклі́н, Джонсо́н, Шмі́дт, але Ніне́ль – Ніне́ллю.*

3. Russian surnames ending in **-их, -ово, -аго:** *Черні́х, Короткі́х, Мирські́х, Бело́во, Жива́го.*

4. Ukrainian feminine surnames ending in **-о** and zero inflexion (\emptyset):
(для) *Оста́пенко (Тимоше́нко, Краве́ць* \emptyset) *Юлі́ї.*

5. Letter and combined abbreviations:

1) ЮНЕСКО, ФІФА, МВС, ООН, міськвно́, але: (у) ра́гсі, (нід) ра́гсом;

2) abbreviations of the type: завві́дділу, завка́федри, облене́рго;

3) the words denoting machines and mechanisms which include numerals: АН 24, ТУ 154.

Exercises (Впра́ви)

Exercise 17. *Write nouns from the text and determine to which declension they belong / Впра́ва 17.* *Із тексту випишіть іменники та визначте, до якої відміни вони належать.*

КИЇВ – СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ

1. Київ – столиця України. 2. Це місто-герой, місто-музей, місто-сад. 3. Київ – одне з найбільших і найдавніших міст Європи, засноване в 6–7 столітті. 4. У ньому зараз проживає майже 3 мільйони жителів. 5. 24 серпня 1991 року тут відродилася незалежна держава – Україна. 6. У столиці розташовані іноземні посольства, тому що наша країна підтримує зв'язки з понад 120 державами світу. 7. Київ – політичний центр України. 8. Тут знаходяться офіс Президента, Верховна Рада, Кабінет Міністрів, Верховний Суд, Конституційний Суд. 9. У Києві працює багато вищих навчальних закладів і науково-дослідних інститутів. 10. У місті функціонує Національна академія наук України. 11. Українські вчені відомі в усьому світі.

Exercise 18. *Make sentences with the given nouns / Впра́ва 18.*

Утворіть речення з поданими іменниками.

Бра, бюро́, кінó, метро́, резюме́, жалюзі́, журі́, колібри́, ле́ді, парі́, попури́, таксі́.

Exercise 19. *Determine the declension of the given nouns. Write nouns that do not belong to any declension / Впра́ва 19.* *Визначте відміни поданих іменників. Випишіть окремо іменники, які не належать до жодної відміни.*

Ру́чка, вікно́, ключ, сті́л, ро́зклад, крі́сло, до́шка, кре́йда, су́мка, мі́сто, село́, сестра́, но́жиці, дека́н, секретарка́, штані́, оліве́ць, окуля́ри, кошеня́, дівчинка́, кошеня́тко, курча́, дві́рі, секретарка́, ніч, ма́ти.

Exercise 20. *Determine the declension of nouns, make a sentence with 10 words /* **Впра́ва 20.** *Визначте відміни іменників, складіть із 10 словами речення.*

Авдито́рія, підло́га, ву́лиця, пло́ща, магази́н, ка́ва, чай, кабіне́т, троя́нда, тролéйбус, кре́йда, ко́рпус, бібліоте́ка, су́мка, по́верх, ліфт, виклада́ч, виклада́чка, кни́жка, університéт, ле́кція, декана́т, телефо́н, дека́н, мі́сто, заняття́, вода́, зупі́нка, авто́бус, ву́лиця, до́шка, бато́н, сі́ль, ка́рта, това́риш, сті́л, со́нце, ніч, вікно́, дві́рі, по́друга, день, ро́зклад, гурто́житок, кімна́та, коридо́р.

ADJECTIVES (ПРИКМЕТНИКИ)

An adjective is an independent notional part of speech that names a static feature of an object/human being and answers the questions *What? Which? Whose?*

Ukrainian adjectives have the following categories: the category of **Gender, Number, and Case**: *тихий го́лос, тиха розмо́ва, тихе сло́во, тихі голосі́, тихими голосáми, тихих слів*. These word-forms of adjectives are not independent, they are defined by nouns or pronouns with which the adjectives agree. So, *висо́кий, висо́ка, висо́ке* are not different words but different forms of the same adjective.

In general, Ukrainian adjectives constitute two groups:

1. **A Hard type** (тверда́ група): adjectives with the stems ending in a hard consonant belong to this group (*висо́кий, зелéний, м'який, розу́мний, тверді́й, холо́дний, черво́ний, щéдри́й; золоті́й, комп'ю́терний, міськíй; ба́бин, ба́тьків, бра́тів, ді́дів, ма́терин, Марі́їн, сестрі́н*). Short adjectives – *ві́нен, по́вен, потрі́бен, рад, я́сен* – are in this group too but they are not declined.

2. **A soft type** (м'яка́ група) includes:

1) adjectives with the stem ending in the soft consonant **-н** (*бра́тні́й, вечі́рні́й, всесві́тні́й, да́вні́й, да́льні́й, дома́шні́й, дорóжні́й, дру́жні́й, зі́мні́й, лі́тні́й, майбу́тні́й, могу́тні́й, обі́дні́й, осві́тні́й, осі́нні́й, перéдні́й, пі́зні́й, подру́жні́й, прису́тні́й, ра́нішні́й, ра́нні́й, середні́й, сі́ні́й, субо́тні́й, сусі́дні́й, худо́жні́й*);

2) adjectives with their stem ending in **-й** (*безкра́йі́й, кривоши́йі́й*).

3) adjectives in **-жні́й, -шні́й**, which are formed from adverbs (*поро́жні́й, спра́вжні́й; вчора́шні́й/учора́шні́й, за́втрашні́й, зóвнішні́й, коли́шні́й, сього́днішні́й, тепе́рішні́й*).

There is also a special group of adjectives – derivational compounds ending in **-лиці́й** (*білолиці́й, блідолиці́й, круглолиці́й, повнолиці́й*). Such adjectives are declined according to a special model. The declension of adjectives is shown in the tables below.

Table 9

Hard Type Adjectives
(Відмінювання прикметників твердої групи)

	Singular			Plural
	Masculine	Feminine	Neuter	
N	<i>веселий</i>	<i>весела</i>	<i>веселе</i>	<i>веселі</i>
G	<i>веселого</i>	<i>веселої</i>	<i>веселого</i>	<i>веселих</i>
D	<i>веселому</i>	<i>веселій</i>	<i>веселому</i>	<i>веселим</i>
A	<i>веселий (-ого)</i>	<i>веселу</i>	<i>веселе</i>	<i>веселі (-их)</i>
I	<i>веселим</i>	<i>веселою</i>	<i>веселим</i>	<i>веселими</i>
L	<i>(веселому (-ім))</i>	<i>(на) веселій</i>	<i>(веселому (-ім))</i>	<i>(на) веселих</i>

	Singular			Plural
	Masculine	Feminine	Neuter	
N	<i>батьків</i>	<i>батькова</i>	<i>батькове</i>	<i>батькові</i>
G	<i>батькового</i>	<i>батькової</i>	<i>батькового</i>	<i>батькових</i>
D	<i>батьковому</i>	<i>батьковії</i>	<i>батьковому</i>	<i>батьковим</i>
A	<i>батьків</i>	<i>батькову</i>	<i>батькове</i>	<i>батькові</i>
I	<i>батьковим</i>	<i>батьковою</i>	<i>батьковим</i>	<i>батьковими</i>
L	<i>(на) батьковому /-ім</i>	<i>(на) батьковії</i>	<i>(на) батьковому /-ім</i>	<i>(на) батькових</i>

Table 10

Soft Type Adjectives
(Відмінювання прикметників м'якої групи)

	Singular			Plural
	Masculine	Feminine	Neuter	
N	<i>синій</i>	<i>синя</i>	<i>синє</i>	<i>сині</i>
G	<i>синього</i>	<i>синьої</i>	<i>синього</i>	<i>синіх</i>
D	<i>синьому</i>	<i>синій</i>	<i>синьому</i>	<i>синім</i>
A	<i>синій (-ого)</i>	<i>синю</i>	<i>синє</i>	<i>сині (-их)</i>
I	<i>синім</i>	<i>синьою</i>	<i>синім</i>	<i>синіми</i>
L	<i>(на) синьому (-ім)</i>	<i>(на) синій</i>	<i>(на) синьому (-ім)</i>	<i>(на) синіх</i>

	Singular			Plural
	Masculine	Feminine	Neuter	
N	<i>безкраїї</i>	<i>безкрая</i>	<i>безкрає</i>	<i>безкраї</i>
G	<i>безкрайого</i>	<i>безкрайої</i>	<i>безкрайого</i>	<i>безкраїх</i>

D	<i>безкра́йому</i>	<i>безкра́йї</i>	<i>безкра́йому</i>	<i>безкра́їм</i>
A	<i>безкра́йї</i>	<i>безкра́ю</i>	<i>безкра́є</i>	<i>безкра́ї</i>
I	<i>безкра́їм</i>	<i>безкра́йою</i>	<i>безкра́їм</i>	<i>безкра́їми</i>
L	<i>(на) безкра́йому</i> <i>/-їм</i>	<i>(на) безкра́йї</i>	<i>(на) безкра́йому</i> <i>/-їм</i>	<i>(на) безкра́їх</i>

Table 11

Adjectives in -лиций
(Прикметники на -лиций)

	Singular			Plural
	Masculine	Feminine	Neuter	
N	<i>білолиций</i>	<i>білолиця</i>	<i>білолице</i>	<i>білолиці</i>
G	<i>білолицього</i>	<i>білолицьої</i>	<i>білолицього</i>	<i>білолицих</i>
D	<i>білолицьому</i>	<i>білолицій</i>	<i>білолицьому</i>	<i>білолицим</i>
A	<i>білолицього (-ий)</i>	<i>білолицю</i>	<i>білолице</i>	<i>білолиці (-их)</i>
I	<i>білолицим</i>	<i>білолицьою</i>	<i>білолицим</i>	<i>білолицими</i>
L	<i>(на) білолицьому</i> <i>(-їм)</i>	<i>(на)</i> <i>білолицій</i>	<i>(на) білолицьому</i> <i>(-їм)</i>	<i>(на) білолицих</i>

One should remember the following exceptional cases of declining adjectives:

In the Nominative case Singular masculine possessive adjectives of the hard type having the suffixes *-ів, -їв, -ин, -їн* have a zero inflexion unlike other adjectives (*Іва́нівø, Андрі́ївø, сестрі́нø, Наді́їнø*).

In the Accusative case Singular masculine adjectives of all groups have parallel forms depending on the noun (with nouns denoting living beings adjectives have the inflexion of the Genitive case, and with nouns denoting inanimate things – the inflexion of the Nominative case (*ба́чу висóкого хлопця, але ба́чу висóкий буді́нок*)).

In the Accusative case Plural adjectives of all groups also have parallel forms (*ба́чу га́рних хлопців, але ба́чу га́рні буді́нки*).

In the Locative case Singular masculine and neuter adjectives have parallel inflexions: *-ому, -їм* (*у сі́ньому мо́рі – у сі́нім мо́рі*).

In the possessive adjectives formed from nouns of Declension II in suffixes *-ів, -їв* gradation of vowels can take place:

-ів → *-ов*: *ювіля́рів – ювіля́рового, ювіля́ровому*;

-ів / -їв → *-ев / -єв*: *товари́шів – товари́шевого, товари́шевому*;
Андрі́їв – Андрі́євого, Андрі́євому.

Exercises (Вправи)

Exercise 21. *Combine the given nouns with adjectives / Вправа 21.*
Подані іменники поєднайте з прикметниками.

Іменники. Університет, аудиторія, сесія, заняття, робота, предмет, мова, книжка, місто, кабінет, бібліотека, підручник, відділ.

Прикметники. Практичне, екзаменаційна, лекційна, національний, українська, університетський, інформаційний, контрольна, улюблений, цікава, важкий, рідне, новий.

Exercise 22. *Make sentences with adjectives / Вправа 22.* *Складіть речення з прикметниками.*

Червоний – red

синій – dark blue

помаранчевий – orange

фіолетовий – violet

зелений – green

сірий – grey

рожевий – pink

коричневий – brown

жовтий – yellow

білий – white

блакитний – blue

чорний – black

Exercise 23. *Form a phrase according to the structure: adjective + noun. / Вправа 23.* *Утворіть словосполучення за структурою: прикметник + іменник.*

Зразок: хліб – смачний хліб

Хліб – bread

масло – butter

сир – cheese

сметана – sour cream

багет – baguette

сосиски – sausages

шінка – ham

яйце – egg

каша – porridge

м'ясо – meat

курка – chicken

риба – fish

Exercise 24. *Read the dialogue, insert the missing adjectives in the appropriate forms / Вправа 24.* *Прочитайте діалог, вставте пропущені прикметники у потрібних формах.*

– Як Вас звати?

- Менé звáти Амадú.
- Хто Ви?
- Я студéнт.
- Звídки Ви приїхали?
- Я приїхав із Сенегáлу.
- Скільки Вам рóків?
- Менí двáдцять вісім рóків.
- Де Ви навчáєтеся?
- Я навчáюся на відділенні
університéту імені Лесі Українки.
- Ким Ви хочете бúти?
- Я хочó бúти перекладачém.
- Що Ви вивчáєте зараз?
- Я вивчáюмóву.
- Чи вáжко Вам вивчáти мóву?
-мóва....., але менí дуже цікаво її вивчáти.
- Хто Вáші викладачі?
- Мої викладачі – пáні Тетяна, пáні Віктóрія, пáні Нíна і пан
Микóла.
- Яку мóву вивчáє Ентонí?
- Ентонí вивчáє та мóви.
- У ньóговикладачка?
- Йогó викладачка – пáні Віктóрія з факультéтумов.
- У Вас є друзі?
- У мене є багáто друзів.
- Хто Вáші друзі?
- Мої друзі – студéнти.
- Де Ви проживáєте?
- Я проживáю в Україні, в мíсті Лúцьку, в
..... гуртóжитку нóмер три.
- Приємно з Вáми познайóмитися!
- Дякую, менí теж. До побáчення!
- До побáчення! дня!

Дóвідка. Францúзьку, новíх, інозémних, хорóший, гáрного, підготóвчому, Волінського, студéнтському, професійним, дóбра, націо́нального, украї́нську, украї́нська, англíйську, важка́, зати́шному.

Exercise 25. Combine nouns with adjectives / Вправа 25.
Поєднайте іменники з прикметниками.

він який?	вона яка?	воно яке?	вони які?	English/ Ukrainian adjectives
хлопець	дівчина	обличчя	студенти	funny веселе, веселі, веселий, весела
брат	пісня	серце	очі	sad сумні, сумний, сумна, сумне
телефон	сумка	намисто	речі	expensive дорогий, дорога, дороге, дорогі
батон	їжа	молоко	продукти	cheap дешева, дешево, дешевий, дешеві
хліб	булка	печиво	цукерки	tasty смачні, смачний, смачна, смачне
день	страва	взуття	люди	bad погана, погане, поганий, погані
фільм	розмова	заняття	вечори	boring нудні, нудний, нудна, нудне
проєкт	розповідь	оповідання	книги	interesting цікава, цікавий, цікаве, цікаві
перець	їжа	лезо	страви	hot, sharp, spicy гостра, гостре, гострий, гострі
брат	сестра	місто	бізнесмени	rich багате, багаті, багата, багатий
чоловік	жінка	дитя	сім'ї	poor бідне, бідний, бідна, бідні
одяг	сукня	простирадло	кімнати	clean чисті, чиста, чисте, чистий

Exercise 26. *Write adjectives from the text and define their groups (hard, soft) / Вправа 26.* *Із тексту випишіть прикметники та визначте їх групи (тверда, м'яка).*

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

1. Лєся Українка – видатна українська письменниця. 2. Вона народилася 25 лютого 1871 року в містечку Новоград-Волинському в інтелігентній родині Косачів. 3. Лєся Українка – це псевдонім, її справжнє ім'я – Лариса Петрівна Косач-Квітка. 4. У сім'ї було шість дітей: два сини і чотири дочки. 5. Лєся навчилася читати у чотири роки, писати – у п'ять років. 6. У шість років дівчинка вже добре вишивала, а в дев'ять – написала свій перший вірш «Надія». 7. Маленька Лєся дуже любила слухати народні пісні, а коли стала дорослою, то записала їх і видала збірник. 8. Лєся Українка знала іноземні мови: французьку, німецьку, англійську, італійську, польську, російську та інші. 9. Вона написала багато відомих творів. 10. Драма «Лісова пісня» дуже популярна, її переклали багатьма мовами світу. 11. Це твір про нещасливе кохання та соціальну нерівність. 12. Письменниця померла 1 серпня 1913 року в місті Сурамі в Грузії, похована в Києві.

Exercise 27. *Make phrases with adjectives of the hard group. Decline 2 phrases / Вправа 27.* *Утворіть словосполучення з прикметниками твердої групи. Провідмініайте 2 словосполучення.*

Високий, розумний, холодний, золотий, міський, сестрін, комп'ютерний, завтрашній, щедрий, поважний, важливий, швидкий, важкий, зручний, колишній.

Exercise 28. *Make phrases with soft group adjectives. Decline 2 phrases / Вправа 28.* *Утворіть словосполучення з прикметниками м'якої групи. Провідмініайте 2 словосполучення.*

Майбутній, вечірній, добрий, весвітній, давній, братній, дальній, домашній, достатній, дружний, зимовий, літній, могутній, обідній.

Exercise 29. *Make sentences using the given words in the correct grammatical forms / Вправа 29.* *Побудуйте речення, використавши подані слова у правильних граматичних формах.*

1. Студент, писати, старанний, акуратно, завдання, домашній.
2. Дівчина, прийти, гарний, побачення, хлопець, високий. 3. Мама, приготувати, обід, смачний, любий. 4. Тато, працювати, мій, у, лікарня, міській. 5. Сестра, старший, вчитися, інститут, політехнічний. 6. Дідусь, сивий, дивитися, цікавий, по, телевізор, фільм.

Exercise 30. *Choose adjectives for the given nouns / Вправа 30.* До поданих іменників доберіть прикметники.

Зразок: *мама – добра, любя, мила, працююча, турботлива.*

Студент, викладачка, заняття, університет; місто, небо, хмара, сонце, день; друг, лікар, бізнесмен, вчителька.

NUMERALS (ЧИСЛІВНИКИ)

A **numeral** is an independent notional part of speech that names a quantity of objects/living beings or their order when counted and answer the questions *How many?* (скільки?), *Which?* (котрій?). In speech it is used with nouns.

Semantically Ukrainian numerals fall into **cardinal** (кількісні) (*один, два, п'ятнадцять, двадцять три, шістьеро, одна вісьма*) and **ordinal** (порядкові) (*перший, сьомий, сороковий, двадцять третій, сто двадцять сьомий*). Cardinal numerals, in their turn, fall into **cardinal proper** (власне кількісні) (*три, чотири, сто, тисяча*), **collectives** (збірні) (*двоє, об'є, обидва, двійко, троє, четверо, десятеро, тридцятеро*), **fractional** (дробові) (*одна четверта, три десятих, дві сотих, півтора*), **indefinite-cardinal** (неозначено-кількісні) (*кілька, декілька, багато, безліч*).

Structurally Ukrainian numerals form three groups: **simple** (прості) (*один, два, три, п'ять, сто*); **compound** (складні) (*одиннадцять, двадцять, двісті*) and **composite** (складені) (*двадцять два, сорок п'ять, п'ятдесят шостий*).

Morphological Categories of Numerals (Морфологічні категорії числівників)

1. Cardinal numerals have the category of case (категорія відмінка) (*три спортсмени, трьох спортсменів, трьом спортсменам і т.д.*).

Exceptions:

1) the numeral *один* has the category of gender (категорію роду) and number (числа) (*один зошит, одна дитина, одне заняття, одні двіри*);

2) the numerals *два, обидва, півтора* are used with masculine and neuter nouns and numerals *дві, обидві, півтори* – with feminine nouns;

3) the numerals *нуль, тисяча, мільйон, мільярд* have the category of number (категорію числа).

2. Ordinal numerals have the categories of gender, number and case (категорії роду, числа, відмінка). Their grammatical forms depend on the forms of nouns (*перший урок, перша оцінка, перше завдання, перші кроки; першого року, на першому уроці, з першою оцінкою, у першому завданні*).

Cardinal Numerals (Кількісні числівники)

Ukrainian cardinal Numerals have six types of Declension (but composite and fractional numerals do not belong there).

1. Numerals *оді́н*, *одна́*, *одне́* (*одно́*) belong to the first type; they are declined as hard type adjectives (see table 12).

Table 12

Type I Declension (Перший тип відмінювання)

	Singular		Plural
	Masculine and Neuter	Feminine	
N	<i>оді́н</i> , <i>одне́</i> (<i>одно́</i>)	<i>одна́</i>	<i>одні́</i>
G	<i>одно́го</i>	<i>одно́ї</i> / <i>одні́єї</i>	<i>одні́х</i>
D	<i>одно́му</i>	<i>одні́й</i>	<i>одні́м</i>
A	<i>оді́н</i> / <i>одно́го</i>	<i>одну́</i>	<i>одні́</i> / <i>одні́х</i>
I	<i>одні́м</i>	<i>одно́ю</i> / <i>одні́єю</i>	<i>одні́ми</i>
L	<i>(на) одно́му</i> / <i>на одні́м</i>	<i>(на) одні́й</i>	<i>(на) одні́х</i>

The plural form of the numeral *один* is applied only with nouns which are used only in the Plural (*одні́ дві́рі*, *одні́ окуля́ри*, *одні́ ковза́ні*, *одні́ но́жиці*).

In the Accusative case the numeral has two parallel forms. It depends upon the noun it is used with: if the noun denotes a living being, the numeral has the inflexion of the Genitive case and if it denotes an inanimate thing the numeral has the inflexion of the Nominative case (*ба́чу одно́го маши́ніста*, *одно́го студéнта*, *але оді́н по́тяг*, *оді́н буді́нок*).

Type II Declension includes cardinal numerals proper (*два*, *три*, *чоти́ри*), collective numerals (*дво́є*, *обо́є*, *обі́два*, *дві́йко*, *тро́є*, *че́тверо*, *де́сятеро*, *три́дцятьо*) and indefinite-cardinal numerals (*кі́лька*, *де́кілька*, *бага́то*, *бе́зліч*).

These numerals are declined as hard type adjectives. In the Accusative case these numerals have two parallel forms (it depends upon the noun the numeral is used with): if the noun denotes a living being, the numeral has the inflexion of the Genitive case and if the noun denotes an inanimate thing the numeral has the inflexion of the Nominative case

(ба́чу дво́х (трьо́х, обо́х, кілько́х, багато́х) студе́нтів, але два (обі́два, три, чоти́ри) буди́нки; кі́лька (бага́то) буди́нків) (see table 13).

Table 13

Type II Declension (Другий тип відмінювання)

N	два (дві), дво́є	обо́є	три, тро́є	чоти́ри, че́тверо
G	дво́х	обо́х	трьо́х	чотирьо́х
D	дво́м	обо́м	трьо́м	чотирьо́м
A	два (дві), дво́х	обо́є, обо́х	три (тро́є), трьо́х	чоти́ри, че́тверо, чотирьо́х
I	двома́	обома́	трьома́	чотирма́
L	(на) дво́х	(на) обо́х	(на) трьо́х	(на) чотирьо́х

Type III Declension includes cardinal numerals from *п'ять* to *два́дцять*, *три́дцять*, from *п'ятдеся́т* to *вісімдеся́т*; collective numerals containing the suffix *-ер-(о)* (except *че́тверо*) and indefinite-cardinal numerals *кількана́дцять*, *кількадеся́т*.

In all indirect cases, except the Accusative, the numerals of this type can have parallel inflexions: either the inflexions of the previous type, or their own ones.

In the Accusative case the numerals have parallel inflections depending on the nouns they are followed: if the noun denotes a living being the numeral has the inflexion of the Genitive case (*ба́чу шістьо́х (сімо́х, двадцятьо́х, шістдесятьо́х) хлопці́в, дівча́т, пта́хів*) but if the noun denotes an inanimate thing – the inflexion of the nominative case (*ба́чу шість (сім, двана́дцять, шістдеся́т) буди́нків, ві́кон, дере́в*).

In the numerals ending in *-дцять* and *-деся́т* and also in the numeral *кількадеся́т* only the second half of the word is changed (*чотирна́дцять – чотирна́дцяти, сімдеся́т – сімдесяти́*).

The collective numerals lose their suffix *-ер-(о)* (*во́сьмеро – вісьмо́х*).

In the stems of the numerals *шість*, *сім*, *вісім* gradation of vowels takes place (*шість – шесті́, сім – семі́, вісім – восьмі́*) (see table 14).

Table 14

Type III Declension (Третьй тип відмінювання)

N	<i>п'ятьо, п'ятеро</i>	<i>вісімю, восьмерю</i>	<i>сімдесято</i>
G	<i>п'яти́ (п'ятьо́х)</i>	<i>восьми́ (вісьмо́х)</i>	<i>сімдесяти́ (сімдесятьо́х)</i>
D	<i>п'яти́ (п'ятьо́м)</i>	<i>восьми́ (вісьмо́м)</i>	<i>сімдесяти́ (сімдесятьо́м)</i>
A	<i>п'ятьо, п'ятеро, п'ятьо́х</i>	<i>вісімю, восьмерю, вісьмо́х</i>	<i>сімдесято (сімдесятьо́х)</i>
I	<i>п'ятьма́ (п'ятьома́)</i>	<i>вісьма́ (вісьмома́)</i>	<i>сімдесятьма́ (сімдесятьома́)</i>
L	<i>(на) п'яти́ (п'ятьо́х)</i>	<i>(на) восьми́ (восьмо́х)</i>	<i>(на)сімдесяти́ (сімдесятьо́х)</i>

Type IV Declension includes the numerals *сорок, дев'яносто, сто* (see table 15).

Table 15

Type IV Declension (Четвёртый тип відмінювання)

N	<i>сороко</i>	<i>дев'яносто</i>	<i>сто</i>
G	<i>сорока́</i>	<i>дев'яноста́</i>	<i>ста́</i>
D	<i>сорока́</i>	<i>дев'яноста́</i>	<i>ста́</i>
A	<i>сороко</i>	<i>дев'яносто</i>	<i>сто</i>
I	<i>сорока́</i>	<i>дев'яноста́</i>	<i>ста́</i>
L	<i>сорока́</i>	<i>дев'яноста́</i>	<i>ста́</i>

Table 16

Type V Declension (П'ятий тип відмінювання)

N	<i>двісті́</i>	<i>триста́</i>	<i>п'ятсото́</i>
G	<i>двохсото́</i>	<i>трьохсото́</i>	<i>п'ятисото́</i>
D	<i>двомста́м</i>	<i>трьомста́м</i>	<i>п'ятиста́м</i>
A	<i>двісті́</i>	<i>триста́</i>	<i>п'ятсото́</i>
I	<i>двомаста́ми</i>	<i>трьомаста́ми</i>	<i>п'ятиста́ми</i>
L	<i>(на) двохста́х</i>	<i>(на) трьохста́х</i>	<i>(на) п'ятиста́х</i>

Type V Declension includes compound cardinal numerals denoting the names of hundreds, from *двісті́* to *дев'ятсото́* and the indefinite-cardinal numeral *кількасото́*.

Both parts of these numerals are declined. The first part of the numeral is declined as a simple numeral. Beginning with *п'ятсот* the numerals have a type of declension of their own: *п'ятисот* (but not *п'ятьохсот*), *п'ятистам* (but not *п'ятьомстам*) (see table 16).

Type VI Declension includes cardinal numerals *нуль, тисяча, мільйон, мільярд*. Numerals *нуль, мільйон, мільярд* that are declined as nouns of Declension II (*нуль* as the noun *день, мільйон* and *мільярд* as the noun *дуб*). The noun *тисяча* is declined as the nouns of Declension I (compare with the noun *курча*).

Ordinal Numerals (Порядкові числівники)

Ordinal numerals are always declined as adjectives of a hard group (except the numeral *третій* which is declined as adjectives of a soft group) (see table 17).

Table 17

Ordinal Numerals (Відмінювання порядкових числівників)

	Singular			Plural
	Masculine	Feminine	Neuter	
N	<i>п'ятий</i>	<i>п'ята</i>	<i>п'яте</i>	<i>п'яті</i>
G	<i>п'ятого</i>	<i>п'ятої</i>	<i>п'ятого</i>	<i>п'ятих</i>
D	<i>п'ятому</i>	<i>п'ятій</i>	<i>п'ятому</i>	<i>п'ятим</i>
A	<i>п'ятий, п'ятого</i>	<i>п'яту</i>	<i>п'яте</i>	<i>п'яті, п'ятих</i>
I	<i>п'ятим</i>	<i>п'ятою</i>	<i>п'ятим</i>	<i>п'ятими</i>
L	<i>(на) п'ятому, п'ятім</i>	<i>(на) п'ятій</i>	<i>(на) п'ятому, п'ятім</i>	<i>(на) п'ятих</i>
	Singular			Plural
	Masculine	Feminine	Neuter	
N	<i>третій</i>	<i>третя</i>	<i>третє</i>	<i>треті</i>
G	<i>третього</i>	<i>третьої</i>	<i>третього</i>	<i>третьих</i>
D	<i>третьому</i>	<i>третьій</i>	<i>третьому</i>	<i>третьім</i>
A	<i>третій, третього</i>	<i>третью</i>	<i>третє</i>	<i>треті, третьих</i>
I	<i>третьім</i>	<i>третьою</i>	<i>третьім</i>	<i>третьими</i>
L	<i>(на) третьому, третьім</i>	<i>(на) третьій</i>	<i>(на) третьому, третьім</i>	<i>(на) третьих</i>

Fractional Numerals (Дробові числівники)

In Fractions a **numerator** is declined as a cardinal numeral and a **denominator** – as an ordinal numeral.

The numerals *нуль, тисяча, мільйон, мільярд* in the numerator are declined according to their type, but the component *цілих (ціла)* and the component expressed by the ordinal numeral remain unchanged (see table 18).

Table 18

Fractions (Відмінювання дробових числівників)

N	<i>три четвёртих</i>	<i>сімь цілих і одна́ друга</i>	<i>тисяча цілих і нульо́ десятих</i>
G	<i>трьох четвёртих</i>	<i>семи́ цілих і одно́ї (-ієї) друго́ї</i>	<i>тисячі цілих і нуля́ десятих</i>
D	<i>трьом четвёртим</i>	<i>семи́ цілим і одні́й друго́ї</i>	<i>тисячі цілих і нулю́ десятих</i>
A	<i>три четвёртих</i>	<i>сімь цілих і одну́ другу</i>	<i>тисячу цілих і нульо́ десятих</i>
I	<i>трьома́ четвёртими</i>	<i>сьома́/сімома́ цілими і одно́ю (-ією) друго́ю</i>	<i>тисячею цілих і нуле́м десятих</i>
L	<i>(на) трьох четвёртих</i>	<i>(на) семи́ цілих і одні́й друго́ї</i>	<i>(на) тисячі цілих і нулю́ десятих</i>

In composite cardinal numerals all components are declined while in composite ordinal numerals – only the last component is declined (see table 19).

Table 19

Composite Numerals (Відмінювання складених числівників)

	Cardinal Numerals	Ordinal Numerals
N	<i>сто два́дцятьо́ три</i>	<i>сто два́дцять трéтій</i>
G	<i>ста два́дцяти́ трьох</i>	<i>сто два́дцять трéтього</i>
D	<i>ста два́дцяти́ трьом</i>	<i>сто два́дцять трéтьому</i>
A	<i>сто два́дцятьо́ три, ста два́дцяти́ трьох</i>	<i>сто два́дцять трéтій, сто два́дцять трéтього</i>
I	<i>ста два́дцятьма́ трьома́</i>	<i>сто два́дцять трéтім</i>
L	<i>(на) ста два́дцяти́ трьох</i>	<i>(на) сто два́дцять трéтьому (-ім)</i>

Exercises (Вправи)

Exercise 31. *Write the numerals in words / Вправа 31.* *Запишіть словами кількісні числівники.*

5, 18, 34, 56, 224, 432, 568, 12, 199, 19, 276, 673, 932, 649, 690, 301, 582.

Exercise 32. *Write numerals from the text. Decline the numerals один, п'ятна́дцять, со́рок п'ять, два́дцятий / Вправа 32.* *Із тексту випишіть числівники. Провідмініайте числівники один, п'ятна́дцять, со́рок п'ять, два́дцятий.*

ПОШТА

1. Менé звáти Ларíса, менí 21 рік. 2. Я прийшла́ на центрáльну по́шту, яка знахо́диться на ву́лиці Кривíй Вал, 19. 3. Це вели́ка по́шта, тут працює 12 оперáторів. 4. Сьогóдні я хо́чу надісла́ти ма́мі привіта́ння з днем наро́дження, який бу́де 20 сі́чня. 5. Мої́й ма́мі ви́повниться 45 років. 6. У ві́кні но́мер 1 я купíла га́рну віта́льну листíвку і конве́рт, які ра́зом ко́штують 27 грíвень. 7. Я написáла віта́ння і попросíла передáти від мене́ приві́т 2 брата́м. 8. На конве́рті я написáла до́машню адре́су: мі́сто Ко́вель, ву́лиця Незале́жності, 32. 9. По́тім я підійшла́ до ві́кна но́мер 3 і віддалá листá працівни́ці по́шти. 10. Вона́ накле́їла на конве́рт 2 ма́рки. 11. За це я запла́тила 15 грíвень. 12. Працівни́ця сказа́ла, що ма́ма отрíмає листá в день наро́дження, 20 сі́чня.

Exercise 33. *Write numerals with nouns from the text, write them in words / Вправа 33.* *Із тексту випишіть числівники з іменниками, запишіть їх словами.*

1. Ахме́т купíв 7 я́блук, а Туге́м – 3 бана́ни. 2. У Лу́цьку є 27 шкі́л. 3. У мене́ сьогóдні 4 ле́кції. 4. Менí 22 ро́ки, а мої́й сестрі́ 28 ро́ків. 5. У мої́й гру́пі навча́ється 30 студéнтів. 6. Та́тові 67 ро́ків, а дідусе́ві 91 рік. 7. Звичáйний рік ма́є 365 днів, а високóсний (leap year) – 366 днів. 8. На 1 курс Во́лінського націо́нального універсі́тету і́мені Лесі́ Украї́нки вступíли по́над 1000 абіту́рієнтів. 9. Мі́сто Лу́цьк засно́ване в 11 столі́тті. 10. Пе́рший за́пис про ньóго знахо́димо в Літо́писі в 1085 ро́ці. 11. Насéлення Лу́цька на 1 сі́чня 2022 ро́ку стано́вило 215 986 осі́б.

Exercise 34. Write and decline numerals from the text / Вправа 34.

Из тексту випишіть і провідмініайте числівники.

ВУЛИЦЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

1. Вулиця Лесі Українки знаходиться в центрі міста Луцька.
2. Вона тягнеться від майдану Братський Міст і перетинає 5 вулиць: Сенаторки Левчанівської, Кривий Вал, Пушкіна, Крилова, Градний Узвіз та виходить до Театрального майдану.
3. Довжина вулиці Лесі Українки – 730 метрів.
4. У середні вікі вулицю почали онівлювати та розбудовувати.
5. У 19 столітті вона була головною вулицею міста.
6. У наш час – це пішохідна зона з гарними деревами і квітами.
7. На вулиці розташовано декілька пам'яток архітектури, багато магазинів та кафе.
8. Назву вулиці змінювали 13 разів.
9. Тепер вона носить ім'я видатної письменниці Лесі Українки.
10. Її інколи жартома називають «стометрівка» (100 метрів – дистанція для бігу).

Exercise 35. Answer the questions and write the numerals in words /

Вправа 35. *Віповідайте на запитання і запишіть числівники словами.*

1. О котрій годині ми зустрінемося (10:00)?
2. О котрій годині почнеться заняття (11:50)?
3. О котрій годині Ви прокінулися? (7:15)?
4. Котра зараз година (12:34)?
5. О котрій годині прийде пані Тетяна (15:00)?
6. О котрій годині почнеться залік з англійської мови (9:00)?
7. Коли Ви підете в бібліотеку (16:40)?
8. О котрій годині почнеться концерт (18:00)?
9. О котрій годині відправляється поїзд до Києва (22:20)?
10. О котрій годині прибуває автобус зі Львова (17:30)?

Exercise 36. Form a phrase ordinal number + noun. Decline

2 ordinal numbers with nouns (optional). / Вправа 36. *Утворіть словосполучення порядковий числівник + іменник. Провідмініайте 2 порядкові числівники з іменниками (на вибір).*

1) перший	8) восьмий	15) п'ятнадцятий
2) другий	9) дев'ятий	16) шістнадцятий
3) третій	10) десятий	17) сімнадцятий
4) четвертий	11) одинадцятий	18) вісімнадцятий

5) п'ятий	12) двана́дцятий	19) дев'ятна́дцятий
6) шóстий	13) тринáдцятий	20) двадцáтий
7) сьóмий	14) чотирна́дцятий	21) два́дцять пéрший

Exercise 37. *Write ordinal numbers in words. Make sentences with them / Впра́ва 37.* *Запишіть порядкові числівники словами. Складіть із ними речення.*

14 сторíнка, 1 рóзділ, 24 жóвтня, 11 впра́ва, 1 вéресня, 11 рéчення, 139 кабіне́т, 20 сíчня, 38 кімна́та, 102 аудито́рія, 15 те́ма, 7 ле́кція.

PRONOUNS (ЗАЙМЕННИКИ)

Pronouns are words with abstract meaning that point to objects (both animate and inanimate) and their properties without naming them.

Classification of Pronouns (Класифікація займенників)

From the **semantic** point of view Ukrainian pronouns fall into nine classes:

1) *Personal pronouns* (особові займенники), indicating persons or non-persons from the point of view of their relation to the speaker: **я, ти, він, вона́, воно́, ми, ви, вони́**;

2) *A reflexive pronoun* (зворóтний займенник): **себе́**;

3) *Possessive pronouns* (присвїйні займенники), indicating possession by persons or non-persons: **мій, твій, свій, наш, ваш, їхній**;

4) *Demonstrative pronouns* (вказівні займенники), indicating directly persons or non-persons: **цей (оце́й, се́й), той (ото́й), такий, стільки**;

5) *Interrogative pronouns* (пита́льні займенники): **хто? що? який? чий? котрий? скільки?** (used only in the interrogative sentences to make asking questions easy);

6) *Interrogative-relative/conjunctive pronouns* (відно́сні/сполу́чні займенники): **хто, що, який, чий, котрий, скільки** (used for connecting clauses in the sentence);

7) *Defining pronouns* (означа́льні займенники), indicating such properties as an amount, engagement etc.: **весь (увесь), всякий (всяк), ко́жний (ко́жен), і́нший, жо́дний (жо́ден), сам, самий**;

8) *Indefinite pronouns* (неозна́чені займенники), indicating persons or non-persons or their properties in a general way, without defining the class of object they belong to, or the class of properties they possess (relative-conjunctive pronouns + particles **будь-, -небудь-, казна-, хтозна-, де-, аби-, -сь**): **абі́хто, абі́що, абі́який, де́хто, де́який, де́чий, де́котрий, хтось, щось, якийсь, чийсь, котрийсь, скількись, бу́дь-хто, бу́дь-що, бу́дь-який, бу́дь-чий, хто-не́будь, що-не́будь, який-не́будь, чий-не́будь, скільки-не́будь, ка́зна-хто, ка́зна-що, ка́зна-який, ка́зна-скільки**;

9) *Negative pronouns* (заперечні займєнники): (*ні (ані) + Interrogative-relative pronouns*), indicating negation: *ніхт́о, ніщ́о, ніякий, нічий, ніскільки, аніхт́о, аніщ́о, аніякий, анічий*.

Personal Pronouns (Особові займєнники)

Personal pronouns have the categories of gender, person and number.

A characteristic feature of the declension of personal pronouns in Singular and Plural is that in indirect cases they have quite different stems in comparison with the Nominative case (*я – менé, мені́; він – його́, йому́; вона́ – його́, йому́; ми – нас, нам, вони́ – їх, їм*).

Besides, when they are used with prepositions in the indirect cases the letter *н-* appears at the beginning of the word (*у ньо́го, до ньо́го, при ньо́му, на ньо́му, до не́ї, у не́ї, у них, на них* тощо) (see table 20).

Table 20

Declension of the Personal pronouns. Singular. Plural. (Відмінювання особових займєнників. Однина. Множина)

Singular					
For all genders		Masculine	Feminine	Neuter	
N	<i>я</i>	<i>ти</i>	<i>він</i>	<i>вона́</i>	<i>вонó</i>
G	<i>менé</i>	<i>тебе́</i>	<i>його́, (у) ньо́го</i>	<i>ї́ї, (у) не́ї</i>	<i>його́, (у) ньо́го</i>
D	<i>мені́</i>	<i>тобі́</i>	<i>йому́</i>	<i>ї́й</i>	<i>йому́</i>
A	<i>менé</i>	<i>тебе́</i>	<i>його́, (на) ньо́го</i>	<i>ї́ї, (на) не́ї</i>	<i>його́, (на) ньо́го</i>
I	<i>мно́ю</i>	<i>тобо́ю</i>	<i>ним</i>	<i>не́ю</i>	<i>ним</i>
L	<i>(на) мені́</i>	<i>(на) тобі́</i>	<i>(на) ньо́му / ні́м</i>	<i>(на) ні́й</i>	<i>(на) ньо́му / ні́м</i>
V	–	–	–	–	–
Plural					
N	<i>ми</i>	<i>Ви</i>	<i>вони́</i>	<i>вони́</i>	<i>вони́</i>
G	<i>нас</i>	<i>Вас</i>	<i>ї́х (ї́-ї́х), (у) них</i>	<i>ї́х (ї́-ї́х), (у) них</i>	<i>ї́х (ї́-ї́х), (у) них</i>
D	<i>нам</i>	<i>Вам</i>	<i>ї́м (ї́-ї́м)</i>	<i>ї́м (ї́-ї́м)</i>	<i>ї́м (ї́-ї́м)</i>
A	<i>нас</i>	<i>Вас</i>	<i>ї́х (ї́-ї́х), (на)них</i>	<i>ї́х (ї́-ї́х), (на)них</i>	<i>ї́х (ї́-ї́х), (на)них</i>
I	<i>на́ми</i>	<i>Ва́ми</i>	<i>ні́ми</i>	<i>ні́ми</i>	<i>ні́ми</i>
L	<i>(на) нас</i>	<i>(на) Вас</i>	<i>(на) них</i>	<i>(на) них</i>	<i>(на) них</i>
V	–	<i>Ви</i>	–	–	–

A Reflexive Pronoun *себе́*
Declension of the Reflexive Pronoun *себе́*
(Відмінювання зворотного займєнника *себе́*)

N	G	D	A	I	L
–	<i>себе́,</i> <i>(до) себе́</i>	<i>собі́</i>	<i>себе́,</i> <i>(на) себе́</i>	<i>собо́ю</i>	<i>(на) собі́</i>

Possessive Pronouns
(Присвїйні займєнники)

Possessive pronouns *твій, свїй* are declined similarly as *мій*.

The pronoun *ваш* is declined similarly as the pronoun *наш*. They both are declined similarly as hard type adjectives (e.g. *зелєний*) (see table 22).

The pronouns *його́, її́, їх* are not declined. They have constant indications of gender (in Singular) and number: *його́* (masculine and neuter, Singular), *її́* (feminine, Singular), *їх* (Plural). Irrespective of the form of the noun they depend on, these pronouns preserve their forms unchanged (*його́ до́ля, його́ до́лю, його́ до́лею, на його́ до́лю; її́ ви́гляд, її́ ви́гляду, з її́ ви́глядом; їх зо́шити, їх зо́шита́м, їх зо́шита́ми*).

Note: The pronoun *їхній* is used more often than the pronoun *їх* in the same meaning.

Possessive Pronouns
(Відмінювання присвїйних займєнникїв)

<i>Pronoun мій</i>				
Singular				Plural
	Masculine	Feminine	Neuter	All Genders
N	<i>мій</i>	<i>мо́я</i>	<i>моє́</i>	<i>мої́</i>
G	<i>мого́</i>	<i>моєї́</i>	<i>мого́</i>	<i>мої́х</i>
D	<i>моє́му</i>	<i>мої́й</i>	<i>моє́му</i>	<i>мої́м</i>
A	<i>мій/мого́</i>	<i>мою́</i>	<i>моє́</i>	<i>мої́/мої́х</i>
I	<i>мої́м</i>	<i>моє́ю</i>	<i>мої́м</i>	<i>мої́ми</i>
L	<i>(на) моє́му/мої́м</i>	<i>(на) мої́й</i>	<i>(на) моє́му/мої́м</i>	<i>(на) мої́х</i>
V	<i>мій</i>	<i>мо́я</i>	<i>моє́</i>	<i>мої́</i>

<i>Проніи наш</i>				
Singular				Plural
	Masculine	Feminine	Neuter	All Genders
N	<i>наш</i>	<i>наша</i>	<i>наше</i>	<i>наші</i>
G	<i>нашого</i>	<i>нашої</i>	<i>нашого</i>	<i>наших</i>
D	<i>нашому</i>	<i>нашій</i>	<i>нашому</i>	<i>нашим</i>
A	<i>наш/нашого</i>	<i>нашу</i>	<i>наше</i>	<i>наші/наших</i>
I	<i>нашим</i>	<i>нашою</i>	<i>нашим</i>	<i>нашими</i>
L	<i>(на) нашому</i>	<i>(на) нашій</i>	<i>(на) нашому</i>	<i>(на) наших</i>
V	<i>наш</i>	<i>наша</i>	<i>наше</i>	<i>наші</i>

Demonstrative Pronouns (Вказівні займенники)

Demonstrative pronouns *цей* (*оцей*, *сей*), *той* (*отой*), *такий* (*отакій*) have the categories of gender, number and case. They are declined similarly as adjectives (see Table 23).

The pronoun *стільки* correlates with numerals. It has no categories of gender and number; it is declined similarly as the numeral *два* (*стільки* – *стількох*, *стільком*, *стільки/стількох*, *стількома*, *на стількох*).

Table 23

Demonstrative Pronouns (Відмінювання вказівних займенників)

Singular				Plural
	Masculine	Feminine	Neuter	All Genders
N	<i>цей, той</i>	<i>ця, та</i>	<i>це, те</i>	<i>ці, ті</i>
G	<i>цього, того</i>	<i>цієї, тієї/тої</i>	<i>цього, того</i>	<i>цих, тих</i>
D	<i>цьому, тому</i>	<i>цій, тій</i>	<i>цьому, тому</i>	<i>цим, тим</i>
A	<i>цей/цього, той/того</i>	<i>цю, ту</i>	<i>це, те</i>	<i>ці/цих, ті/тих</i>
I	<i>цим, тим</i>	<i>цією/тією (тою)</i>	<i>цим, тим</i>	<i>цими, тими</i>
L	<i>(на) цьому/цим, тому/тім</i>	<i>(на) цій, на тій</i>	<i>(на) цьому/цим, тому/тім</i>	<i>(на) цих, тих</i>
V	<i>цей, той</i>	<i>ця, та</i>	<i>це, те</i>	<i>ці, ті</i>

Interrogative and Relative Pronouns (Пита́льні та відно́сні займе́нники)

These pronouns are the same, but Interrogative pronouns (*хто? що? який? чий? котрій? скільки?*) are used only in interrogative sentences, while Relative pronouns (*хто, що, який, чий, котрій, скільки*) serve to connect clauses.

The characteristic feature of declension of Interrogative/Relative pronouns *хто, що* is that in the indirect cases they have quite different stems in comparison with the ones in the Nominative case (*хто – когó, кому́, когó, ким, на ко́му; що – чо́гó, чо́му, що, чим, на чо́му*).

Pronouns *який, котрій* are declined similarly as hard type adjectives.

The pronoun *скільки* is declined as the numeral *два*.

The numeral *чий* is declined in its own way. These peculiarities are reflected in table 24.

Table 24

Interrogative and Relative Pronouns (Ві́дмінюванн́я пита́льних і відно́сних займе́нників)

Pronouns <i>який, чий</i>								
	Singular						Plural	
N	<i>який</i>	<i>яке́</i>	<i>яка́</i>	<i>чий</i>	<i>чиє́</i>	<i>чия́</i>	<i>які́</i>	<i>чийі́</i>
G	<i>яко́го</i>	<i>яко́го</i>	<i>яко́ї</i>	<i>чийо́го</i>	<i>чийо́го</i>	<i>чиє́ї</i>	<i>яких</i>	<i>чийі́х</i>
D	<i>яко́му</i>	<i>яко́му</i>	<i>якийі́</i>	<i>чийо́му/ чиє́му</i>	<i>чийо́му/ чиє́му</i>	<i>чийі́й</i>	<i>які́м</i>	<i>чийі́м</i>
A	<i>якийі́/ яко́го</i>	<i>яке́</i>	<i>яку́</i>	<i>чий/ чийо́го</i>	<i>чиє́</i>	<i>чию́</i>	<i>які́/ яких</i>	<i>чийі́/ чийі́х</i>
I	<i>які́м</i>	<i>які́м</i>	<i>яко́ю</i>	<i>чийі́м</i>	<i>чийі́м</i>	<i>чиє́ю</i>	<i>які́ми</i>	<i>чийі́ми</i>
L	<i>(на) яко́му, які́м</i>	<i>(на) яко́му, які́м</i>	<i>(на) якийі́</i>	<i>(на) чийо́му, чиє́му, чийі́м</i>	<i>(на) чийо́му, чиє́му, чийі́м</i>	<i>(на) чийі́й</i>	<i>(на) яких</i>	<i>(на) чийі́х</i>

Pronouns <i>хто, що, скільки</i>			
N	<i>хто</i>	<i>що</i>	<i>скільки</i>
G	<i>кого́, (біля) ко́го</i>	<i>чо́го, (біля) чо́го</i>	<i>скільки́х</i>
D	<i>кому́</i>	<i>чому́</i>	<i>скільки́м</i>
A	<i>кого́</i>	<i>що</i>	<i>скільки́/</i> <i>скільки́х</i>
I	<i>ким</i>	<i>чим</i>	<i>скільки́ма́</i>
L	<i>(на) ко́му</i>	<i>(на) чо́му</i>	<i>(на) скільки́х</i>

Defining/Definite Pronouns (Означальні займенники)

Defining pronouns include the following items: *весь (увесь), всякий (всяк), ко́жний (ко́жен), і́нший, жо́дний (жо́ден), сам, самі́й*. They denote a generalized characteristic of a thing or a phenomenon. The pronouns *сам, самі́й* sound alike but they differ in their meaning. The pronoun *сам (самі́й, сама́, само́, самé, самі́)* (the stress is on the inflexion) indicates a person who fulfils the action without anybody's help (*навча́й і́нших і сам навчи́шся; цу́ценя́ самé туди́ залі́зло; дру́зі самі́ здогада́лися*). The pronoun *са́мий (са́ма, са́ме)* (the stress is on the root) indicates spatial or temporal boundaries (*коло́ са́мого мо́ря, то́го са́мого дня, пе́ред са́мою війно́ю*).

The Defining pronouns have the categories of gender, number and case. The pronouns *весь (увесь), вся, всі* are declined similarly as soft type adjectives and all the other pronouns – as hard type adjectives (see table 25).

Table 25

Defining/Definite Pronouns (Відмінювання означальних займенників)

Singular			Plural
	Masculine	Feminine	All Genders
N	<i>весь (увесь)</i>	<i>вся (уся́)</i>	<i>всі (усі́)</i>
G	<i>всьогó</i>	<i>всіє́ї</i>	<i>всіх</i>

D	<i>всьому́</i>	<i>всі́й</i>	<i>всьому́</i>	<i>всі́м</i>
A	<i>весь (увéсь) /всього́</i>	<i>всю</i>	<i>все (усé)</i>	<i>всі (усі́) / всіх</i>
I	<i>всі́м</i>	<i>всі́єю</i>	<i>всі́м</i>	<i>всі́ма́</i>
L	<i>(на) всьо́му</i>	<i>(на) всі́й</i>	<i>(на) всьо́му</i>	<i>(на) всіх</i>
Singular				Plural
	Masculine	Feminine	Neuter	All Genders
N	<i>сам</i>	<i>самá</i>	<i>самé (самó)</i>	<i>самі́</i>
G	<i>само́го</i>	<i>само́ї</i>	<i>само́го</i>	<i>самі́х</i>
D	<i>само́му</i>	<i>самі́й</i>	<i>само́му</i>	<i>самі́м</i>
A	<i>сам / само́го</i>	<i>саму́</i>	<i>самé (самó)</i>	<i>самі́ / самі́х</i>
I	<i>самі́м</i>	<i>само́ю</i>	<i>самі́м</i>	<i>самі́ми</i>
L	<i>(на)само́му</i>	<i>(на) самі́й</i>	<i>(на) само́му</i>	<i>(на) самі́х</i>

Indefinite Pronouns (Неозначені займєнники)

Indefinite pronouns denote real but not known to the speaker persons or things, their characteristic features and quantity. They are formed from corresponding Interrogative pronouns by adding word-building particles *абі́-*, *будь-*, *де-*, *ка́зна-*, *хто́зна-* which function as prefixes (*абі́хто*, *абі́що*, *абі́який*, *будь-хто*, *будь-що*, *дéхто*, *дéщо*, *дéкотрий*, *ка́зна-який*, *хто́зна-скі́льки*) and postfixes *-не́будь*, *-сь* which follow the inflexion (*хтось*, *щось*, *які́йсь*, *хто-не́будь*, *що-не́будь*, *які́й-не́будь*, *скі́льки-не́будь*).

In general, Indefinite pronouns are declined similarly as Interrogative-relative pronouns, but they have some specific peculiarities. Thus, in the pronouns ending in postfixes the inflexion is added to the stem (*когóсь*, *кому́сь*, *яко́го-не́будь*, *яко́му-не́будь*). The pronouns *які́йсь*, *чийсь* in the Genitive and Locative cases Plural have the inserted letter *о* before *-сь* (*які́хось*, *чи́їхось*).

In the indirect cases derived Indefinite pronouns, formed by prefixation, can fall into parts: the preposition they are used with is placed between the prefix, expressed by a word-building particle and the root

(*б'удь-хто* – *будь у ко́го*; *де́що* – *де про що*; *абі́що* – *абі́ з чим*; *ка́зна-що* – *ка́зна в чо́му*; *ка́зна-чий* – *ка́зна в чийх*; *хто́зна-скі́льки* – *хто́зна зі скі́лькома́*) (see table 26).

Table 26

Indefinite / Indeterminate Pronouns
(Відмінювання неозначених займ'єнників)

Singular			Plural
	Masculine	Feminine	All Genders
N	<i>які́йсь</i>	<i>яка́сь</i>	<i>які́сь</i>
G	<i>яко́гось</i>	<i>яко́їсь</i>	<i>які́хось / які́хсь</i>
D	<i>яко́мусь</i>	<i>які́йсь</i>	<i>які́мсь</i>
A	<i>які́йсь,</i> <i>яко́гось</i>	<i>яку́сь</i>	<i>які́сь / які́хсь</i>
I	<i>які́мсь</i>	<i>яко́юсь</i>	<i>які́мсь</i>
L	<i>(на) яко́мусь /</i> <i>які́мсь</i>	<i>(на) які́йсь</i>	<i>(на) які́хось /</i> <i>які́хсь</i>
N	<i>де́хто</i>	<i>де́що</i>	<i>хто́сь</i>
G	<i>де́кого</i>	<i>де́чого</i>	<i>когóсь</i>
D	<i>де́кому</i>	<i>де́чому</i>	<i>кому́сь</i>
A	<i>де́кого</i>	<i>де́що</i>	<i>що́сь</i>
I	<i>де́ким</i>	<i>де́чим</i>	<i>кимсь</i>
L	<i>(на) де́кому</i>	<i>(на) де́чому,</i>	<i>(на) ко́мусь</i>

Negative Pronouns
(Запер'єчні займ'єнники)

Negative pronouns *ніхто́*, *ніщо́*, *ніко́трий*, *ніякий*, *нічий*, *ніскі́льки*, *аніхто́*, *аніщо́*, *аніякий*, *анічий* are formed by adding the negative particle *ні* (*ані*) to interrogative-relative pronouns. They denote the absence of the object, some characteristic features or quantity.

Negative pronouns are declined similarly as interrogative-relative pronouns (see Table 27).

One shouldn't mix the pronouns *ні́кого*, *нічо́го* in which the stress is on the root with the pronouns *ні́кого*, *ні́чого* with the stress on the prefix. The prefixes *ні́кого*, *ні́чого* have no Nominative forms and are used only in the infinitive sentences. Compare the following sentences: *Я ні́кому не розкажу́* (I will tell nobody). – *Ні́кому ні́мі в магази́н* (There is nobody to go to the store). *Васи́ль нічо́го не ро́бить* (Vasyl does nothing) – *Мені ні́чого сказа́ти* (I have nothing to say).

Table 27

**Declension of Negative pronouns
(Відмінювання заперечних займенників)**

N	<i>ніхто́</i>	<i>ніщо́</i>	<i>ніякий</i>	<i>нічий</i>
G	<i>ніко́го</i>	<i>нічо́го</i>	<i>ніякого</i>	<i>нічийо́го</i>
D	<i>ніко́му</i>	<i>нічо́му</i>	<i>ніякому</i>	<i>нічийо́му</i>
A	<i>ніко́го</i>	<i>ніщо́</i>	<i>ніякого</i>	<i>нічийо́го</i>
I	<i>нікі́м</i>	<i>нічі́м</i>	<i>ніяким</i>	<i>нічийі́м</i>
L	<i>(на) ніко́му</i>	<i>(на) нічо́му</i>	<i>(на) ніякому</i>	<i>(на) нічийо́му</i>

Exercises (Вправа)

Exercise 38. Put the pronouns in the correct form / **Вправа 38.** Поставте займенники у правильній формі.

(Я) ... зва́ти Ната́лія. (Ти) ... зва́ти Ві́ктор? (Вона́) ... зва́ти Валенти́на. (Він) ... зва́ти Степа́н. (Вони́) ... зва́ти Анна та Іри́на. (Ви) ... зва́ти Євге́н? (Він) ... зва́ти Іва́н?

Розкажіть про те, як звати студентів у Вашій групі / Tell about the names of the students in your group.

Exercise 39. Put the pronouns in the correct form / **Вправа 39.** Поставте займенники у правильній формі.

1. Це вони́. ... зва́ти Амі́р і Муха́ммед. 2. Це вони́. ... зва́ти па́ні Ні́на і па́ні Валенти́на. 3. Як ... зва́ти? ... зва́ти Тетя́на. 4. Мене́ зва́ти Алла. А ... як зва́ти? 5. Це він. ... зва́ти Мико́ла. 6. Це вона́. ... зва́ти Ольга. 7. Це він ... зва́ти Макси́м. 8. Це вони́. ... зва́ти Людми́ла і Окса́на. 9. Це студе́нтка. ... зва́ти Вікто́рія. 10. Це студе́нти. ... зва́ти

Андрій і Роман. 11. Це студент. ... звати Павло. 12. Це іноземець. ... звати Осман. 13. Це українець. ... звати Євген. 14. Це іноземка. ... звати Ізабелла. 15. Це українка. ... звати Руслана. 16. Це викладачка. ... звати пані Валентина. 17. Це викладач. ... звати пан Микола. 18. Це викладачки. ... звати пані Вікторія і пані Зінаїда. 19. Це дівчина. ... звати Лінда. 20. Це хлопець. ... звати Тугем. 21. Це викладачка. ... звати пані Катерина. 22. Це професор. ... звати пан Олександр. 23. Це доцентка. ... звати пані Любов. 24. Це професор(ка). ... звати пані Ніна. 25. Це ми. ... звати Оксана і Марина.

Exercise 40. *Change the personal pronouns by cases. Make 8 sentences with personal pronouns in different case forms / Вправа 40.* *Провідмінійте особові займенники. Утворіть 8 речень з особовими займенниками в різних відмінкових формах.*

Я, ти, він, вона, вони; ми, ви, вони.

Exercise 41. *Put the reflexive pronoun себе́ and explain the meaning of the sentences / Вправа 41.* *Поставте зворотний займенник себе́ і поясніть значення речень.*

Зразок. Він любить дівчину. Він любить себе́.

1. Мама вдягає дитину. Мама вдягає ... 2. Сестра вмиває брата. Сестра вмиває... 3. Вихователька взуває дівчинку. Вихователька взуває ... 4. Дівчина звертає увагу на хлопця. Дівчина звертає увагу на... 5. Жінка дивиться в дзеркало на чоловіка. Жінка дивиться в дзеркало на ... 6. Хлопчик бачить у вітрині манекен. Хлопчик бачить у вітрині... 7. Лікар рятує пораненого. Лікар рятує... 8. Внук купив цукерки для бабусі. Внук купив цукерки для... 9. Студентка взяла книги в бібліотеці для подруги. Студентка взяла книги в бібліотеці для... 10. Друг купив квитки на футбол для мене. Друг купив квитки на футбол для мене і для ...

Exercise 42. *Choose personal pronouns from the reference in the correct forms and insert them into the sentences. / Вправа 42.* *Виберіть із довідки особові займенники в потрібних формах і вставте у речення.*

1. Це студентка, ... звати Оксана. 2. Це студенти Андрій і Роман, ... пишуть диктант. 3. Павло приніс підручник, ... треба готуватися до

заняття. 4. Це іноземець, ... звати Зан Кін Хон. 5. Євгєн українець, ... дєбре знає українську мєву. 6. Це Крїстїна, ... інозємка. 7. Це українка, ... звати Марїя. 8. Це викладáчка пáні Тетяна, з ... розмовляє студєнтка. 9. Це викладáчка пáні Валентїна, до ... приходять студєнти-інозємцї. 10. Це викладáчки пáні Нїна і пáні Зїнаїда, у ... на занятті сидять студєнти грúпи № 1. 11. Цих дївчáт звати Олєся та Ирїна, ... дрúзї запросїли в кїно. 12. Цьєго хлєпця звати Менсá, у ... є брат. 13. Цї викладáчки – пáні Ирїна і пáні Галїна, працюють в унїверситєті. 14. Це я, у ... сьогєднї день нарєдження. 15. У ... немáє пїдрúчникїв, ми не мєжемо зробїти впрáву. 16. Це доцєнти пан Олєг і пáні Марїна, з ... идуть студєнти.

Exercise 43. *Choose possessive pronouns in the correct form / Впрáва 43.* *Доберїть присвїйнї займенники у правильнїй формї.*

Зразок. Кнїга (мїй, мєя, мєє, мєї) – мєя кнїга.

1. Унїверситєт (твїй, твєя, твєє, твєї). 2. Гуртєжиток (ваш, вáша, вáше, вáші). 3. Мїсто (їхнїй, їхнє, їхня, їхнї). 4. Олївцї (мїй, мєя, мєє, мєї). 5. Селє (твїй, твєя, твєє, твєї). 6. Видєлка (ваш, вáша, вáше, вáші). 7. Журнáл (наш, нáша, нáше, нáші). 8. Комп'ютер (їхнїй, їхнє, їхня, їхнї). 9. Викладáч (ваш, вáша, вáше, вáші). 10. Одяг (твїй, твєя, твєє, твєї). 11. Викладáчї (наш, нáша, нáше, нáші). 12. Країна (мїй, мєя, мєє, мєї). 13. Рúчка (йогє, її, їх). 14. Факультєт (наш, нáша, нáше, нáші). 15. Авдиторїя (ваш, вáша, вáше, вáші). 16. Автєбус (твїй, твєя, твєє, твєї). 17. Залїковá кнїжка (мїй, мєя, мєє, мєї). 18. Деканáт (ваш, вáша, вáше, вáші). 19. Кнїга (наш, нáша, нáше, нáші). 20. Пєсвїдка (мїй, мєя, мєє, мєї).

Exercise 44. *Pay attention to interrogative pronouns. Answer the questions / Впрáва 44.* *Звернїть увагу на питальнї займенники. Відповїдайте на запитання.*

1. Хто сьогєднї черговїй в авдиторїї? 2. Кому потрїбнї пїдрúчники для робєти? 3. Що ви бáчите на малюнку? 4. Чогє не трєба купувáти в магазїнї? 5. Чому ти сьогєднї запїзнївся на заняття? 6. Чим мєжна доїхати до унїверситєту? 7. Якїй словнїк тобї потрїбен для перєкладу? 8. Яку кнїгу ти хєчєш взяти в бїблїотєцї? 9. Якє мїсто

ви хочете побачити сьогодні? 10. Які музеї ви плануєте відвідати завтра? 11. Чий це зошит? 12. Чия це ручка? 13. Чиє це село? 14. Чиї це рукавиці? 15. Котра студентка хоче виступити на конференції? 16. Котрий хлопець тобі подобається? 17. Котрі групи студентів ідуть в театр? 18. Скільки коштують сметана і молоко?

Exercise 45. *Read sentences with negative pronouns, explain their meaning. Note the “double negation”/* **Вправа 45.** *Прочитайте речення із заперечними займенниками, поясніть їх значення. Зверніть увагу на «подвійне заперечення».*

1. Ніхто не прийде сьогодні на заняття. 2. Нікого немає зараз в аудиторії. 3. Нікому він не принесе цукерки. 4. Ніщо не цікавить мене в цій книзі. 5. Нічому я не буду радіий сьогодні. 6. Нічого я не хочу читати сьогодні. 7. Ніяк студент не може виконати домашнє завдання. 8. Ніякий колір я не люблю так, як червоний. 9. Чий це підручник, нічий? 10. Ця ручка коштує ніскільки: це подарунок.

VERBS (ДІЄСЛОВА)

A **verb** is a part of speech which denotes an action (*бігати, будувати, грати, копати, читати*) or a state (*бути, дрімати, журитися, лежати, мріяти, радіти, сидіти, сміятися, спати, стояти, сумувати*) and answers the question *What to do?* (*що робити? що зробити?*).

Grammatical Categories of the Verb (Граматичні категорії дієслова)

The verb has the following grammatical categories: the category of **person** (особа), **gender** (рід), **number** (число), **tense** (час), **mood** (спосіб) and **aspect** (вид).

1. The category of **person** expresses the relation of an action and its doer to the speaker, showing whether the action is performed by the speaker (**the first person**: *я, ми*), someone addressed by the speaker (**the second person**: *ти, ви*) or someone other than the speaker or the person addressed (**the third person**: *він, вона, воно, вони*).

2. The category of **number** shows whether the action is performed by one (**Singular** – **однина**: *я, ти, він, вона, воно*) or by more than one person or non-person (**Plural** – **множина**: *ми, ви, вони*).

3. The category of **tense** shows the time of the action. In Ukrainian the verbs have three tenses: **the Present tense** (теперішній час), **the Past tense** (минулий час) and **the Future tense** (майбутній час).

The Present tense shows the action which takes place regularly, constantly or at the moment of speaking. The verbs in the Present tense have the categories of **number** (**Singular** and **Plural**) and **person** (**the 1st**, **the 2nd** and **the 3rd**). They can be used only in the imperfective aspect (see the table 28).

Table 28

Present tense (Теперішній час)

Person	Singular	Plural
1	(я) <i>пишу́, роблю́</i>	(ми) <i>пишемо, робимо</i>
2	(ти) <i>пишеш, робиш</i>	(ви) <i>пишете, робите</i>
3	(він, вона́, воно́) <i>пише робить</i>	(вони́) <i>пишуть, роблять</i>

The Past tense (мину́лий час) denotes an action which took place in the past before the moment of speaking or was taking place at a definite moment in the past. The verbs in the Past tense have the categories of aspect, number and gender. Imperfective aspect corresponds to Past Imperfect, Perfective aspect – to Past Perfect. They answer the questions *що робі́в? що зробі́в?* The forms of the Past tense are formed by means of the suffixes *-в, -л-* (see table 29).

Table 29

Past Tenses
(Мину́лі часі́)

Past Imperfect		
Person	Singular	Plural
1	(я) <i>писáв, робі́в</i> (я) <i>писáла, робі́ла</i>	(ми) <i>писáли, робі́ли</i>
2	(ти) <i>писáв, робі́в</i> (ти) <i>писáла, робі́ла</i>	(ви) <i>писáли, робі́ли</i>
3	(він) <i>писáв, робі́в</i> (вона́) <i>писáла, робі́ла</i> (воно́) <i>писáло, робі́ло</i>	(вони́) <i>писáли, робі́ли</i>
Past Perfect		
1	(я) <i>написáв, зробі́в</i> (я) <i>написáла, зробі́ла</i>	(ми) <i>написáли, зробі́ли</i>
2	(ти) <i>написáв, зробі́в</i> (ти) <i>написáла, зробі́ла</i>	(ви) <i>написáли, зробі́ли</i>
3	(він) <i>написáв, зробі́в</i> (вона́) <i>написáла, зробі́ла</i> (воно́) <i>написáло, зробі́ло</i>	(вони́) <i>написáли, зробі́ли</i>

The Future tense (майбу́тній час) denotes an action which will take place or will be taking place after the moment of speaking. In the 1st person Singular the verbs in the Future tense answer the questions *що робі́тиму? що бу́ду робі́ти? що зроблю́?* One should distinguish **the Future Imperfect tense** which has two forms: **compound** (*сади́тиму, збирáтиму, читáтиму, писáтиму, учі́тимусь*) and **composite** (*бу́ду сади́ти, бу́ду збирáти, бу́ду читáти, бу́ду писáти, бу́ду вчі́тися*) and **the Future Perfect tense** (*посаджу́, зберу́, прочита́ю, напишу́, навчу́ся*) (see table 30).

Future Tenses
(Майбутній час)

Future Imperfect		
Person	Singular	Plural
1	(я) <i>писáтиму,</i> <i>бúду писáти</i> <i>робíтиму, бúду робíти</i>	(ми) <i>писáтимемо,</i> <i>бúдемо писáти</i> <i>робíтимемо, бúдемо робíти</i>
2	(ти) <i>писáтимеш,</i> <i>бúдеш писáти;</i> <i>робíтимеш, бúдеш робíти</i>	(ви) <i>писáтимете,</i> <i>бúдете писáти</i> <i>робíтимете, бúдете робíти</i>
3	(він) <i>писáтиме, бúде писáти</i> <i>робíтиме, бúде робíти</i> (вона) <i>писáтиме,</i> <i>бúде писáти,</i> <i>робíтиме, бúде робíти,</i> (воно) <i>писáтиме,</i> <i>бúде писáти</i> <i>робíтиме, бúде робíти</i>	(вони) <i>писáтимуть,</i> <i>бúдуть писáти</i> <i>робíтимуть,</i> <i>бúдуть робíти</i>
Future Perfect		
1	(я) <i>напишú, зроблю́</i>	(ми) <i>напи́шемо, зрóbимо</i>
2	(ти) <i>напи́шеш, зрóbиш</i>	(ви) <i>напи́шите, зрóbите</i>
3	(він) <i>напи́ше, зрóbить</i> (вона) <i>напи́ше, зрóbить</i> (воно) <i>напи́ше, зрóbить</i>	(вони) <i>напи́шуть, зрóbлять</i>

4. The category of **mood** shows the relation between the action expressed by the predicate verb and reality. In this respect three moods are distinguished in Ukrainian: **the Indicative Mood** (дійсний спосіб), **the Imperative Mood** (наказовий спосіб) and **the Conditional Mood** (умовний спосіб).

The Indicative Mood represents an action as a real fact in the present, past or future tense. The verbs in the Indicative Mood have the category of **tense** (*хóдить, ходíв, бúде ходíти*), the category of **number** (*ходжу́ – хóдимо, ходиш – хóдите, хóдить – хóдять*); in the Present and the Future tenses it has the category of **a person** (*я – ходжу́, ходíтиму, ти – ходиш, ходíтимеш, він – хóдить, ходíтиме, ми – хóдимо, ходíтимемо, ви –*

ходіте, ходітимете, вони – хódять, ходітимуть); in the Past tense it has the category of **gender** (*ході́в, ході́ла, ході́ло*).

The Imperative Mood expresses commands, orders, requests, wishes and warnings in the affirmative and the negative forms.

The verbs in the Imperative Mood have no category of tense but they have the category of a person and number. The forms of the Imperative Mood are formed by means of the following inflexions:

The 1st person Plural – the inflexions **-імо (-ім), -мо**: *ві́несімо, відпочива́ймо, зробі́мо, скажі́мо, сиді́мо, пиші́мо, ста́ньмо, святку́ймо*.

The 2nd person Singular – the inflexion **-и** or a zero inflexion: *ві́неси, відпочива́йø, зробі́, скажи́, сиді́, пиши́; ста́ньø, ночу́йø, святку́йø*.

The 2nd person Plural – the inflexions **-іть (-іте), -те**: *ві́несіть, відпочива́йте, зробі́ть, скажі́ть, сиді́ть, ста́ньте, святку́йте*.

The Imperative Mood has no special form for the 3rd person. In such cases the particle *хай (нехай)* is used: *хай (нехай) ві́несуть, хай (нехай) відпочива́ють, хай (нехай) зрóbлять, хай (нехай) ска́жуть, хай (нехай) сидя́ть, хай (нехай) ста́нуть, хай (нехай) святку́ють*.

The Conditional Mood expresses unreal or hypothetical actions which are viewed upon as a desired, necessary, possible, supposed, imaginary or contradicting reality. It is formed from the verbs in the past tense-form plus the particle *би (б)* (*бері́г би, леті́в би, робі́в би*).

The verbs in the Conditional Mood have only the categories of gender and number. The person is defined by the pronoun (*я ході́в би, він ході́в би, вона́ ході́ла б, вонó ході́ло б, ми ході́ли б*).

The category of **aspect** is a specific grammatical peculiarity of the verb. The verb has two aspects: **imperfective** and **perfective**.

The verbs of the imperfective aspect express incompleteness of the action or state, have the forms of the present tense (*пишу́*), the past tense (*писáв*), the future tense (*писáтиму, буду́ писáти*) and answer the questions *що робі́ти? (що робі́в? що роблю́? що робі́тиму? що буде робі́ти?)*.

The verbs of the perfective aspect express the completeness and outcome of the action or state. These verbs have only two tenses – the past and the future. They answer the questions *що зробіти?* (*що зробів?* *що зроблю?* *що зробить?*).

The perfective aspect is formed from the imperfective aspect form by the use of prefixes, internal changes, changes in the accent, and complete changes (see Table 31).

Table 31

Formation of Perfective Aspect
(Утворення докóнаного віду)

Imperfective Aspect	Tool of Formation	Perfective Aspect
Prefix		
<i>рості́ти</i>	prefix <i>ви-</i>	<i>ви́рости</i>
<i>робі́ти, каза́ти</i>	prefix <i>з-/зі- (с-)</i>	<i>зробі́ти, зів'я́нути, сказа́ти</i>
<i>пам'ята́ти</i>	prefix <i>за-</i>	<i>запам'ята́ти</i>
<i>писа́ти</i>	prefix <i>на-</i>	<i>написа́ти</i>
<i>сія́ти</i>	prefix <i>по-</i>	<i>посія́ти</i>
<i>бізти</i>	prefix <i>при-</i>	<i>прибізти</i>
<i>чита́ти</i>	prefix <i>про-</i>	<i>прочита́ти</i>
Suffixes		
<i>розвива́ти</i>	suffix <i>-ну-</i>	<i>розві́нути</i>
<i>рубáти</i>	suffix <i>-ону-</i>	<i>рубону́ти</i>
Alternation of Suffix Vowels		
<i>засина́ти</i>	<i>-а- → -у-</i>	<i>засну́ти</i>
<i>кінча́ти</i>	<i>-а- → -и-</i>	<i>кінчи́ти</i>
<i>виділя́ти</i>	<i>-я- → -и-</i>	<i>віди́лити</i>
Alternation of Root Vowels		
<i>сиді́ти</i>	<i>и → і</i>	<i>сі́сти</i>
<i>видира́ти</i>	<i>и → е</i>	<i>віде́рти</i>
<i>заміта́ти</i>	<i>і → е</i>	<i>заме́сті</i>
<i>скака́ти</i>	<i>а → о</i>	<i>ско́чити</i>
Alternation of Consonants		
<i>скака́ти</i>	<i>к → ч</i>	<i>ско́чити</i>
Alternation of Stress		
<i>склика́ти</i>	<i>а → и</i>	<i>скли́кати</i>
<i>розріза́ти</i>	<i>а → і</i>	<i>розрі́зати</i>
<i>переноси́ти</i>	<i>о → и</i>	<i>переноси́ти</i>
Complete Changes		
<i>бра́ти</i>		<i>взя́ти</i>

In Ukrainian there are verbs which have only the Perfective aspect (*наговорі́тися, наду́матися, напрацюва́тися, насумува́тися, натерпі́тися, розговорі́тися, схамену́тися*), and the verbs which have only the Imperfective aspect (*ворогува́ти, залéжати, імпонува́ти, ма́рити, намага́тися, переслі́дувати, потребува́ти, пра́гнути, триумфува́ти*).

There are also some verbs which combine the meanings of both aspects. Mainly the verbs of foreign origin with the suffix **-ува** belong to this group: *авансува́ти, адресува́ти, атакува́ти, воєнізува́ти, гарантува́ти, інтенсифікува́ти, наслі́дувати, організува́ти, телеграфува́ти*, and also the verbs *велі́ти, жені́ти, ра́нити*.

Grammatical Forms of the Verb **(Грама́тíчні фо́рми дієсло́ва)**

The main **grammatical forms** of the verb are as follows:

1. **The Infinitive** (Інфініті́в, неознача́ена фо́рма). The Infinitive is the initial form of the verb which expresses the action irrespective of a person, gender, tense, and mood. It has the ending **-ти** (in the colloquial speech – **-ть**): *ба́чити, вибирáти, відпочивáти, ду́мати, писáти, працюва́ти, робі́ти, сиді́ти, слухáти, читáти*.

The Infinitive has the category of aspect: Imperfective Infinitive and Perfective Infinitive (*йти – прийті́, пра́ти – ві́прати, сту́кати – сту́кнути*):

2. **Finite forms of the verb** (Особо́ві фо́рми дієсло́ва). The verb has the forms of the Indicative (a) дійсного), Conditional (b) умовного) and Imperative (c) наказового) moods: a) *сплю, спиш, спить, спимó, спитé, сплять; спав, спáли; спáтиму, спáтимеи, спáтима, спáтимемо, спáтимете, спáтимуть*; b) *спав би; спáла б, спáло б, спáли б*; c) *спи! спи́ть!*

3. **Participles** (Дієприкме́тники) which form two groups and four subgroups: Active Participle (дієприкметники активного стану): Present Active (*в'яну́чий, тремтя́чий, лежа́чий, дію́чий*) and Past Active (*зблі́длий, осла́блий, пожовті́лий*); Passive Participles (дієприкметники

пасивного стану): Present Passive (*любíмий*) and Past Passive (*вíмитий, закінчений, скерóваний*);

(Дієприслівники): Present participles with the suffixes *-учи, -ючи, -ачи, -ячи* (*несучí, пла́чучи, чита́ючи, ле́жачи, спля́чи, сідя́чи*) and Past participles with the suffixes *-ши* (*ні́сши, пла́кавши, чита́вши, сиді́вши*) that are used as adverbial modifiers.

4. **Impersonal forms in -но, -то** (Безособóві фóрми на *-но, -то*): *зрóблено, напрацьóвано, вíмито, налі́то*.

Conjugation of Verbs (Дієвídмíнювання дієслів)

Ukrainian verbs are arranged into two main conjugations and the third one that contains the exceptions (athematic verbs) with certain patterns for each.

The First Conjugation. E-Verbs. (Пéрша дієвídмíна)

The First conjugation of the **Present Tense** constitutes three patterns of personal endings (see Table 32).

Table 32

Patterns of the First Conjugation (Закінчення пéршої дієвídмíни)

Person	Singular	Plural	Singular	Plural
1	<i>-у</i>	<i>-емо</i>	<i>-ю</i>	<i>-емо</i>
2	<i>-еш</i>	<i>-ете</i>	<i>-єш</i>	<i>-єте</i>
3	<i>-е</i>	<i>-уть</i>	<i>-є</i>	<i>-ють</i>

There are some verbs that have the endings *-ю* and *-ють*, while the rest of the endings are: *-еш, -е, емо, -ете* (Table 34). In the first conjugation of the Present Tense the verbs of some groups take the following alternation of the final stem consonant (for all persons):

Alternation	Examples
Г → Ж	<i>берегти́, бережу́, береже́ши, береже́, береже́мо, береже́те, бережу́ть</i>
З → Ж	<i>ма́зати, ма́жу, ма́жеши, ма́же, ма́жемо, ма́жете, ма́жуть</i>
К → Ч	<i>товкти́, товчу́, товче́ши, товче́, товче́мо, товче́те, товчу́ть</i>
С → В	<i>плисти́, пливу́, пливéши, пливé, пливéмо, пливéте, пливу́ть</i>
С → Д	<i>брести́, бреду́, бредéши, бредé, бредéмо, бредéте, бреду́ть</i>
С → Н	<i>клясти́, клянү́, клянéши, клянé, клянéмо, клянéте, клянү́ть</i>
С → Т	<i>плести́, плету́, плетéши, плетé, плетéмо, плетéте, плету́ть</i>
СК → Щ	<i>плеска́ти, плещу́, плещéши, плещé, плещéмо, плещéте, плещу́ть</i>
СТ → Щ	<i>свиста́ти, свищу́, свищéши, свищé, свищéмо, свищéте, свищу́ть</i>
Т → Ч	<i>тупоти́ти, тупочу́, тупо́чеш, тупо́че, тупо́чемо, тупо́чете, тупо́чуть</i>
Х → Д	<i>і́хати, і́ду, і́деш, і́де, і́демо, і́дете, і́дуть</i>
Х → Ш	<i>бреха́ти, брешу́, брешéши, брешé, брешéмо, брешéте, брешу́ть</i>

In a limited group of verbs and after labials, the letter *л* is inserted in all personal forms of the Present Tense, e. g. *сіпати, сіплю, сіпеш, сіплемо, сіплете, сіплять*.

Tables of the First Conjugation (Табліці першої дієвідміни)

Table 33

Present Tense *-у, -еш, -уть* pattern
(Теперішній час із закінченнями *-у, -еш, -уть*)

Infinitive	Present Tense <i>-у, -еш, -уть</i> pattern				
	Person	Singular		Plural	
жи́ти <i>inserted в</i>	1	я	<i>живу́</i>	ми	<i>живе́мо</i>
	2	ти	<i>живе́ш</i>	ви	<i>живе́те</i>
	3	він/вона́/вонó	<i>живе́</i>	вони́	<i>живу́ть</i>
не́сти	1	я	<i>несу́</i>	ми	<i>несе́мо</i>
	2	ти	<i>несе́ш</i>	ви	<i>несе́те</i>
	3	він/вона́/вонó	<i>несе́</i>	вони́	<i>несу́ть</i>
ме́сти с → т	1	я	<i>мету́</i>	ми	<i>мете́мо</i>
	2	ти	<i>мете́ш</i>	ви	<i>мете́те</i>
	3	він/вона́/вонó	<i>мете́</i>	вони́	<i>мету́ть</i>
плі́сти с → в	1	я	<i>пливу́</i>	ми	<i>пливе́мо</i>
	2	ти	<i>пливе́ш</i>	ви	<i>пливе́те</i>
	3	він/вона́/вонó	<i>пливе́</i>	вони́	<i>пливу́ть</i>
кля́сти <i>discarded с</i> <i>inserted н</i>	1	я	<i>клянóу</i>	ми	<i>кляне́мо</i>
	2	ти	<i>кляне́ш</i>	ви	<i>кляне́те</i>
	3	він/вона́/вонó	<i>кляне́</i>	вони́	<i>клянóуть</i>
ве́сти с → д	1	я	<i>веду́</i>	ми	<i>веде́мо</i>
	2	ти	<i>веде́ш</i>	ви	<i>веде́те</i>
	3	він/вона́/вонó	<i>веде́</i>	вони́	<i>веду́ть</i>
іти́ <i>inserted д</i>	1	я	<i>іду́</i>	ми	<i>іде́мо</i>
	2	ти	<i>іде́ш</i>	ви	<i>іде́те</i>
	3	він/вона́/вонó	<i>іде́</i>	вони́	<i>іду́ть</i>
могті́ г → ж	1	я	<i>мо́жу</i>	ми	<i>мо́жемо</i>
	2	ти	<i>мо́жеш</i>	ви	<i>мо́жете</i>
	3	він/вона́/вонó	<i>мо́же</i>	вони́	<i>мо́жуть</i>

пекті к → ч	1	я	<i>печу́</i>	МИ	<i>пече́мо</i>
	2	ТИ	<i>пече́ш</i>	ВИ	<i>пече́те</i>
	3	ВІН/ВОНА́/ВОНО́	<i>пече́</i>	ВОНІ́	<i>печу́ть</i>
писати <i>discarded a</i> с → ш	1	я	<i>пишу́</i>	МИ	<i>пи́шемо</i>
	2	ТИ	<i>пи́шеш</i>	ВИ	<i>пи́шете</i>
	3	ВІН/ВОНА́/ВОНО́	<i>пи́ше</i>	ВОНІ́	<i>пи́шуть</i>
казати <i>discarded a</i> з → ж	1	я	<i>кажу́</i>	МИ	<i>ка́жемо</i>
	2	ТИ	<i>ка́жеш</i>	ВИ	<i>ка́жете</i>
	3	ВІН/ВОНА́/ВОНО́	<i>ка́же</i>	ВОНІ́	<i>ка́жуть</i>
хотіти <i>discarded i</i> т → ч	1	я	<i>хочу́</i>	МИ	<i>хоче́мо</i>
	2	ТИ	<i>хочеш</i>	ВИ	<i>хочете</i>
	3	ВІН/ВОНА́/ВОНО́	<i>хоче́</i>	ВОНІ́	<i>хочу́ть</i>
діхати <i>discarded a</i> х → ш	1	я	<i>діхаю́</i>	МИ	<i>ди́шемо</i>
	2	ТИ	<i>ди́шеш</i>	ВИ	<i>ди́шете</i>
	3	ВІН/ВОНА́/ВОНО́	<i>ди́ше</i>	ВОНІ́	<i>ди́шуть</i>
їхати <i>discarded ха</i> <i>inserted д</i>	1	я	<i>їду́</i>	МИ	<i>їде́мо</i>
	2	ТИ	<i>їдеш</i>	ВИ	<i>їдете</i>
	3	ВІН/ВОНА́/ВОНО́	<i>їде́</i>	ВОНІ́	<i>їду́ть</i>
дути <i>discarded y</i> <i>inserted м</i>	1	я	<i>дму́</i>	МИ	<i>дме́мо</i>
	2	ТИ	<i>дмеш</i>	ВИ	<i>дмете́</i>
	3	ВІН/ВОНА́/ВОНО́	<i>дме́</i>	ВОНІ́	<i>дму́ть</i>
перти <i>discarded e</i>	1	я	<i>пру́</i>	МИ	<i>пре́мо</i>
	2	ТИ	<i>преш</i>	ВИ	<i>прете́</i>
	3	ВІН/ВОНА́/ВОНО́	<i>пре́</i>	ВОНІ́	<i>пру́ть</i>
прати <i>discarded a</i> <i>inserted e</i>	1	я	<i>перу́</i>	МИ	<i>перемо́</i>
	2	ТИ	<i>переш</i>	ВИ	<i>перете́</i>
	3	ВІН/ВОНА́/ВОНО́	<i>пере́</i>	ВОНІ́	<i>перу́ть</i>

Table 34

Present Tense -ю, -еш, -ють pattern
(Теперішній час із закінченнями -ю, -еш, -ють)

Infinitive	Present Tense -ю, -еш, -ють pattern				
	Person	Singular		Plural	
КОЛО́ТИ <i>discarded о</i>	1	я	колю́	ми	ко́лемо
	2	ти	ко́леш	ви	ко́лете
	3	він/вона́/вонó	ко́ле	вони́	ко́лють
сла́ти <i>discarded а</i> с → ш	1	я	шлю́	ми	шлёмó
	2	ти	шлеш	ви	шлётé
	3	він/вона́/вонó	шле	вони́	шлють

Table 35

Present Tense -ю, -єш, -ють pattern
(Теперішній час із закінченнями -ю, -єш, -ють)

Infinitive	Person	Present Tense -у, -єш, -ють pattern			
		Singular		Plural	
будува́ти <i>discarded ва</i>	1	я	буду́ю	ми	буду́ємо
	2	ти	буду́єш	ви	буду́єте
	3	він/вона́/вонó	буду́є	вони́	буду́ють
забува́ти <i>retained ва</i>	1	я	забува́ю	ми	забува́ємо
	2	ти	забува́єш	ви	забува́єте
	3	він/вона́/вонó	забува́є	вони́	забува́ють
бі́ти <i>discarded и</i>	1	я	б'ю́	ми	б'ёмó
	2	ти	б'єш	ви	б'ётé
	3	він/вона́/вонó	б'є	вони́	б'ють
лі́ти <i>inserted л</i>	1	я	ллю́	ми	ллёмó
	2	ти	ллеш	ви	ллётé
	3	він/вона́/вонó	лле	вони́	ллють
кра́яти <i>discarded я</i>	1	я	краю́	ми	кра́ємо
	2	ти	кра́єш	ви	кра́єте
	3	він/вона́/вонó	кра́є	вони́	кра́ють
буя́ти <i>retained я</i>	1	я	буя́ю	ми	буя́ємо
	2	ти	буя́єш	ви	буя́єте
	3	він/вона́/вонó	буя́є	вони́	буя́ють

The Second Conjugation. II-Verbs. (Друга дієвідміна)

The second conjugation of the **Present Tense** follows four patterns of personal endings (see table 36).

Table 36

Patterns of Second Conjugation (Закінчення другої дієвідмини)

Person	Singular	Plural	Person	Singular	Plural
1	-ю	-їмо	1	-ю	-имо
2	-їш	-їте	2	-иш	-ите
3	-їть	-ять	3	-ить	-ять
1	-у	-имо	1	-у	-имо
2	-иш	-ите	2	-иш	-ите
3	-ить	-ать	3	-ить	-ять

In the second conjugation of the Present Tense the verbs of some groups take the following alternation of the final consonant of the stem in the first person only:

Alternation	Examples
Д → ДЖ	<i>ра́дити, ра́джу, ра́диш, ра́дить, ра́димо, ра́дите, ра́дять</i>
З → Ж	<i>во́зити, во́жу, во́зиш, во́зить, во́зимо, во́зите, во́зять</i>
ЗД → ЖДЖ	<i>і́здити, і́жджу, і́здиш, і́здить, і́здимо, і́здите, і́здять</i>
С → Ш	<i>про́сити, про́шу, про́сиш, про́сить, про́симо, про́сите, про́сять</i>
СТ → Щ	<i>про́стити, про́щу, про́стиш, про́стить, про́стимо́, про́стите́, про́стять</i>
Т → Ч	<i>ле́тити, ле́чу, ле́тиш, ле́тить, ле́тимо́, ле́тите́, ле́тять</i>

In the second conjugation after the final labial consonant of the stem the letter *л* is inserted in the first person singular and third person plural.

	Examples
б + л'	люб ^і ти, любл ^ю , люб ^и ши, люб ^и ть, люб ^и мо, люб ^и те, любл ^я ть
п + л'	терп ^і ти, терпл ^ю , терп ^и ши, терп ^и ть, терп ^и мо, терп ^и те, терпл ^я ть
в + л'	лов ^и ти, ловл ^ю , лов ^и ши, лов ^и ть, лов ^и мо, лов ^и те, ловл ^я ть
м + л'	лом ^и ти, ломл ^ю , лом ^и ши, лом ^и ть, лом ^и мо, лом ^и те, ломл ^я ть
ф + л'	граф ^і ти, графл ^ю , граф ^и ши, граф ^и ть, граф ^и мо, граф ^и те, графл ^я ть

Tables of the Second Conjugation (Табліці другої дієвідміни)

Table 37

Present Tense -ю, -їш, -їть, -ять pattern (Теперішній час із закінченнями -ю, -їш, -їть, -ять)

Infinitive	Present Tense -ю, -їш, -їть, -ять pattern				
	Person	Singular		Plural	
г^оїти	1	я	г ^о ю	ми	г ^о їмо
	2	ти	г ^о їш	ви	г ^о їте
	3	він/вона/воно	г ^о їть	вони	г ^о ять
сто^яти <i>discarded я</i>	1	я	сто ^ю	ми	сто ^ї мо
	2	ти	сто ^ї ш	ви	сто ^ї те
	3	він/вона/воно	сто ^ї ть	вони	сто ^я ть

Table 38

Present Tense -ю, -иш, -ить, -ять pattern (Теперішній час із закінченнями -ю, -иш, -ить, -ять)

Infinitive	Present Tense -ю, -иш, -ить, -ять pattern				
	Person	Singular		Plural	
кп^іти <i>discarded и</i> <i>inserted л</i>	1	я	кпл ^ю	ми	кп ^и мо
	2	ти	кп ^и ш	ви	кп ^и те
	3	він/вона/воно	кп ^и ть	вони	кпл ^я ть
лом^ити <i>discarded и</i> <i>inserted л</i>	1	я	ломл ^ю	ми	лом ^и мо
	2	ти	лом ^и ш	ви	лом ^и те
	3	він/вона/воно	лом ^и ть	вони	ломл ^я ть
люб^ити <i>discarded и</i> <i>inserted л</i>	1	я	любл ^ю	ми	люб ^и мо
	2	ти	люб ^и ши	ви	люб ^и те
	3	він/вона/воно	люб ^и ть	вони	любл ^я ть
терп^іти <i>discarded і</i> <i>inserted л</i>	1	я	терпл ^ю	ми	терп ^и мо
	2	ти	терп ^и ши	ви	терп ^и те
	3	він/вона/воно	терп ^и ть	вони	терпл ^я ть

Table 39

Present Tense -у, -иш, -ить, -ать pattern
 (Теперішній час із закінченнями -у, -иш, -ить, -ать)

Infinitive	Present Tense -у, -иш, -ить, -ать pattern				
	Person	Singular		Plural	
бігти Г → Ж	1	я	біжу́	ми	біжимо́
	2	ти	біжи́ш	ви	біжите́
	3	він/вона́/воно́	біжи́ть	вони́	біжа́ть
лежати <i>discarded а</i>	1	я	лежу́	ми	лежимо́
	2	ти	лежи́ш	ви	лежите́
	3	він/вона́/воно́	лежи́ть	вони́	лежа́ть

Table 40

Present Tense -у, -иш, -ить, -ать pattern
 (Теперішній час із закінченнями -у, -иш, -ить, -ать)

Infinitive	Present Tense -у, -иш, -ить, -ать pattern				
	Person	Singular		Plural	
возіти З → Ж	1	я	вожу́	ми	возимо́
	2	ти	вози́ш	ви	возите́
	3	він/вона́/воно́	вози́ть	вони́	возя́ть
ходити <i>inserted ж</i>	1	я	ходжу́	ми	ходимо́
	2	ти	ходи́ш	ви	ходите́
	3	він/вона́/воно́	ходи́ть	вони́	ходя́ть
носити С → Ш	1	я	ношу́	ми	носимо́
	2	ти	носи́ш	ви	носите́
	3	він/вона́/воно́	носи́ть	вони́	нося́ть
смітати Т → Ч	1	я	смічу́	ми	смітимо́
	2	ти	сміти́ш	ви	смітите́
	3	він/вона́/воно́	сміти́ть	вони́	смітя́ть
сидіти <i>discarded і</i> <i>inserted ж</i>	1	я	сиджу́	ми	сидимо́
	2	ти	сиди́ш	ви	сидите́
	3	він/вона́/воно́	сиди́ть	вони́	сидя́ть

Athematic verbs (Атематичні дієслова)

In this conjugation there are only three archaic verbs *їсти*, *дати*, *відповісти* and their derivatives (*з'їсти*, *поїсти*, *доїсти*, *продати*, *віддати*, *передати*, *доповісти*, *розповісти*). Some linguists consider that the verb *бути* also belongs here.

Tables of the Conjugation (Таблиці дієвідмінювання атематичних дієслів)

Table 41

Infinitive	Person	Singular	Plural
їсти, доїсти	1	я <i>їм, з'їм</i>	ми <i>їмо́, з'їмо́</i>
	2	ти <i>їси́, з'їси́</i>	ви <i>їсте́, з'їсте́</i>
	3	він/вона́/воно́ <i>їсть,</i> <i>з'їсть</i>	вони́ <i>їдять,</i> <i>з'їдять</i>
дати	1	я <i>дам</i>	ми <i>дамо́</i>
	2	ти <i>даси́</i>	ви <i>дасте́</i>
	3	він/вона́/воно́ <i>дасть</i>	вони́ <i>дадуть</i>
відповісти	1	я <i>відповім</i>	ми <i>відповімо́</i>
	2	ти <i>відповіси́</i>	ви <i>відповісте́</i>
	3	він/вона́/воно́ <i>відповість</i>	вони́ <i>відповідять</i>

These verbs preserved archaic forms of their conjugation. Thus, the verb *їсти* (imperfective aspect) conjugates after the model of the Present tense, but its derivatives in the perfective aspect conjugate after the model of the Future Perfect.

The verbs *дати*, *відповісти* (*доповісти*, *розповісти*) (perfective aspect) conjugate after the model of Future Perfect.

Their counterparts of the imperfective aspect (*давати*, *відповідати*) conjugate after the rules of modern Ukrainian (*даю́, даєси́, дає́, даємо́, даєте́, дають*; *відповідаю́, відповідаєси́, відповідає́, відповідаємо́, відповідаєте́, відповідають*).

The verb *бути* (to be) has only one form – the form *є* for all persons in Singular and Plural in the present tense (*я є, ти є, він, вона́, оно́ є, ми є, ви є, вони́ є*). In the past tense this verb has two forms – the form *був* in Singular and the form *були́* in the Plural.

**The verb *to be* (бу́ти)
(Дієсло́во бу́ти)**

Infinitive	Person	Singular	Plural	
бу́ти	1	я (ч.р.) є, був, бу́ду	ми є, були́, бу́демо	
		я (ж.р.) є, була́, бу́ду		
	2	ти (ч.р.) є, був, бу́деш	ви є, були́, бу́дете	
		ти (ж.р.) є, була́, бу́деш		
	3	він	є, був, бу́де	вони́ є, були́, бу́дуть
		вона́	є, була́, бу́де	
вонó		є, було́, бу́де		

Exercises (Впра́ви)

Exercise 46. Write verbs from the text / **Впра́ва 46.** Из тексту випишіть дієслова.

РОБОЧИЙ ДЕНЬ ДЕНІЕЛА

1. Мене́ зва́ти Дене́л. 2. В Україну́ я приї́хав з Аме́рики, я аме́рикане́ць. 3. Я живу́ в мі́сті Лу́цьку і навча́юсь у Во́лінському націо́нальному уніве́рситеті і́мені Лесе́ Украї́нки. 4. Щодня́ я встаю́ о шосто́й годі́ні, вмива́юся, готу́ю сніда́нок і снідаю́. 5. Коли́ хоро́ша погóда, я бі́гаю на стадіо́ні. 6. О во́сьмій годі́ні ра́нку я йду́ в уніве́рситет. 7. Заня́ття в уніве́рситеті почина́ються о во́сьмій годі́ні три́дцять хви́лін. 8. Заня́ття закінчу́ються о чоти́рна́дцятій годі́ні со́рок п'ять хви́лін. 9. Я навча́юся в понеді́лок, ві́второк, се́реду, четве́р і п'ятни́цю. 10. Субо́та і неді́ля в мене́ вихідні́. 11. Я навча́юся на факульте́ті інозе́мних мов, слуха́ю ле́кції, викóную завда́ння виклада́чів на практи́чних заняттях. 12. На пере́рві я ходжу́ в кафе́ ви́пити каву́ і з'їсти́ бутербро́д. 13. Коли́ я поверта́юся до́дому, тро́хи відпочива́ю, а по́тім викóную до́машні завда́ння. 14. Увече́рі я дивлю́ся нові́ни, телефо́ную ма́мі, та́тові, дру́зям. 15. Я ляга́ю спа́ти о деся́тій годі́ні ве́чера. 16. Я хо́чу ста́ти до́брим фахі́вце́м, тому́ повинен старáнно вчи́тися.

Exercise 47. Combine verbs with personal pronouns / **Впра́ва 47.** Поєдна́йте дієслова́ з особовими займенниками́.

Зразок: вмивáтися – я вмивáюся, ти вмивáєшся, він вмивáється, вона́ вмивáється, ми вмивáємося, ви вмивáєтеся, вони́ вмивáються.

Вмивáтися – to wash;

чíстити зúби – to clean the teeth;

приймáти душ – to take a shower;

розчíсувати волóсся / причíсуватися – to comb hair;

одягáти костю́м – to wear a suit;

готувáти сніда́нок – to cook breakfast;

міти по́суд – to wash up dishes;

прибирáти кімна́ту – to clean the room;

прасувáти о́дяг – to iron clothes;

пра́ти о́дяг – to wash clothes.

Exercise 48. *From the text write in 3 groups verbs of present, past and future tense /* **Впра́ва 48.** *Із тексту випишіть у 3 групи дієслова теперішнього, минулого і майбутнього часу.*

ПОДОРОЖ

Сьогóдні Натáлка і Володі́мир і́дуть до Кі́єва. Дру́зі позавчо́ра купі́ли квиткі́ на по́їзд «Кóвель – Кі́їв». Натáлка купі́ла квито́к у купе́йний ваго́н (compartment car) за 239 грíвень, а Володі́мир – у плацка́ртний (reserved car) за 197 грíвень. По́їзд до Кі́єва бу́де відправля́тись о 21:33. Натáлка і Володі́мир при́їхали маршру́тним таксі́ на залі́зничний вокза́л (railway station) о 21:00. Тут багáто люде́й чека́ють на прибу́ття по́їзда. За 30 хви́лін до відпра́влення по́їзда диспе́тчер бу́де оголо́шувати інфо́рмацію. По́їзд прибу́в на пе́ршу ко́лію (railroad track). Ну́мерація ваго́нів почина́ється з голо́ві по́їзда. Натáлка пішла́ у ваго́н но́мер 6, а Володі́мир у ваго́н но́мер 10. Квиткі́ та докуме́нти бі́ля ваго́ну переві́ряє прові́дниця. О 6:01 в́ранці по́їзд прибу́де до сто́лиці. Дру́зі домо́вилися зустрíтися на перо́ні (platform) і ра́зом по́їхати на екску́рсію.

Exercise 49. *Write verbs in the present, past and future tenses /* **Впра́ва 49.** *Запишіть дієслова в теперішньому, минулому і майбутньому часі.*

1. Окса́на (диві́тися) кіно́. 2. Самі́р (вчі́ти) украї́нську мо́ву. 3. Я (навча́тися) в уніве́рситеті́. 4. Мохáммед (ба́чити) па́ні Тетя́ну. 5. Ми (розмовля́ти) з Ві́ктором. 6. Ти (ї́сти) рис. 7. Студе́нти (сиді́ти) в аудито́рії 320. 8. Ольга́ і Мико́ла (ду́мати) про сестру́. 9. Га́ліна

(ба́чити) бра́та. 10. Зо́я (чита́ти) кни́жку. 11. Андрі́й та Ілля́ (вчи́ти) англійську мо́ву. 12. Ю́рій (пи́ти) чай. 13. Я́ (слу́хати) му́зику. 14. Студе́нтка (писа́ти) само́стійну робо́ту. 15. Товари́ш (сто́яти) на зупи́нці. 16. Абдулла́х і Мехме́т (іти́) до університе́ту. 17. Іва́н (гово́рити) з Ро́бертом. 18. Ді́вчина (і́хати) тролéйбусом. 19. Ми́ (хоти́ти) ї́сти. 20. Ю́лія (нали́ти) сік. 21. Ната́лія і Макси́м (ї́сти) ку́рку. 22. Вікто́рія та Окса́на (вчи́ти) слова́. 23. Павло́ (сиді́ти) в бібліоте́ці. 24. Євге́н і Петро́ (да́ти) кни́жку Макси́мові.

Exercise 50. *Do the exercise according to the sample, considering the meaning of the words from the Reference.* / **Впра́ва 50.** *Виконайте вправу за зразком, візьміть до уваги значення слів із довідки.*

Зразо́к. За́раз Елізабе́т (диві́тися) кіно́. За́раз Елізабе́т *ди́виться* кіно́.

Дові́дка. За́раз (now), вчо́ра (yesterday), за́втра (tomorrow), позавчо́ра (day before yesterday), післяза́втра (day after tomorrow).

1. Вчо́ра Євге́н (диві́тися) кіно́. 2. За́раз Окса́на та Ні́на (вчи́ти) украї́нську мо́ву. 3. За́втра Ю́лія (слу́хати) ра́діо. 4. За́раз Руслана́ (перебува́ти) в університе́ті. 5. Вчо́ра Мико́ла (ба́чити) па́ні Тетяну. 6. Післяза́втра Ро́берт (розмовля́ти) з Павло́м. 7. Позавчо́ра Лі́нда (ї́сти) рис. 8. За́раз Де́ніел (знахо́дитися) в аудито́рії 320. 9. Макси́м (ду́мати) про сестру́ щодня́. 10. Післяза́втра Павло́ (ба́чити) бра́та. 11. Вчо́ра Дмитро́ (чита́ти) кни́жку. 12. За́втра Мико́ла та Андрі́й (вчи́ти) украї́нську мо́ву. 13. За́раз Арте́м (пи́ти) чай. 14. Вранці́ Іри́на та Лі́ (слу́хати) му́зику. 15. За́втра Алі́на (писа́ти) само́стійну робо́ту. 16. За́раз Вікто́рія (сто́яти) на зупи́нці. 17. Вчо́ра Володи́мир (іти́) до університе́ту. 18. Позавчо́ра Петро́ (гово́рити) з Володи́миром. 19. За́раз І́нна (хоти́ти) пи́ти. 20. Вчо́ра Дари́на та О́льга (хоти́ти) ї́сти. 21. За́втра Іри́на (пи́ти) сік. 22. Вчо́ра Окса́на (вчи́ти) слова́. 23. За́раз Макси́м і Павло́ (сиді́ти) в бібліоте́ці. 24. Вчо́ра Оле́на (бу́ти) у «Спорт Ла́йфі».

Exercise 51. *Write verbs from the text and determine what kind (imperfect or perfect) they belong to* / **Впра́ва 51.** *Із тексту випишіть дієслова та встановіть, до якого виду (недоконаного чи доконаного) вони належать.*

ЛУЦЬК

1. Я народилась і віросла в місті Луцьку. 2. Тут живе моя родина: мама, тато, сестра і брат. 3. Луцьк – обласний центр Волинської області. 4. Це старовинне і сучасне та затишне місто. 5. У Луцьку проживає понад 244 678 мешканців (за даними на 1 січня 2021 року). 6. Щороку його відвідують багато туристів, щоб подивитися Старе Місто, Замок Любарта, музеї та картинні галереї. 7. У місті відбуваються концерти та фестивалі: «Арт-променад», «Палітра культур», «Бандерштат», «Ніч у замку», «Джаз-фестиваль» та інші. 8. Моя подруга з Києва часто приїздить до мене. 9. Ми разом гуляємо, ходимо в парки, театри і музеї, беремо участь у цікавих фестивалях. 10. Я люблю своє місто!

Exercise 52. Compare the meaning of sentences that have verbs in the Past tense of Indicative and Conditional moods / **Вправа 52.** Порівняйте зміст речень, у яких є дієслова в минулому часі дійсного способу та умовного способу.

1. Студентка написала контрольну роботу. Студентка написала б контрольну роботу, але не прийшла на пару. 2. Студент прийшов на заняття. Студент прийшов би на заняття, але він запізнився на маршрутку. 3. Викладач провів практичне заняття. Викладач провів би практичне заняття, але він захворів. 4. Декан зустрівся з випускниками факультету. Декан зустрівся б із випускниками факультету, але він був на конференції. 5. Ректор організував збори викладачів університету. Ректор організував би збори викладачів університету, але він поїхав у міністерство. 6. Іноземка вивчила українську мову. Іноземка вивчила б українську мову, але вона повернулася додому.

Exercise 53. Translate the sentences, find the verbs in the Imperative mood / **Вправа 53.** Перекладіть речення, знайдіть дієслова в наказовому способі.

1. Ходімо сьогодні в кіно. 2. Зробіть, будь ласка, цю вправу. 3. Виконуйте домашнє завдання. 4. Напиші в зошиті своє ім'я. 5. Дайте, будь ласка, мені води. 6. Купі, будь ласка, мені фрукти. 7. Починаймо робити вправу. 8. Читай, будь ласка, текст. 9. Заспівай мені гарну пісню. 10. Зустріньмося сьогодні ввечері. 11. Скажіть, будь ласка, як Вас звати?

ADVERBS (ПРИСЛІВНИКИ)

An adverb is a notional uninflected part of speech that names non-process features of an action, state or quality and answers the question *How? Where? Where from? How much?/ To what degree?* (як? де? звідки? наскільки? якою мірою?).

Semantic and syntactic groups of adverbs.

Defining adverbs (означальні прислівники) express qualitative features of an action or a state (*швидко бігти, міцно спати, весело сміятися*) and a manner, measure or degree of their expression (*піклуватися по-батьківськи, робити по-нашому, абсолютно переважати, утрічі більша вага*).

Defining adverbs are divided into four groups: 1) **qualitative-defining** (якісно-означальні) (*How? авторитетно, голосно, докладно, переконливо*); 2) **manner** (способу дії) (*How? Ву what manner? бігцем, жартом, наосліп, повагом*); 3) **extent/measure or degree** (quantitative-defining (кількісно-означальні)) (*To what extent/degree? How many / much? How many times more / less? (якою мірою? скільки? у скільки разів?)*) (*дуже, ледве, мало, трохи, надвоє, утрічі*); 4) **comparative** (порівняльно-уподібнювальні) (*How? (як?) по-новому, по-європейськи, по-студентськи, зигзагом*).

Qualitative-defining adverbs give a qualitative characteristic of an action or state, answering the question *How?* They are derived from the stems of qualitative adjectives with the help of the suffixes *-o* or *-e*, for example: *гарно, професійно, розумно, вдало, добре, рішуче*.

Qualitative-defining adverbs have the forms of comparative and superlative degrees of comparison, for example: *легко – легше – найлегше; добре – краще – найкраще; погано – гірше – найгірше*. Comparative and superlative degrees of qualitative-defining adverbs are formed in the same way as comparative degrees of qualitative adjectives.

A comparative degree is formed with the help of the suffixes *-ше* or *-іше* (*довго – довше, тепло – тепліше*), and also suppletively (*добре – краще, погано – гірше*) or analytically (*вдало – менш вдало, ясно – більш ясно*). A superlative degree is formed with the help of the particle

най-, which is added to the form of a comparative degree, for example: *весе́ло – веселі́ше – найвеселі́ше; до́рого – до́рожче – найдо́рожче.*

Adverbs of manner denote a manner of action and answer the questions *How? In what manner / way?* (*гурто́м, по-на́шому, по-ма́теринськи, ра́нтом*).

Adverbs of measure or degree (quantitative-defining) denote an intensity degree of the expression of a qualitative feature and answer the questions *How? / How much? To what degree? How many times more ? / less?* (*дві́чі, утри́чі, ду́же, надзвича́йно*).

Comparative adverbs denote a feature on the basis of similarity and answer the question *How?* (*по-ма́теринськи (-ому) = як у ма́тері, по-украї́нськи (-ому) = як в украї́нців, по-домáшньому = як удо́ма, стріло́ю = як стріла́*).

Adverbs of circumstances (обста́винні прислі́вники) denote various circumstances under which an action takes place that is they describe an action or a process by the temporal, special, causative relationships, more seldom – by its purpose. Adverbs of circumstances are divided into four groups: adverbs of time, adverbs of place, adverbs of cause, and adverbs of purpose.

Adverbs of time (прислі́вники ча́су) characterize an action by a temporal feature and answer the questions: *When? Since when? How long? Till when?* (*тепе́р, коли́сь, учо́ра, сьо́годні, за́втра, вра́нці, влі́тку, щоро́ку, за́вжди*).

Adverbs of place (прислі́вники місця) denote a place of an action or a direction of the movement of an object and answer the questions: *Where? Where to? Where from?* (*у́горі́, вниз, за́леку*).

Adverbs of cause / reason (прислі́вники причи́ни) express a cause of an action and answer the questions: *Why? Because of what? What is the reason?* (*зга́рячу, ненаро́ком, спересе́рдя, тому́*).

Adverbs of purpose (прислі́вники меті́) express the purpose of an action and answer the questions: *What's for? Why? What is the purpose?* (*у́місне, на́перекі́р, на́пока́з*).

Impersonal predicative adverbs (предика́твні прислі́вники) (they are also called the words of the category of state or the statives) express:

a) the state of nature (*вітряно, тихо, сонячно, ясно, тепло, темно, холодно*);

b) a psychological or a physical state of a person (*легко, весело, радісно, сумно, душно*);

c) a necessity or relevancy of an action (*треба йти, необхідно виконати, потрібно сказати, обов'язково зробити*);

d) a connection with the reality (modal adverbs) (*ма́бу́ть, можливо, звича́йно, очеви́дно, безумо́вно, по-пе́рше, по-дру́ге*);

e) an evaluation of a state from the moral ethic point of view (*бідá, жаль, страх, порá, час*).

As the main member of an impersonal sentence, they denote the relation to the person who is in a certain physical or psycho-emotional state or point at a general state of nature: *Дівчині весело (холодно, страшно, смішно, байдуже)*; *Надворі темно (холодно, душно, мокро, сухо)*.

Pronoun adverbs (займенникові прислівники). They can belong to the attributive as well as to the adverbial types of adverbs. The following subtypes are distinguished among them:

a) interrogative-relative (питально-відносні): *де, куди, як*;

b) demonstrative (вказівні): *так, там, тут, сюди, туди, тоді*;

c) negative (заперечні): *ніде, нікуди, ніколи, ніяк*;

d) indefinite (неозначені): *десь, кудись, колись*.

Exercises (Вправи)

Exercise 54 *Read the proverbs, explain their meanings and write adverbs* / **Вправа 54.** *Прочитайте прислів'я, поясніть їх значення і впишіть прислівники.*

1. Чесне діло роби сміло. 2. Хто пізно приходить, той сам собі шкодить. 3. Добре того вчити, хто хоче все знати. 4. Не кайся рано вставати, а кайся довго спати. 5. Хто рано встає, тому Бог дає. 6. Хто літом ледарює, той взімку голодує. 7. Говори мало, слухай багато, а думай ще більше.

Exercise 55. *Translate the text, write adverbs* / **Вправа 55.** *Перекладіть текст, впишіть прислівники.*

Колись дуже давно на узбережжі Чорного моря жили люди. Вони орали землю, випасали худобу, рибалили. Увечері люди

виходили на берег моря, співали, танцювали, влаштовували ігри. Дивівся на ці ігри страшний цар морів Нептун. Йому не подобалось, як люди весело проводять час.

– Я вас усіх поховую в морській глибині! – закричав він.

Жінки задумалися: Нептун і справді може втопити їхніх дітей у морі. Довго думали матері та вирішили віддати свою силу синам.

Юнаки пішли далеко в море і зникли. Чекають матері – не повертаються сини.

Знову несподівано перед жінками з'явився Нептун і голосно-голосно засміявся:

– Ви не діждетесь своїх синів! Вони заблукали, бо на морі немає доріг.

Тоді матері голосно сказали:

– Нехай буде в наших очах менше світла, але нехай ясніше світять зірки, щоб сини знайшли дорогу до рідного берега! Тільки сказали це, у небі відразу ясно-ясно засвітили зірки. Юнаки побачили їх і щасливо повернулися додому.

(За матеріалами сайту: <https://subject.com.ua/ukrmova/zno/161.html>)

Exercise 56. *Explain the meaning of adverbs, form sentences with adverbs of the first group* / **Вправа 56.** *Поясніть значення прислівників, утворіть речення з прислівниками першої групи.*

1. Рік у рік, кінець кінцем, без мети, на диво.
2. По-друге, по-нашому, по-доброму, по-англійськи.
3. Віч-на-віч, хоч-не-хоч, пліч-о-пліч, з давніх-давен.
4. Згорі, зсередины, змолоду, назавжди, вперше.
5. Куді-небудь, хтозна-колі, якимось-то, будь-як.

Exercise 57. *Replace the adjective + noun phrases with a verb + adverb ones. Make 5 sentences with them (optional)* / **Вправа 57.** *Замініть словосполучення прикметник + іменник на словосполучення дієслово + прислівник. Складіть із ними 5 речень (на вибір).*

Зразок: цікава розповідь – цікаво розповідати.

Уважний слухач, радісна перемога, швидке читання, повільна хода, щасливе життя, довга розмова, голосний спів, добре навчання, швидка допомога.

Exercise 58. Write in 3 groups adverbs that indicate where, when and how the action takes place. Make 5 sentences with adverbs of different groups / **Вправа 58.** Випишіть у 3 групи прислівники, які вказують, де, коли і як відбувається дія. Складіть 5 речень із прислівниками різних груп.

Акуратно, всюди, вранці, відмінно, завтра, жваво, весело, рішуче, гордо, вгорі, сьогодні, щороку, чітко, скрізь, колись, навкругі, восені, ввічливо, надворі, взімку, внизу, праворуч, влітку, зверху, там, вчора, швидко, вдало, ліворуч.

Exercise 59. Put the missing adverbs in the sentences / **Вправа 59.** Поставте в реченнях пропущені прислівники.

1. Щоб тебе зрозуміли, говори 2. На запитання відповідай 3. Вчи українську мову..... 4. Прибирай свою кімнату 5. Готуй домашнє завдання 6. вимовляй кожне слово. 7. Вітайся зі старшими людьми 8. Вітай усіх своїх друзів 9. Розмовляй зі своєю подругою 10. Зустрічай кожен новий день

Довідка. Ввічливо, щиро, якісно, старанно, привітно, радісно, добре, чітко, швидко, повільно, повно, уважно.

Exercise 60. Explain the meaning of adverbs of the comparative and superlative degrees in the sentences / **Вправа 60.** Поясніть значення прислівників вищого і найвищого ступенів у реченнях.

1. Цей хліб коштує дешево, той дешевше, а вчорашній хліб – найдешевше. 2. Перше домашнє завдання виконати легко, друге – легше, а третє – найлегше. 3. Тролейбус їде швидко, автобус – швидше, а маршрутка – найшвидше. 4. Перший екзамєн складати важко, другий – важче, а останній – найважче. 5. У жовтні ніч триває довго, в листопаді – довше, а в грудні – найдовше. 6. М'ясо курки коштує дорого, свинина – дорожче, а телятина – найдорожче. 7. Дівчина іде повільно, жінка – повільніше, а бабуся – найповільніше. 8. У квітні ніч триває коротко, у травні – коротше, а в червні – найкоротше.

PREPOSITIONS (ПРИЙМЕННИКИ)

A **preposition** is a functional unchanged part of speech that is used as a means of expressing grammatical and semantic relations between notional words.

Table 43

Groups of prepositions by their origin (Групи прийменників за походженням)

Primary	Derived (formed from other parts of speech)
<i>у, в, на, до, над, з, із, за, біля, перед, при, під, від, до, для, без, над, між</i>	а) from some prepositions: <i>з-під, з-над, понад, поперёд;</i> б) from other parts of speech: – from nouns (<i>коло, край</i>); – from adverbs (<i>навколо, близько, кругом</i>).

Note! It is necessary to distinguish between derived prepositions and forms of notional words (with prepositions and without them), from which they are formed. It is important to pay attention to the meaning: *Україна – чудовий край* (noun) – *Край* (preposition) *селá протікала річка; Навколо* (adverb) *стояла тиша – Діти гралися навколо* (preposition) *будівка*.

Table 44

Groups of prepositions by their structure (Групи прийменників за будовою)

Simple	Compound	Composite
Underived, with one root stem: <i>між, зі, наді</i>	Formed from two or more underived prepositions: <i>поміж, з-посеред, із-за</i>	Formed from the notional words and prepositions: <i>під час, під кінець, незважаючи на, з огляду, поряд з</i>

Groups of prepositions by meaning
(Групи приймєнників за значенням)

№	Group	Prepositions	Examples
1.	Spacial	<i>в (у), з, на, до, від, під, над, за, крізь, через, при, перед, поза, з-за, біля, обабіч, коло, по</i>	<i>їхати до університету, іти по дорозі, лежати на столі, кинути під ліжку</i>
2.	Temporal	<i>за, під час, перед, після, о (об), упродовж, через, до, напередодні, в (у)</i>	<i>ніч перед екзаменом, прийти за годину, початок об одинадцятій</i>
3.	Of cause	<i>через, від, з, завдякі, за, внаслідок, з нагоди, з приводу, у результаті, з огляду на</i>	<i>не виконати через хворобу, плакати від горя, сміятися з радості</i>
4.	Of purpose	<i>для, задля, заради, на, по, за, в ім'я, з метою</i>	<i>жити заради добра, подарувати на пам'ять, іти по хліб</i>
5.	Condition and possibility	<i>при, за, у разі, на випадок; всупереч, наперекір, незважаючи на</i>	<i>завітати при нагоді, бігти незважаючи на перешкоди</i>
6.	Manner of action	<i>по, з, за, через, за допомогою</i>	<i>говорити через силу, сказати по правді</i>
7.	Qualitative	<i>зо, до, коло, близько</i>	<i>проїхати зо два кілометри, купити близько кілограма фруктів</i>
8.	Attributive	<i>з, на, без, для, від</i>	<i>зробити без допомоги, книга для вчителів, ліки від застуди</i>
9.	Objective	<i>з, про, до, від, при, за</i>	<i>спостерігати за другом (за об'єктом), забути про печаль (про об'єкт)</i>

Exercises (Вправа)

Exercise 61. *Read the text, write the prepositions, find out what forms of the case of nouns they are used with / Вправа 61. Прочитайте текст, випишіть прийменники, з'ясуйте, з якими формами відмінка іменників вони вжиті.*

МОЯ КІМНАТА

1. Моя кімна́та вели́ка і за́тишна. 2. Тут стої́ть письмо́вий сті́л, на сто́лі – ла́мпа і комп'ю́тер, бі́ля сто́лу знахо́дяться два крі́сла, тро́хи да́лі – журна́льний сто́лик. 3. Бі́ля журна́льного сто́лика на ту́мбочці стої́ть телеві́зор, над телеві́зором висі́ть га́рна карти́на. 4. За телеві́зором у кутку́ кімна́ти є книжко́ва ша́фа. 5. У ній ба́гато різни́х книг: худо́жня літера́тура, підру́чники і посі́бники з гума́нітарни́х нау́к, словни́кі для пере́кладу, енциклопе́дії. 6. На сті́ні висі́ть вели́ке дзе́ркало, яке́ пода́рувала мені́ ма́ма. 7. На підло́зі лежі́ть нови́й зеле́ний кі́лим із кві́тами. 8. У кімна́ті є два вели́кі вікна́, на які́х висі́ять жо́вті што́ри з натура́льної тка́нини. 9. На ві́кнах ба́чимо тю́ль бі́лого ко́льору з орна́ментом. 10. На підвіко́нні сто́ять кві́ткові вазо́ни, які́ прикраша́ють інте́р'є́р. 11. Я люблю́ прибира́ти мою́ кімна́ту за допо́могою пило́со́са. 12. Ця́ кімна́та за́вжди чи́ста і га́рна, я з ра́дістю запро́шую сюди́ дру́зів.

Exercise 62. *Read and translate sentences, insert missing prepositions / Вправа 62. Прочитайте і перекладіть речення, вставте пропущені прийменники.*

1. Оле́на бу́ла ... університе́ті. 2. Туге́м сиді́ть ... сто́лом ... бібліоте́ці. 3. Мохамме́д за́раз ... аудито́рії... усі́єю гру́пою. 4. Кни́жка лежі́ть ... сто́лі, а стіле́ць стої́ть ... сто́ла. 5. Ната́лія стої́ть ... зупі́нці...голо́вного ко́рпусу. 6. Я живу́ ... ву́лиці Яро́щукá, 30 ... кімна́ті 345. 7. Ру́чка лежі́ть ... сто́лом, а оліве́ць .. сто́лі. 8. Хло́пець сиді́ть ... дере́вом... па́рку. 9. Ка́рта висі́ть ... сті́ні, а студе́нт сиді́ть...сто́лом. 10. Сьо́годні хо́лодно, ... мі́стом ба́гато хмар. 11. Я стою́ ... ро́зкладу, ... ме́не підхо́дить студе́нтка ... бло́кно́том. 12. Ю́лія гуля́є ... по́другами, а Макси́м ... дру́зями. 13. Я при́їхав ... Полта́ви, а мій друг уже́ пішо́в ... університе́т. 14. Брат при́їхав учо́ра ... Льво́ва, а я сьо́годні їду́ ... Ки́єва. 15. ... дру́зів жи́ти тя́жко, а ...

друзьями – легко. 16. Я йду ... магазин, а моя мама – ... базар. 17. Зустрінемося ... лекції та підємо ... збори. 18. Наше заняття буде ... перерви, а потім відбудеться зустріч ... письменником. 19. Я отримав подарунок ... мами... день народження. 20. Я думаю ... брата, я ... ним сумую. 21. Я розкажу тобі ... мою країну, а ти мені ... свою. 22. зупинкою знаходиться бібліотека, ... зупинки – магазин. 23. Дівчина іде сестрою та подругою. 24. Самір купив словник ... брата і підручник... сестрі. 25. Будинок знаходиться ... музеєм та бібліотекою.

Довідка: під (under); над (above / over); після (after); від (from); про (about); за (behind); між (between); для (for); перед (before / in front of); біля / поряд із (near /at / by); з /із (with / from); без (without); до (to); в / у (in); на (on).

Exercise 63. *Read and translate the text, insert the missing prepositions /* **Вправа 63.** *Прочитайте і перекладіть текст, вставте пропущені прийменники.*

ЗНАЙОМСТВО

1. Добра́й день! 2. Мене́ зва́ти Арме́ль, я при́хав ... Камеру́ну. 3. Мене́ ви́повнилося 25 ро́ків. 4. Моя́ сім'я́ живе́ ... столи́ці країни Яунде́. 5. Мій та́то – бізне́смен, а моя́ ма́ма – до́могосподарка. 6. Я ма́ю одно́го мо́лодшого брата́ і дві мо́лодші сестри́. 7. ... сім'ї́ я найста́рший. 8. ... Украї́ні за́раз я живу́ ... мі́сті Лу́цьку. 9. Я прожива́ю ... студе́нтському гурто́житку №3 ... ву́лиці Ярощука́, 30. 10. Моя́ кімна́та знахо́диться ... тре́тьому по́версі. 11. Я вчу́ украї́нську мо́ву ... Воли́нському націо́нальному університе́ті імені Ле́сі Украї́нки ... підгото́вчому відді́ленні. 12. Украї́нська мо́ва дуже́ важка́, але я ба́гато праці́ю ... університе́ті та вдо́ма, щоб її́ вивчи́ти. 13. Я чита́ю украї́нською мо́вою, пишú впра́ви ... зо́шиті, вико́ную всі завда́ння виклада́чів. 14. У вільний час я люблю́ гра́ти ... футбо́л, чита́ти кни́ги, ходи́ти ... кінó, зустрі́чатися ... по́другою. 15. Тут я ма́ю ба́гато друзі́в, але я суму́ю... свої́ми рідни́ми і шкільни́ми друзя́ми.

Exercise 64. *Read and translate the text, insert the missing prepositions. Tell about your girlfriend /* **Вправа 64.** *Прочитайте текст, вставте пропущені прийменники. Розкажіть про подругу.*

МОЯ ПОДРУГА

1. Мою подругу звати Оксана, вона – українка. 2. Оксана живе ... Луцьку і вчиться ... Волинському університеті імені Лесі Українки. 3. Оксана вчиться ... першому курсі ... 11 групі. 4. Її майбутній фах – учитель української мови та літератури. 5. Вона хоче працювати ... середній школі... учнями 10–12 років. 6. Дівчина любить спілкуватися ... дітьми та ровесниками. 7. Крім навчання, вона співає і танцює ... молодіжному колективі. 8. Оксана любить читати художні книги ... історії, ... подорожі та наукові відкриття. 9. Увечері вона дивиться ... телевізору новини або фільми ... відомих людей, туристичні місця ... Україні та ... кордоном. 10. Дівчина вміє готувати різні страви ... овочів, м'яса, риби. 11. Я познайомився ... нею ... бібліотеці університету. 12. Оксана має багато друзів ... своїй групі. 13. Разом... друзями вона весело проводить вільний час: займається спортом, ходить ... кінотеатр, гуляє ... парку. 14. Незабаром ... Оксани почнеться перша сесія, вона добре готується ...екзаменів.

CONJUNCTIONS (СПОЛУЧНИКИ)

A **conjunction** is a functional undeclined part of speech that is used to connect homogeneous members of a sentence and parts of a compound one.

Table 46

Groups of conjunctions by their origin (Групи сполучників за походженням)

Underived	Derived (formed from other parts of speech)
It is impossible to father their rigin: <i>a, чи, а, алé, й</i>	They are formed from other parts of speech: <i>протé, щоб, якб́и, томú що, чéрез тé що</i>

Table 47

Groups of conjunctions by their structure (Групи сполучників за будóвою)

Simple	Compound	Composite
Undrived, it is difficult father their origin	They are formed from two or more underived words (they are written in one word)	They are formed from notional words and conjunctions (written separately)
<i>й, і, а, ні, та, то, бо, що</i>	<i>затé, одна́к, абó, якщо́, якб́и, щоб, н́бито, немóвбито, ненáчебто, н́би</i>	<i>чéрез тé що, для тóго щоб, з т́им щоб, незважа́ючи на тé що, в м́ру тóго як, пéред т́им як, дарма́ що, та́к що</i>

Table 48

Types of coordinating conjunctions (Різнóвиди сурядних сполучників)

№	Type	Examples
1.	Copulative	<i>і, й, та (в значенні і), та́ко́ж, те́ж, ні...ні, ані́...ані́, та щé й, а на́віть</i>
2.	Adversative	<i>а, алé, затé, протé, одна́к, та (в значенні алé), а вт́ім, хоч...затé, як...так, не т́ільки...а й</i>
3.	Disjunctive	<i>абó, чи, то, абó...абó, чи...чи, то...то, не тó...не тó, хоч...хоч</i>

Types of subordinate conjunctions
(Різновиди підрядних сполучників)

№	Type	Example
1.	Causative	<i>що, як, ніби</i>
2.	Adverbial of:	
a)	time	<i>лédве, щóйно, тільки, як, дóки; як тільки, після тóго як, відтóді як</i>
b)	cause	<i>бо, оскільки, тому що, чéрез тé що, у зв'язку з тім що, завдякі тому що</i>
c)	purpose	<i>щоб, щóби, абі; для тóго щоб</i>
d)	condition	<i>якб́і, абі́, як, якщо́, коли́; коли́ б, як тільки</i>
e)	manner	<i>як: Як постéлиш, так і віспишся (Нарóдне прислів'я).</i>
f)	concession	<i>хоч, хай; незважа́ючи на тé, що; дарма́ що</i>
g)	comparison	<i>як, мов, на́че, ніби, ніж, немóв, ненáче, мóвби, мóвбито, нібито, ненáче,</i>
h)	measure, degree	<i>ненáчебто, немóвбито áж;</i>
i)	consequence	<i>що áж, що й; та́к що</i>

Exercises (Впра́ви)

Exercise 65. Read and translate the text, write conjunctions /
Впра́ва 65. Прочитайте і перекладіть текст, випишіть сполучники.

МОЯ СІМ'Я

1. Менé звáти Сергі́й Іваню́к. 2. Я украї́нець і мені́ 25 ро́ків. 3. Я живу́ в мі́сті Лу́цьку та працюю́ виклада́чем у Воли́нському націона́льному університе́ті імені Лесі́ Украї́нки. 4. У мене́ є брат і сестра́. 5. Бра́та зву́ть Євге́н, йому́ 35 ро́ків. 6. Він живе́ в Киє́ві та працює́ юри́стом на міжнаро́дній фі́рмі. 7. У нього́ вели́ка сім'я́: дру́жина Марі́я, два си́ни – Оле́г і Ві́ктор та одна́ дочка́ Тетя́на. 8. Моя́ сестра́ живе́ у Льво́ві, де вона́ навча́ється. 9. Ді́вчина – студéнтка Льві́вського націона́льного університе́ту імені Іва́на

Франка́, а її́ майбу́тній фах – переклада́ч. 10. Вона́ зна́є украї́нську, по́льську, англíйську, німе́цьку мо́ви, але не зна́є францу́зької. 11. Я ча́сто телефо́ную до бра́та і до сестри́, тому́ що я суму́ю за німи. 12. Мої́ батькі́ вже пенсіоне́ри, протé вони́ ще працюю́ть. 13. Та́то працює́ ме́неджером, а ма́ма – вихова́телька в дитя́чому садку́. 14. На́ша сім'я́ дуже́ дру́жна, адже́ ми лю́бимо один о́дного і зустрíчаємо́сь на свята́.

Exercise 66. *Read the proverbs, and write conjunctions. Explain the meaning of the statements.* / **Впра́ва 66.** *Прочита́йте прислів'я, випишіть сполучники. Поясніть значення висловів.*

1. Нау́ка в ліс не веде́, а з лісу́ виводи́ть. 2. Щоб до́бре жи́ти, тре́ба пра́цю люби́ти. 3. М'я́ко стéлить, але тве́рдо спа́ти. 4. День до́вгий, а вік коро́ткий. 5. Ніхто́ не зна́є, що його́ в житті́ чека́є. 6. Блі́зько лі́коть, та не вку́сиш. 7. Вісо́ко літа́є, але ні́зько сіда́є. 8. Яке́ і́хало, таке́ зді́бало. 9. З не́ба зори́ хапа́є, а під но́сом не ба́чить. 10. Бува́є, що й коро́ва літа́є. 11. Де є життя́, там є наді́я. 12. Як бу́демо живі́, то й бу́демо сі́ті. 13. Яка́ робо́та, така́ й зарпла́та. 14. Пра́ця люди́ну году́є, а лінь марну́є. 15. Що поси́єш, те й пожне́ш.

Exercise 67. *Read the sentences, insert the missing coordination conjunctions.* / **Впра́ва 67.** *Прочита́йте речення, вставте пропущені сурядні сполучники.*

1. Ігор мав залиші́тись, ... чому́сь пішо́в. 2. Час уже́ закінчувався, ... ми все написа́ли. 3. Він був молоді́й, ... багáто знав. 4. Павло́ подиві́вся на нас, ... ми одра́зу все зрозумі́ли. 5. Я знав, хто ві́нен, ... не міг сказа́ти. 6. Я хóчу купі́ти кефі́р ... йо́гурт. 7. Життя́ йде́, ... я радію́ ко́жній його́ миті. 8. Сього́дні хо́лодно, па́дає ... дощ, ... сніг. 9. Не́бо хма́рне, ... пого́да те́пла. 10. Я хóчу подарува́ти мо́йй по́друзі ... цукéрки, ... кві́ти. 11. Мико́ла зна́є, ... сього́дні бу́де заняття́ з украї́нської мо́ви. 12. Па́ні Валенти́на сказа́ла, ... ми прийшли́ в університéт о 12 годі́ні.

Дові́дка: а, чи то, протé, алé, одна́к, і, що, абó, щоб, та.

Exercise 68. *Read the sentences, insert the missing conjunctions.* / **Впра́ва 68.** *Прочита́йте речення, вставте пропущені сполучники.*

СНІДАНОК

1. Олена ... Світлана готують разом сніданок. 2. Олена почистила картоплю ... поставила її на вогонь варити. 3. Світлана помила помідори, цибулю, огірки, петрушку ... кріп ... накришила салат. 4. ... картопля зварилася, дівчата злили воду. 5. Олена заварила каву, ... Світлана намазала білий хліб маслом ... варенням. 6. Спочатку вони їли картоплю ... салат, ... потім пили каву з бутербродами. 7. Дівчата поснідали добре, їжа була смачна. 8. Олена ... Світлана завжди готують сніданок ... снідають разом. 9. Обідають дівчата окремо, ... Олена обідає в університетській їдальні, ... Світлана ходить обідати в кафе «Соло». 10. Я люблю приходити в гості до дівчат, ... вони завжди раді мені бачити.

Довідка: і, та, а, тому що, коли, бо.

Exercise 69. *Read the sentences, insert the missing subordinate conjunctions / Вправа 69.* *Прочитайте речення, вставте пропущені підрядні сполучники.*

1. Ми не пішли сьогодні в парк, ... йшов дощ. 2. Я вчу українську мову, ... хочу навчатися в університеті. 3. Щодня я багато розмовляю, пишу, читаю, ... швидко вивчити українську мову. 4. Я приїхав в Україну, ... навчатися на факультеті міжнародних відносин. 5. Я хочу бути дипломатом, ... мені подобається ця професія. 6. ... сьогодні буде хороша погода, я з друзями піду в парк. 7. я прийшов вчасно, то зустрів би пані Валентину. 8. ... зараз карантин, заняття проходять онлайн. 9. Я впевнений, я буду добрим студентом. 10. Я піду на консультацію до викладачки, ... я не розумію, ... виконувати домашнє завдання. 11. Щовечора я розмовляю зі своєю родиною, ... живе в Намібії, ... я сумую за татом і мамою.

Довідка: бо, тому що, оскільки, щоб, яка, якщо, що, якби, як.

PARTICLES (ЧАСТКИ)

A **particle** is an undeclined functional part of speech that gives a sentence or its parts additional meanings or is used to form new grammatical forms or words.

Table 50

Types of particles by their origin (Різновиди часток за походженням)

Primary (Underived)	Derived (formed from other parts of speech)
It is impossible to father their origin: <i>чи, о, но, і</i>	They are formed from other parts of speech: <i>мо́вби, хоча́ б, о́нде, якра́з, навряд чи, ні́би</i>

Table 51

Groups of particles by their structure (Групи часток за будовою)

Simple/Primary	Compound	Composite
Underived, their origin is hard to father	They are formed from two or more underived words (they are witten as one word)	They are formed from notional words and conjunctions (separate spelling)
<i>й, і, а, ні, як, он, це, он, ген</i>	<i>ні́бито, мо́вби, авже́ж, ато́ж, ая́кже, ото́, о́нде</i>	<i>навряд чи, ле́две чи, що́ за, ну й, куди́ там, де й, хоча́ б</i>

Groups of particles by their role
(Групи часток за призначенням)

Form-building	Word building	Negative	Modal
<p>a) they form the Conditional mood of the verbs: <i>б, би (зробила б)</i>;</p> <p>b) they form the Imperative mood of the verbs: <i>хай, нехай, бодай</i>;</p> <p>c) they create reflexive verbs: <i>-ся, -сь (сміється, знайшовсь)</i>;</p> <p>d) they create the superlative degree of comparison of adjectives and adverbs: <i>най,- що, як- (найкращий, щонайвище)</i>.</p>	<p>They create new words: <i>будь-, -небудь, казна-, хтозна-, бозна-, абій-, де-, -сь, чи-, що-, як-, чим- (будь-як, абіщо, колісь, щодня, якраз, чимало, чимши́дше)</i></p>	<p>They negate the expressed: <i>не, ні, ані (не образив, ні про що, аніскільки)</i></p>	<p>They give additional shades of meanings to a word in a sentence or to a whole sentence (<i>так, еге, лише, ледве чи, це, власне, саме</i>)</p>

Types of modal particles
(Різновиди модальних часток)

№	Types	Examples
1.	Interrogative	<i>чи, хіба, невже: Чи ти прийдеш сьогодні на лекцію?</i>
2.	Affirmative	<i>так, еге, егеж, атож, аякже, авжеж: Так, я буду крізь сльози сміятись..! (Лєся Українка)</i>
3.	Intensifying	<i>як, що за, та, що то за, і, й, а, о, ой, ще: О Україно! О рідна ненько! (Микіла Вороній).</i>
4.	Demonstrative	<i>ось, от, це, оце, то, ото, он, ген, онде: Ось цей підручник, який мені потрібний.</i>
5.	Defining	<i>саме, якраз, справді, точно, власне, рівно: Саме зараз треба готуватися до екзамену.</i>
6.	Specifying (limiting)	<i>навіть, тільки, лише, лиш, лишень, хоч, хоча б, аж, же, ж, такі, уже, собі, все ж: Лиш боротись – значить жити! (Іван Франко)</i>
7.	Voluntative	<i>годі, бодай, давай, ну, но, бо: Уперед! Годі скіти рабами! (Павло Грабовський)</i>
8.	Quantitative	<i>майже, приблизно, мало не, трохи не, чи не, ледве не: На майдан вийшло майже все село.</i>
9.	Modal proper (they express doubt, certainty, assumption)	<i>мов, мовляв, чи, наче, ніби, мовби, мабуть, навряд, навряд чи, ледве чи, ба, ой, ну й: Навряд чи десь по інших країнах світу співають так гарно, як у нас на Україні (Олександр Довженко)</i>

Exercises (Вправи)

Exercise 70. Which of the particles express the statement? Make sentences with them / **Вправа 70.** Котрі з часток виражають ствердження? Складіть із ними речення.

1. Невже . 2. Так. 3. Ось. 4. Авжеж. 5. Еге ж.

Exercise 71. *Find the particles in the sentences, explain their meaning / Вправа 71.* У реченнях знайдіть частки, поясніть їх значення.

1. На майдан вийшло майже все місто. 2. Так, я буду вчитися добре. 3. Ні, я не хочу іти в театр. 4. Чи сьогодні буде сонячна погода? 5. Ось цей студент – мій друг. 6. Лише зараз я розумію цей предмет. 7. Хіба тобі не подобається математика? 8. Саме сьогодні мені потрібно зателефонувати додому. 9. Годі відпочивати, треба готуватися до екзамену. 10. Нехай тобі щастить!

Exercise 72. *Read and translate the sentences. How does the particle change the content? / Вправа 72.* Прочитайте і перекладіть речення. Як частка змінює зміст?

1. Деніел вчить німецьку мову. 2. Деніел не вчить німецьку мову. 3. Чи Деніел вчить німецьку мову? 4. Тільки Деніел вчить німецьку мову. 5. Деніел такі вчить німецьку мову. 6. Невже Деніел вчить німецьку мову? 7. Навряд чи Деніел вчить німецьку мову. 8. Хіба Деніел вчить німецьку мову? 9. Деніел якраз вчить німецьку мову. 10. Так, Деніел вчить німецьку мову.

Exercise 73. *Insert particles in the given sentences / Вправа 73.* У подані речення вставте частки.

1. ... важко вчити українську мову? 2. ... ми сьогодні зустрінемося? 3. ... ти не вивчив нові слова? 4. ... знаєш ти пана Миколу? 5. ... скоріше почнуться канікули. 6. Я завтра ... піду в кіно. 7. Я ... забула взяти залікову книжку. 8. ... я перекладу це речення? 9. ... ми поїдемо до Рівного? 10. ..., я знаю пані Валентину. 11. ... Девід склав учора екзамен? 12. ... почалася перерва? 13. ... ця книжка. 14. ... почався дощ?

Довідка: Навіть, ледве не, ось, так, чи, якраз, не, невже, хіба, хай / нехай.

Exercise 74. *Read and translate V. Sukhomlinsky's fairy tale "The Seventh Daughter". Write the particles from the text. Who do you think really loves mom? / Вправа 74.* Прочитайте і перекладіть казку

В. Сухомлинського «Сьома дочка». Випишіть із тексту частки. Хто, на Вашу думку, найбільше любить маму?

СЬОМА ДОЧКА

1. Було в матері сім дочок. 2. Ось поїхала одного разу матері в гості до сина, а син жив десь далеко. 3. Повернулася додому аж через місяць. 4. Коли матері ввійшла до хати, дочки одна за одною почали говорити, як вони скучили за матір'ю. 5. Тільки сьома дочка нічого не сказала. 6. Вона лише зняла з ніг матері взуття й принесла їй у місці воді. 7. Потім лагідно подивилася і промовила: «Поміли б, мамо, ноги».

Exercise 75. *Translate and guess Ukrainian riddles, find the particles* / **Вправа 75.** *Перекладіть і відгадайте українські загадки, знайдіть частки.*

1. Менé не їдять, без мене теж не їдять. 2. Солóна, а не сіль, біжítь, а не річка. 3. Як не бий, він не заплаче, тільки сам завзято скáче. 4. Вогне́ва стріла́ пролітає, ніхто́ в світі не піймає. 5. Ніг не маю, а ходжу́, рота не маю, а скажу́, коли обідати, коли спати, коли роботу́ починати. 6. Мов малéнький м'ячик, висіть, а не скáче, рум'яне, гладéньке, на смак солодéньке. 7. Коли хочеш ти читати, То повинен менé знати, А коли менé не знаєш, То ніщо́ не прочитаєш. 8. І в вогні́ не горіть, і в воді́ не тóне. 9. Круглі озéрця́ ніколи не замерзають. 10. Що з землі́ лéгко піднімеш, та далеко́ не закинеш?

Довідка: блискавка, пір'їна, лід, очі, алфавіт, яблуко, сльоза, годинник, сіль, м'яч.

Exercise 76. *In the given sentences with the help of б / би form the conditional form of the verb, explain the meaning* / **Вправа 76.** *У поданих реченнях за допомогою часток б / би утворіть форму умовного способу дієслова, поясніть значення.*

Зразок: *Олена хотіла поїхати в Карпати – Олена хотіла б поїхати в Карпати.*

1. Наталія планувала побачити новий фільм. 2. Ольга купила словник. 3. Віктор вчив італійську мову. 4. Алі хотів бути студентом факультету міжнародних відносин. 5. Оксана хотіла стати магістром

філології. 6. Павло почав працювати програмістом. 7. Осман прийшов в університет. 8. Ігор збирався поїхати до Львова. 9. Абдулла вирішив добре вивчити українську мову. 10. Микола займався плаванням у «Спорт Лайфі». 11. Людмила працювала вчителькою в середній школі. 12. Юля допомагала бабусі готувати їсти.

Exercise 77. Complete the sentence with the particles *хай, нехай*. Explain how the content changes / **Вправа 77.** Доповніть речення частками *хай, нехай*. Поясніть, як змінюється зміст.

Зразок: Алла читає сестрі оповідання – Нехай Алла читає сестрі оповідання.

1. Петро працює в саду. 2. Мохаммед телефонує братові. 3. Ірина виконує завдання викладачки. 4. Олесья принесє додому продукти. 5. Абдуллах читає слова. 6. Сальма піше вправу. 7. Галіна йде на заняття. 8. Санджей вчить українську мову. 9. Ігор піше реферат з історії. 10. Сангіта відповідає на запитання.

INTERJECTIONS (ВИГУКИ)

Interjections are special invariable words that express feelings, wills of a speaker without naming them.

Table 54

Types of interjections by their origin (Різновиди вігуків за походженням)

Underived (primary)	Derived (formed from other parts of speech)
<p><i>A, o, ой, ох.</i> These sounds can be repeated: <i>A-a-a! Ш-ш-ш...</i></p>	<p>They are formed from notional parts of speech: <i>Мамо! Рятуйте!</i></p>

Table 55

Groups of interjections by their meaning (Групи вігуків за значенням)

№	Group	What expresses	Examples
1.	Emotional (feelings)	Worries, emotions (fear, surprise, irony, sadness, anger, indignation, annoyance, disrespect, happiness, joy etc.)	<i>Ох! Ах! О! Пхе! Ух! Ет! Тьху! Ура! Ова! Ой лишенько! Горенько моє! Боже мій!</i>
2.	Voluntative (willingness, encouragement)	Encouragement to take an action; address, attraction	<i>Гей! Геть! Марш! Ціп-ціп! Тю-тю-тю! На-на! Алло!</i>
3.	Sound-imitating words (onomatopes)	Sounds/voices of animals, various noises, sounds of nature	<i>Ку-ку! Кукуріку! Ха-ха! Тьох-тьох! Ш-ш-ш! Дзень! Бр-р-р! Ко-ко-ко!</i>
4.	Words of politeness	etiquette (greetings, thanks, farewells, goodbyes, excuses, wishes)	<i>Добрий день! На добраніч! До побачення! Прощай! Спасібі! Дякую! Щасливо! Будайте здорові! Дай Боже! Боже поможі! На здоров'я!</i>
5.	Words formed from other parts of speech	They are formed from nouns in the Vocative case or pronouns in the Nominative case, and verbs	<i>Мати рідна! О Боже! Господи! Рятуйте! Лишенько! Слава!</i>

Exercises (Вправи)

Exercise 78. *Find interjections and sound-imitating words in the sentences, explain the meaning / Вправа 78.* У реченнях знайдіть вигуки та звуконаслідувальні слова, поясніть значення.

1. Дóбрый день, дорогí студéнти! 2. До побáчення! – сказáв викладáч. 3. На добрáніч тобí, мій брáте! 4. Аллó! Хто це говорíть? 5. Смачнóго! – побажáла офіціáнтка в кафé. 6. Мáти рíдна! Як я захворíв! 7. Дякую тобí за допомóгу! 8. Дзень! Напéвне, розбíлася склянка. 9. Бр-р-р! Як сьогóдні хóлодно! 10. Прощáй, мій друзе! 11. Ура́! – закричáли студéнти, якíм запропонувáли пітí на екскурсію. 12. Слáва геро́ям Украї́ни! 13. Ш-ш-ш – шелестíла висóка травá. 14. Ку-ку́! – кувáла зозу́ля в лісі. 15. Гав-гáв! – бíля будíнка загáвкав собáка.

Exercise 79. *From the given sentences write interjections and sound-imitating words, explain the meaning / Вправа 79.* Из поданих речень випишіть вигуки і звуконаслідувальні слова, поясніть значення.

1. Огó, як багáто сьогóдні снігу! 2. Ура́! Зáвтра в нас канікули! 3. О! Вітаю, Сангіто, Ви отримали на тестуванні найвіщий бал. 4. Спасібі! – подякувала пóдруга за подарунок. 5. Ой, що це такé?! 6. Ах, як гáрно в на́шому Лу́цьку! 7. Аллó! Слúхаю Вас ува́жно. 8. А-а-а! Тепéр я зрозумíв значення цьóго слóва. 9. Дóброго рáнку, шанóвні студéнти! – сказáла викладáчка. 10. Дзень! Тарíлка розбíлася. 11. Зрáнку соловéйко щебéче «Тьох-тьох-тьóх!». 12. О шóстій годíні рáнку чу́ти «Ку-ку-рі-ку-у-у!». 13. Дóброго вéчера, Оксáно! 14. Ой-ой! У мéне болíть зуб. 15. Ех! Сьогóдні я не зміг пітí на тренування. 16. Дякую! Ти знайшла мою кни́жку! 17. На добрáніч, дорогá пóдруго! 18. Дúже смачнíй сік. – На здорóв'я!

Exercise 80. *Complete the sentences with interjections, explain the meaning / Вправа 80.* Доповніть речення вигуками, поясніть зміст.

1. Яка́ холоднéча! 2. Яка́ складна́ робóта! 3. Як тут гáрно! 4. Ми íдемо на екскурсію в Карпáти! 5. Як неприéмно це чу́ти! 6. Я застудíвся! 7. Я запізнíлась! 8. Зупинíть авто́бус! 9. Я почувáю себе́ погáно! 10. Тут так вéсело! 11. Ти така́ красíва! 12. Ти так дóбре

прочита́в текст! 13. Дорóга до́дому дуже́ далéка! 14. Як ва́жко вчи́ти украї́нську мо́ву! 15. Де б це мені́ захова́тись?!

Довідка: ох, ой, о, ах, ура́, ух.

Exercise 81. Match the sound-imitatings with the names of the animals to which they belong. Compare them with the equivalents in English and in native languages / **Впра́ва 81.** Поєдна́йте звуконаслі́дування з назва́ми тварин, яким вони належа́ть. Порівня́йте їх із відпові́дниками в англійській та в рідній мовах.

Ко-ко-ко́, мур-му́р, гав-га́в, хро-хро́, ме-ме́, і-га-га́, ку-ку-ріку́, так-та́к, кар-ка́р, му-му́.

Довідка: кіт / кішка, соба́ка, ку́рка, ка́чка, свиня́, коро́ва, коза́, кінь, піве́нь.

Exercise 82 Fill in the table with exclamations in the appropriate meaning / **Впра́ва 82.** Заповні́ть таблицю́ вигука́ми у відпові́дних значення́х.

Семанти́чна гру́па ви́гуків	Ви́гуки
1. Спонука́ння до ти́ші	
2. Нака́з шви́дко зні́кнути	
3. Зверта́ння	
4. Спонука́ння до швидко́ї ді́ї	
5. Вимо́га припині́ти дію́	
6. За́клик на допо́могу	
7. Вимо́га зупині́тися	
8. Ви́словлення подя́ки	
9. Негати́вні емо́ції	
10. Віта́ння	
11. Проща́ння	
12. Відпові́дь на подя́ку	

Довідка: Геть! іди́ геть!; па́не! па́ні! будь ла́ска! про́шу! допоможі́ть!; ох! ех! от біда́!; ну́мо! гайда́!; стоп! переста́нь! стій!; ш-ш-ш! ц-ц-ц! цить!; дя́кую! спасі́бі!; до побачення! бува́й! бува́й(те) здоро́вий (і)! проща́й(те)!; нема́є за́ що! не турбу́й(те)ся!; до́брый ра́нок! до́брый де́нь! до́брый ве́чір! приві́т!

TESTS (ТЕСТИ)

1. *Визначте рід підкреслених іменників. Рідна мо́ва – найбільша духовна коштовність, у якій наро́д звелічує себе... (Іва́н Вихова́нець). *Виберіть правильну відповідь:* а) жіночий – чоловічий – жіночий; б) жіночий – жіночий – чоловічий; в) чоловічий – жіночий – чоловічий.*
2. *Визначте відміну підкреслених іменників. Була́ гроза́, і грім гримі́в, він так любі́в гримі́ти (Мико́ла Вінграно́вський). *Виберіть правильну відповідь:* а) перша – друга; б) перша – перша; в) перша – третя.*
3. *Визначте відмінок підкресленого прикметника. Добі́рним зерно́м колосі́лася мо́ва (Лі́на Косте́нко). *Виберіть правильну відповідь:* а) родовий; б) давальний; в) орудний.*
4. *Визначте відмінок підкреслених числівників. Жив собі́ чолові́к і мав шість сині́в та одну́ дочку́ (Наро́дна твóрчість). *Виберіть правильну відповідь:* а) знахідний – знахідний; б) називний – знахідний; в) називний – називний.*
5. *Визначте розряди підкреслених займенників. Але́ чому́ я ду́маю про Вас? *Виберіть правильну відповідь:* а) особовий – особовий; б) особовий – присвійний; в) особовий – питальний.*
6. *Визначте час та особу підкреслених дієслів. Зацвіла́ верба́ – прийшла́ весна́ (Наро́дна твóрчість). *Виберіть правильну відповідь:* а) минулий час, третя особа; б) теперішній час, третя особа; в) минулий час, перша особа.*
7. *Визначте форми підкреслених дієслів. Рані́ше почало́ встава́ти со́нце, щирі́ше (краще) догляда́ти зе́млю (Миха́йло Сте́льмах). *Виберіть правильну відповідь:* а) третя особа однини середнього роду минулого часу, інфінітив; б) друга особа однини середнього роду минулого часу; в) третя особа середнього роду однини майбутнього часу.*
8. *У котрому рядку всі іменники належать до I відміни?*
1) па́рта, ста́л, вікно́, до́шка; 2) виклада́чка, студе́нтка, плóща, кві́тка; 3) зупі́нка, ста́нція, мі́ст, по́їзд. *Виберіть правильну відповідь:* а) у першому; б) у другому; в) у третьому.

9. У котрому рядку всі іменники належать до II відміни?
1) мо́ре, со́нце, по́ле, ба́тько; 2) Петро́, вікно́, сті́л, ру́чка;
3) Ві́ктор, Га́нна, кни́га, словні́к. *Виберіть правильну відповідь:*
а) у першому; б) у другому; в) у третьому.
10. У котрому рядку всі іменники належать до III відміни?
1) ніч, сіль, радість, ма́ти; 2) любо́в, по́вість, край, ма́ма;
3) мо́лодь, ві́рність, по́дорож, пої́здка. *Виберіть правильну відповідь:* а) у першому; б) у другому; в) у третьому.
11. У котрому рядку всі іменники належать до IV відміни?
1) ім'я́, дити́на, гусе́ня, коше́ня; 2) каче́ня, теля́, хлоп'я́тко, орля́;
3) курча́, ягня́, лоша́, соба́ча. *Виберіть правильну відповідь:*
а) у першому; б) у другому; в) у третьому.
12. Скільки в реченні іменників? Любі́ть Украї́ну, як со́нце любі́ть, / Як ві́тер, і тра́ви, і во́ди... / В го́дину щаслі́ву і в ра́дості мить, / Любі́ть у го́дину него́ди! (Володі́мир Сосю́ра). *Виберіть правильну відповідь:* а) 10; б) 9; в) 11.
13. Скільки в реченні прикметників? Найбі́льше і найдоро́жче добро́ в ко́жного наро́ду – це його́ мо́ва... (Пана́с Мірний). *Виберіть правильну відповідь:* а) 1; б) 2; в) немає.
14. Скільки в реченні займенників? Сло́во, чо́му ти не тве́рдя кри́ця, / Що се́ред бо́ю так я́сно іскри́ться. *Виберіть правильну відповідь:* а) 1; б) 2; в) немає.
15. Скільки в реченні числівників? Два студéнти вже зайшли́ в аудито́рію, три ще сто́ять у коридо́рі, а два біжа́ть, то́му що запі́знюються. *Виберіть правильну відповідь:* а) 3; б) 2; в) немає.
16. Скільки в реченні прислівників? Все ду́же прóсто і я́сно (Лі́на Костéнко). *Виберіть правильну відповідь:* а) 3; б) 2; в) немає.
17. Скільки в реченні сполучників? Я люблю́ тебе́, дру́же, за те, що не мо́жу тебе́ не любі́ти (Володі́мир Сосю́ра). *Виберіть правильну відповідь:* а) 3; б) 2; в) немає.
18. Скільки в реченні дієслів? Що́ б не робі́в, робі́ тільки найкраще́ (Наро́дна творчі́сть). *Виберіть правильну відповідь:* а) 1; б) 2; в) немає.

19. Скільки іменників мають форму кличного відмінка? Ма́мо, іде́ вже зимá (Леся Українка). *Виберіть правильну відповідь:* а) 1; б) 2; в) немає.
20. У котрому рядку дієслова поєднані з правильними формами іменників? 1) співа́ти пі́сню, ї́сти видéлкою, нести́ відрó, покла́сти на па́рту; 2) робі́ти впра́ву, любі́ти ма́ма, жи́ти в гурто́житку, іти́ по до́розі; 3) отримáти на по́шті, писáти рúчка, гра́ти футбо́л, зустрíти по́другу. *Виберіть правильну відповідь:* а) у першому; б) у другому; в) у третьому.
21. У котрому рядку дієслова поєднані з правильними формами іменників? 1) дякува́ти ма́мі, думáти про бра́та, писáти олівце́м, не ба́чити друг; 2) чека́ти сестру́, писáти впра́ва, робі́ти завда́ння, купі́ти хлі́б; 3) принести́ ча́ю, іти́ ву́лицею, накрíти сті́л, посади́ти дере́во. *Виберіть правильну відповідь:* а) у першому; б) у другому; в) у третьому.
22. У котрому рядку в усіх словосполученнях є активні дієприслівники? 1) іду́чі до́ро́гою, біжу́чі на па́ру, ба́чити дівчи́ну, слухáючи му́зику; 2) ви́пивши води́, прочита́вши рома́н, не ба́чити бра́ти, прослу́хавши текст; 3) знайшо́вши ключ, купі́вши лі́ки, зробі́вши впра́ву, заспіва́вши пі́сню. *Виберіть правильну відповідь:* а) у першому; б) у другому; в) у третьому.
23. У котрому реченні вжито прийменники? 1) Лічу́ в нево́лі дні́ і но́чі (Тара́с Шевче́нко); 2) Біля́ мене́ за́вжди́ ба́гато дру́зів; 3) Стої́ть го́ра висо́кая, по́під горо́ю га́й (Леоні́д Глі́бов). *Виберіть правильну відповідь:* а) у першому; б) у другому; в) у всіх.
24. У котрому реченні вжито прийменники? 1) Не спита́вши брóду, не лізь у во́ду (Нарóдна твóрчість); 2) Пішла́ в садо́к вишне́вий (Тара́с Шевче́нко); 3) З її́ при́здом я́кось повеселі́ла ха́та (Леся Українка). *Виберіть правильну відповідь:* а) у першому; б) у третьому; в) у всіх.
25. У котрому реченні вжито вигуки? 1) Ой там гуля́в коза́к Голóта (Нарóдна твóрчість); 2) Мúсив ша́пку зня́ти, «День до́брый!» сказа́ти (Нарóдна твóрчість); 3) Ой, та й га́рно ж тут як! (Пана́с Мі́рний). *Виберіть правильну відповідь:* а) у першому; б) у другому і третьому; в) у всіх.

26. У котрому реченні вжито частки? 1) Невже́ це о́сіннь, о́сіннь, о! – та са́ма! (Лі́на Косте́нко); 2) Як па́рость виногра́дної лози́, плека́йте мо́ву! (Максі́м Рі́льський); 3) І тоді́ ми обо́є поміча́ємо, що надво́рі ве́чир чи ніч (Миха́йло Сте́льмах). *Виберіть правильну відповідь: а) у першому; б) у другому і третьому; в) у всіх.*
27. *Визначте в реченні частини мови. Я дві черво́ні полуни́ці прині́с тобі́, щоб зна́ла ти, що я шука́в тебе́ всі дні́ ці і так бо́явся не знайти́ (Володи́мир Сосю́ра). Скільки́ в реченні дієслів? Виберіть правильну відповідь: а) 3; б) 4; в) 5.*
28. *Визначте в реченні частини мови. Моя душа́ ніко́ли не забу́де / Того́ дару́нку, що весна́ дала́; / Весни́ такої́ не було́ й не бу́де / Як та була́, що за вікно́м цвіла́ (Ле́ся Украї́нка). Скільки́ в реченні займенників? Виберіть правильну відповідь: а) 3; б) 4; в) 5.*
29. *Визначте в реченні частини мови. Кни́ги – морська́ глибина́: / Хто в них пірне́ аж до дна́, / Той, хоч і тру́ду мав до́сить, / Ді́вні пє́рли вино́сить (Іва́н Франко́). Скільки́ в реченні прикметників? Виберіть правильну відповідь: а) 1; б) 2; в) немає.*
30. *Визначте частини мови, поставивши до них питання.*

Зразок: іме́нник (хто? ма́ма, що? ру́чка?); прикме́тник (який? до́брый, яка́? до́бра, яке́? до́бре, чий? бра́тів); дієсло́во (що ро́бить? брат праціо́є); займе́нник (та́то – він, сестра́ – вона́, со́нце – воно́, студенти́ – вони́); прислі́вник (колі́? вра́нці, влі́тку); числі́вник (скі́льки? п'ять, котри́й? п'ятий).

Студе́нт, краси́вий, шокола́д, до́брый, хо́лодно, валі́за, со́рок, лу́цький, розумі́ти, весе́лий, розмовля́ти, Воли́нь, підру́чник, ключ, вони́, ході́ти, дев'яно́сто ві́сім, де́кілька, плóща, бага́то, влі́тку, трети́й, факульте́т, їхній, дека́н, екза́мен, виклада́ч, захо́пливо, робі́ти, това́риш, пові́льний, син, п'ятна́дцятий, мі́сто, взі́мку, нови́й, вісімна́дцятий, соло́дкий, посольство́, п'ятдеся́т, сві́тлий, вона́, ваш, воли́нський, три́дцять, ві́сім, гро́ші, щасли́вий, навча́ння.

Скільки́ тут дієслів? Виберіть правильну відповідь: а) 3; б) 4; в) 5.

KEYS (КЛЮЧ)

Exercises (Впра́ви)

Вправа 1. 1. Університеті, Українки, місті. 2. Мову, відділенні. 3. Викладачки. 4. Мову. 5. Відділення, корпусі, поверсі, проспекті. 6. Корпус. 7. Поверхи. 8. Відносин. 9. Факультет 10. Поверхів. 11. Факультетів. 12. Корпусах, факультети.

Вправа 2. А) 1. Множинá. 2. Однинá. 3. Однинá. 4. Множинá. 5. Множинá. 6. Однинá. 7. Однинá. 8. Однинá. 9. Однинá. 10. Однинá. 11. Множинá. 12. Однинá. 13. Множинá. 14. Множинá. 15. Однинá. 16. Множинá. 17. Однинá. 18. Однинá. 19. Множинá. 20. Однинá. 21. Однинá. 22. Множинá. 23. Однинá. 24. Множинá. 25. Множинá. 26. Множинá.

Б) 1. Однинá. 2. Однинá. 3. Множинá. 4. Множинá. 5. Множинá. 6. Однинá. 7. Однинá. 8. Однинá. 9. Множинá. 10. Однинá / множинá. 11. Однинá. 12. Однинá. 13. Множинá. 14. Однинá. 15. Множинá. 16. Однинá. 17. Множинá. 18. Однинá. 19. Однинá. 20. Однинá. 21. Однинá. 22. Однинá. 23. Множинá. 24. Однинá. 26. Однинá.

Вправа 3. Ручки, університети, розклади, сумки, крейди, вікна, двєрі, деканати, столі, ключі, алфавіти, автобуси, таксі, студенти, студентки, іноземці, українці, хліб, дівчата, молоко, хлѳпці, професорі, стільці, дошки, аудиторії, доценти, кава, дзвінки, перєрви, гривні, Пєтри, викладачі, олівці, пані, букви, пані, автобуси, Ірини, зупінки, тролєйбуси.

Вправа 4. Дѳброго ранку! Як Вас звати? Менє звати Дєвід. Менє звати Тєтяна. Я викладачка української мѳви. Приємно познайѳмитися. Звїдки Ви приїхали? Я приїхав із Сенєгалу. А ваш товариш звїдки приїхав? Він приїхав з Індії. Чѳму Ви приїхали в Україну? Я хѳчу навчатись у Волінському національному університеті імені Лєсі Українки. Де Ви проживаєте? Я проживаю в гуртѳжитку нѳмер трї на вулиці Ярощука трїдцять. Ким Ви хѳчете бѳти? Я хѳчу бѳти програмїстом.

Вправа 5. а) іменá людей: Ольга, Володїмир, Лєся, Абдулла, Сангіта, Тарек, Отман, Селїм, Тугєм, Айша, Фатїма, Гульнарá, Лєйла, Рїма, Мерїєм, Тєтяна, Нїна, Оксáна, Людмїла;

б) назви міст, сіл і країн: Колодяжне, Україна, Київ, Львів, Одеса, Лівія, Індія, Стамбул, Мсіла, Алжир, Луцьк;

в) назви організацій: Волинський національний університет імені Лесі Українки, Університет міста Мсіли.

Вправа 6. 1. Україна (ж. р.), держава (ж. р.). 2. Східна Європа (ж. р.). 3. Площа (ж. р.), держава (ж. р.). 4. Україна (ж. р.), Білорусь (ж. р.), Росія (ж. р.), Молдова (ж.р.), Польща (ж. р.), Словаччина (ж.р.), Угорщина (ж. р.), Румунія (ж. р.). 5. Україна (ж. р.), море (с. р.). 6. Україна (ж. р.). 7. Столиця (ж. р.), Україна (ж. р.), місто (с. р.), Київ (ч. р.). 8. Прапор (ч. р.), Україна (ж. р.), мова (ж. р.), валюта (ж. р.), гривня (ж. р.). 9. Населення (с. р.), Україна (ж. р.), мільйон (ч. р.). 10. Українці (множина) – українець (ч. р.), українка (ж. р.), людина (ж. р.). 11. Україна (ж. р.), держава (ж. р.). 12. Університет (ч. р.), академія (ж. р.), інститут (ч. р.), студенти – студент (ч. р.), студентка (ж. р.), тисяча (ж. р.).

Вправа 7. 1. Лекцію. 2. Подруга, аспірантка. 3. –. 4. Лікарка, у лікарні. 5. Медсестра, історія, хвороба. 6. Річки. 7. Аптека, аптеці. 8. Продавчиня. 9. –. 10. Бізнесменка, справу. 11. Менеджерка, керівниці. 12. Авторку. 13. –. 14. Бібліотекарка, книжку. 15. –. 16. Їжу. 17. Перукарка, зачіску, перукарні. 18. Художниця, картину, майстерні. 19. Дизайнерка. 20. Газети. 21. Дикторка. 22. Співачку. 23. Сестра, учениця. 24. Юристка. 25. Доповідачку. 26. Журналістку. 27. Контролерка. 28. Мама, Олени, домогосподарка. 29. Оксана, відмінниця. 30. Студентка.

Вправа 8. Студент – студентка, куратор – кураторка, викладач – викладачка, секретар – секретарка, методист – методистка, заступник – заступниця, продавець – продавчиня, журналіст – журналістка, професор – професорка, доцент – доцентка, вчитель – вчителька, комендант – комендантка, лікар – лікарка, майстер – майстриня, масажист – масажистка, методист – методистка, прибиральник – прибиральниця.

Вправа 9. Університети. 2. Кількість. 3. Заклади, університет, університет, інститут, університет, «Україна», інститут. 4. Луцьк, місто.

Вправа 10. Університету, аудиторії, деканату, викладача, розкладу, дня, вечора, ранку, гуртожитка, подруги, товариша, тата, сестри, мами, заняття, мови, Києва, Луцька, бібліотеки, ректора, декана, студента, лекції, екзамену, перерви, кімнати, риби, курки, готелю, кави, хліба, молока, магазину, супермаркету, професії, програміста, вулиці, міста.

Вправа 11. Тетяні, Валентіні, Вікторії, Ніні, Оксани, Руслані, Лідії, Лілії, Олександрі, Євгенії, Ользі, Ірині, Зінаїді, Людмилі, Галіні, Вірі, Анжелі, Аллі, Жанні, Катерині, Юлії, Тетяні, Тамарі, Наталії.

Вправа 12. Олександрові, Андрію/єві, Іванові, Миколі, Євгену/ові, Павлу/ові, Максимові, Степану/ові, Віктору/ові, Ігорю/єві, Юрію/єві, Артему/ові, Назару/ові, Сергію/єві, Михайлу/ові, Іллі, Вадиму/ові, Богдану/ові, Анатолію/єві, Борису/ові, Валентину/ові, Віталію/єві, Володимиру/ові, Григорію/єві, Дмитру/ові.

Вправа 13. Університет, Тетяну, кіно, рис, аудиторію, конспект, лекцію, сестру, брата, книжку, чай, роботу, зупинку, заняття, школу, стіл, комп'ютер, ручку, вулицю, проспект, посвідку, диплом, сертифікат, викладачку, професора, декана.

Вправа 14. Студентом, площею, товаришем, сином, містом, посольством, грошіма, книжкою, валізою, Волинню, підручником, областю, факультетом, університетом, завданням.

Вправа 15. В університеті, у головному корпусі, у навчальному корпусі, у міжнародному відділі, на факультеті, у деканаті, на кафедрі, в аудиторії, у бібліотеці, в їдальні, у гуртожитку.

Вправа 16. 1. Вікторіє. 2. Наталіє. 3. Сангіто. 4. Деніеле. 5. Оксано. 6. Девіде. 7. Павле. 8. Пані Ніно. 9. Пані Вікторіє. 10. Максиме. 11. Пані Ірино. 12. Людміло.

Вправа 17. 1. Київ (II), столиця (I), Україна (I). 2. Місто-герой (II), місто-музей (II), місто-сад (II). 3. Київ (II), місто (II), Європа (I), століття (II). 4. Житель (II). 5. Серпень (II), рік (II), держава (I), Україна (I). 6. Столиця (I), посольство (II), країна (I), зв'язок (II), держава (I), світ (II). 7. Київ (II), центр (II), Україна (I). 8. Офіс (II), Президент (II), Рада (I), Кабінет (II), Міністр (II), Суд (II), Суд (II). 9. Київ (II), сотня (I), заклад (II), інститут (II), традиція (I). 10. Місто (II), академія (I), наука (I), Україна (I). 11. Вчений (II), світ (II).

Вправа 18. Наприклад: Гэрне бра висіть у кімнаті.

Вправа 19. Ручка (I), вікно (II), ключ (II), стіл (II), розклад (II), крісло (II), дошка (I), крейда (I), сумка (I), місто (II), село (II), сестра (I), декан (II), секретарка (I), олівець (II), кошеня (IV), дівчинка (I), кошенятко (II), курча (IV), вікно (II), ніч (III), мати (III)

Не належать до жодної відміни множинні іменники: ножиці, штани, окуляри, двері.

Вправа 20. Авдиторія (I), підлога (I), вулиця (I), площа (I), магазин (II), кава (I), чай (II), кабінет (II), троянда (I), тролейбус (II), крейда (I), корпус (II), бібліотека (I), сумка (I), поверх (II), ліфт (II), викладач (II), викладачка (I), книжка (I), університет (II), лекція (I), деканат (II), телефон (II), декан (II), місто (II), заняття (II), вода (I), зупинка (I), автобус (II), вулиця (I), дошка (I), батон (II), сіль (III), карта (I), товариш (II), стіл (II), сонце (II), ніч (III), вікно (II), двері (-), подруга (I), день (II), розклад (II), гуртожиток (II), кімната (I), коридор (II).

Вправа 21. Національний університет, лекційна аудиторія, екзаменаційна сесія, практичне заняття, контрольна робота, важкий предмет, українська мова, цікава книжка, рідне місто, улюблений кабінет, бібліотека, новий підручник, інформаційний відділ.

Вправа 22. Наприклад: Сьогодні дуже сіне небо.

Вправа 23. Свіже масло, твердий сир, добра сметана, довгий багет, смачні сосиски, дорога шинка, куряче яйце, гречана каша, сире м'ясо, домашня курка, морозена риба, італійська піца, рафінована олія, фруктове морозиво, шоколадна цукерка, кругле печиво, яблучний джем, вишневий пиріг, бісквітне тістечко, чорний шоколад, білий цукор, солодкий мед.

Вправа 24. Я навчаюся на підготовчому відділенні Волинського національного університету імені Лесі Українки. Я хочу бути професійним перекладачем. Я вивчаю українську мову. Чи важко Вам вивчати українську мову? Українська мова важка, але мені дуже цікаво її вивчати. Ентоні вивчає англійську та французьку мови. У нього добра викладачка? У мене є багато нових друзів. Я проживаю в Україні, в затишному місті Луцьку, в студентському гуртожитку номер три. До побачення! Гарного дня!

Вправа 25. Хлопець веселий, дівчина весела, обличчя веселе, студенти веселі; брат сумний, пісня сумна, серце сумне, очі сумні; телефон дорогий, сумка дорога, намисто дороге, речі дорогі; батон дешевий, їжа дешева, молоко дешеве, продукти дешеві; хліб смачний, булка смачна, печиво смачне, цукерки смачні; день поганий, страва погана, взуття погане, люди погані; фільм нудний, розмова нудна, заняття нудне, вечори нудні; проєкт цікавий, розповідь цікава, оповідання цікаве, книги цікаві; перець гострий, їжа гостра, лезо гостре, страви гострі; брат багатий, сестра багата, місто багате, бізнесмени багаті; чоловік бідний, жінка бідна, дитя бідне, сім'ї бідні; одяг чистий, сукня чиста, простирядло чисте, кімнати чисті.

Вправа 26. 1. Видатна (тверда), українська (тверда). 2. Маленькому (тверда), інтелігентній (тверда). 3. Справжнє (м'яка). 4. – . 5. – . 6. Майстерно (тверда), перший (тверда). 7. Маленька (тверда), народні (тверда), дорослою (тверда). 8. Французьку (тверда), німецьку (тверда), англійську (тверда), італійську (тверда), польську (тверда), російську (тверда). 9. Відомих (тверда). 10. Лісова (тверда). 11. Нещасливе (тверда), соціальну (тверда). 12. Грузинському (тверда).

Вправа 27. Високий статус, розумний студент, холодний сніг, золотий листопад, міський транспорт, сестрин зошит, комп'ютерний файл, щедрий урожай, поважний професор, важливий документ, швидкий поїзд, важкий рюкзак, зручний диван.

Зразок відмінювання: Н. в. високий статус; Р.в. високого статусу; Д. в. високому статусу; З. в. високий статус; О. в. високим статусом; М. в. (на) високому статусі.

Вправа 28. Майбутній дипломат, вечірній концерт, всесвітній рух, давній спогад, братній подарунок, домашній пиріг, достатній рівень, літній день, могутній голос, обідній час.

Вправа 29. 1. Старанний студент акуратно піше домашнє завдання. 2. Гарна дівчина прийде/ прийшла на побачення з високим хлопцем. 3. Люба мама приготує/ приготувала смачний обід. 4. Мій тато працює в міській лікарні. 5. Старша сестра вчиться в політехнічному інституті. 6. Сивий дідусь дивиться по телевізору цікавий фільм.

Вправа 30. Студент – відповідальний, добрий, розумний, старанний; викладачка – досвідчена, молода, розумна, улюблена; заняття – практичне, лабораторне, індивідуальне, групове, цікаве; університет – столичний, класичний, національний, великий, старий; місто – велике, мале, затішне, зелене, старе, нове; небо – сіне, хмарне, похмуре, дощове, весняне; хмара – біла, дощова, темна, чорна, прозора; сонце – ясне, золоте, яскраве, тепле; день – добрий, ясний, дощовий, похмурий, новий; друг – новий, справжній, старий, шкільний, університетський; лікар – добрий, майстерний, сімейний, старанний, уважний; бізнесмен – відповідальний, добрий, недовірливий, ошадливий; вчителька – вимоглива, добра, перша, сувора, улюблена.

Вправа 31. 5 – п'ять, 18 – вісімнадцять, 34 – тридцять чотири, 56 – п'ятдесят шість, 224 – двісті двадцять чотири, 432 – чотириста тридцять два, 568 – п'ятсот шістдесят вісім, 12 – дванадцять, 199 – сто дев'яносто

дév'ять, 19 – дев'ятна́дцять, 276 – двісті сімдеся́т шість, 673 – ші́стсот сімдеся́т три, 932 – дев'я́тсот три́дцять два, 649 – ші́стсот со́рок дév'ять, 690 – ші́стсот дев'яно́сто, 301 – три́ста оди́н, 582 – п'я́тсот ві́сімдеся́т два.

Впра́ва 32. 1. 21. 2. 19. 3. 12. 4. 2. 5. 45. 6. 1, 27. 7. 2. 8. 32. 9. 3. 10. 2. 11. 15. 12. 20.

Впра́ва 33. 1. 7 я́блук – сім я́блук, 3 банáни – три банáни. 2. 27 шкі́л – два́дцять сім шкі́л. 3. 4 ле́кції – чо́тири ле́кції. 4. 22 ро́ки – два́дцять два ро́ки, 28 ро́ків – два́дцять ві́сім ро́ків. 5. 30 студéнтів – три́дцять студéнтів. 6. 67 ро́ків – ші́стдеся́т сім ро́ків, 91 рік – дев'яно́сто оди́н рік. 7. 365 днів – три́ста ші́стдеся́т п'я́ть днів, 366 – три́ста ші́стдеся́т шість днів. 8. (На) 1 курс – (на) пéрший курс, 1000 абіту́ріéнтів – ти́сяча абіту́ріéнтів. 9. (В) 11 столі́тті – (в) оди́на́дцятomu столі́тті. 10. (В) 1085 ро́ці – (в) ти́сяча ві́сімдеся́т п'я́тому ро́ці. 11. (На) 1 сі́чня 2022 ро́ку – (на) пéрше сі́чня дві ти́сячі два́дцять д́ругого ро́ку, 215 986 осі́б – дві́сті п'ятна́дцять ти́сяч дев'я́тсот ві́сімдеся́т шість осі́б.

Впра́ва 34. 2. 5 (вúлиць) – Н.в. п'я́ть, Р.в. п'я́ті, Д.в. п'я́ті (п'я́тьо́м), З.в. п'я́ть (п'я́тьо́х), О.в. п'я́тьма́ (п'я́тьо́ма), М.в. (на) п'я́ті (п'я́тьо́х). 3. 730 (ме́трів) – Н.в. сі́мсот три́дцять, Р.в. сі́мсот три́дцяті́, Д.в. сі́мсот три́дцяті́, З.в. сі́мсот три́дцять, О.в. сі́мсот три́дцятьма́, М.в. (на) сі́мсот три́дцяті́. 5. (У) 19 (столі́тті) – Н.в. дев'ятна́дцятье, Р.в. дев'ятна́дцятото́, Д.в. дев'ятна́дцятому́, З.в. дев'ятна́дцятье, О.в. дев'ятна́дцятим, М.в. (на) дев'ятна́дцятому́. 8.13 (разі́в) – Н.в. три́на́дцять, Р.в. три́на́дцяти, Д.в. три́на́дцятьо́м, З.в. три́на́дцять, О.в. три́на́дцятьма́, М.в. (на) три́на́дцяти. 10. 100 (ме́трів) – Н.в. сто, Р.в. ста, Д.в. ста, З.в. сто, О.в. ста́ми, М.в. (на) ста.

Впра́ва 35. 1. О деся́тій ну́ль ну́ль. 2. Об оди́на́дцяті́й п'я́тдеся́т. 3. О со́момі́й п'ятна́дцять. 4. Двана́дцята́ три́дцять чо́тири. 5. О п'ятна́дцяті́й ну́ль ну́ль. 6. О дев'я́ті́й ну́ль ну́ль. 7. О ші́стна́дцяті́й со́рок. 8. О ві́сімна́дцяті́й ну́ль ну́ль. 9. О два́дцять д́ругі́й два́дцять. 10. О сі́мна́дцяті́й три́дцять.

Впра́ва 36. 1) Пéрший де́нь; 2) д́ругий уро́к; 3) трéтій студéнт; 4) четвéртий рік; 5) п'я́тий раз; 6) шо́стий екза́мен; 7) со́момі́й у́чень; 8) во́сьмий хло́пець; 9) дев'я́тий кро́к; 10) деся́тий зо́шит; 11) оди́на́дцяті́й но́мер; 12) двана́дцяті́й мі́сяць; 13) три́на́дцяті́й ві́падок; 14) чо́тирна́дцяті́й стіле́ць; 15) п'ятна́дцяті́й ряд; 16) ші́стна́дцяті́й по́верх; 17) сі́мна́дцяті́й буди́нок; 18) ві́сімна́дцяті́й авто́бус; 19) дев'ятна́дцяті́й тролéйбус; 20) два́дцяті́й за́пис; 21) два́дцять пéрший літа́к.

Вправа 37. 14 сторінка – чотирнадцята сторінка, 1 розділ – перший розділ, 24 жовтня – двадцять четверте жовтня, 11 вправа – одинадцята вправа, 1 вересня – перше вересня, 11 речення – одинадцять речення, 139 кабінет – сто тридцять дев'ятий кабінет, 23 січня – двадцять третє січня, 38 кімната – тридцять восьма кімната, 102 аудиторія – сто друга аудиторія, 15 тема – п'ятнадцята тема, 7 лекція – сьома лекція.

Вправа 38. Менé звáти Натáлія. Тебé звáти Ві́ктор? Ї́ звáти Валентíна. Йогó звáти Степáн. Ї́х звáти Анна та Ірíна. Вас звáти Євгéн? Йогó звáти Івáн?

Вправа 39. 1. Ї́х. 2. Ї́х. 3. Ї́ . Ї́. 4. Вас/ тебé. 5. Йогó. 6. Ї́. 7. Йогó. 8. Ї́х. 9. Ї́. 10. Ї́х. 11. Йогó. 12. Йогó. 13. Йогó. 14. Ї́. 15. Ї́. 16. Ї́. 17. Йогó. 18. Ї́х. 19. Ї́. 20. Йогó. 21. Ї́. 22. Йогó. 23. Ї́. 24. Ї́. 25. Нас.

Вправа 40. *Займенники 1 та 2 особи.* Н.в. (однина) я, ти. Р.в. менé, тебé. Д.в. менí, тобí. З.в. менé, тебé. О.в. мно́ю, тобо́ю. М.в. (на) менí, тобí. Н.в. (множина) ми, ви. Р.в. нас, вас. Д.в. нам, вам. З.в. нас, вас. О.в. на́ми, ва́ми. М.в. (на) нас, вас.

Займенники 3 особи. Н.в. (однина) він, вона, воно́. Р.в. йогó / ньогó, ї́ / не́ї, йогó / ньогó. Д.в. йому́, їй, йому́. З.в. йогó / ньогó, ї́ / не́ї, йогó / ньогó. О.в. ним, не́ю, ним. М.в. (на) ньо́му / нім, ній. Н.в. (множина) вони́. Р.в. їх / них. Д.в. їм. З.в. їх / них. О.в. німи. М.в. (на) них.

Вправа 41. 1. Ма́ма вдяга́є себе́ = вдяга́ється. 2. Сестра́ вмива́є себе́ = вмива́ється. 3. Вихова́телька взува́є себе́ = взува́ється. 4. Ді́вчина зве́рта́є ува́гу на себе́ = любíть себе́. 5. Жíнка дíвиться у дзе́ркало на себе́ = ба́чить себе́. 6. Хло́пчик ба́чить у ві́трíні себе́ = своé відобра́ження. 7. Лі́кар ряту́є себе́ = він сам отрíмав тра́вму. 8. Внук купíв цукéрки для себе́ = з'íсть їх сам. 9. Студéнтка взяла́ кні́ги в бі́бліотеці́ для себе́ = бу́де їх чита́ти сама́. 10. Друг купíв квиткі́ на футбо́л для мене́ і для себе́ = для нас, ми ра́зом підéмо дивíтися футбо́л.

Вправа 42. 1. Ї́. 2. Вони́. 3. Йому́. 4. Йогó. 5. Він. 6. Вона́. 7. Ї́. 8 (З) не́ю. 9. (До) не́ї. 10. (У) них. 11. Ї́х. 12. (У) ньогó. 13. Вони́. 14. (У) мене́. 15. (У) нас. 16. (З) німи.

Вправа 43. 1. Твíй універсі́тет. 2. Ваш гурто́житок. 3. Ї́хне́ мі́сто. 4. Мо́ї олі́вці. 5. Твоé́ селó. 6. Ва́ша видéлка. 7. Наш журна́л. 8. Ї́хній комп'ю́тер. 9. Ваш виклада́ч. 10. Твíй о́дяг. 11. На́ші виклада́чі. 12. Мо́я кра́їна. 13. Йогó / ї́ / їх рúчка. 14. Наш факультéт. 15. Ва́ша аудиторія́.

16. Твій автобус. 17. Моя залікова книжка. 18. Ваш деканат. 19. Наша книга. 20. Моя посвідка.

Вправа 44. 1. (Ім'я). 2. (Ім'я). 3. (Предмети). 4. (Продукти, одяг, предмети). 5. (Причина). 6. (Автобус, тролейбус, маршрутка). 7. (Двомовний). 8. (Назва). 9. (Назва). 10. (Назви). 11. (Ім'я). 12. (Ім'я). 13. (Ім'я). 14. (Ім'я). 15. (Ім'я). 16. (Ім'я). 17. (Назви). 18. (Ціна).

Вправа 45. 1. Ні один студент не прийде. 2. Ні одного студента немає. 3. Ні одній людині не принесе. 4. Ні зміст, ні форма не цікавить. 5. Ніщо мене не радує. 6. Ні книгу, ні журнал, ні газету... 7. Ніяк не виконає. 8. Ніхто не хоче. 9. Інший колір я не люблю так, як червоний. 10. Нікому не належить. 11. Не коштує для вас нічого.

Вправа 46. 1. Звати. 2. Приїхав. 3. Живу, навчаюсь. 4. Встаю, вмиваюся, готую, снідаю. 5. Бігаю. 6. Йду. 7. Починаються. 8. Закінчуються. 9. Навчаюся. 10. – . 11. Навчаюся, слухаю, виконую. 12. Ходжу, випити, з'їсти. 13. Повертаюся, відпочиваю, виконую. 14. Дивлюся, телефоную. 15. Лягаю спати. 16. Хочу стати, вчитися.

Вправа 47. *Чістити зуби* – я чіщу зуби, ти чистиш зуби, він чистить зуби, вона чистить зуби, ми чистимо зуби, ви чистите зуби, вони чистять зуби. *Приймати душ* – я приймаю душ, ти приймаєш душ, він приймає душ, вона приймає душ, ми приймаємо душ, ви приймаєте душ, вони приймають душ. *Розчісувати волосся* – я розчішую волосся, ти розчісуєш волосся, він розчісує волосся, вона розчісує волосся, ми розчісуємо волосся, ви розчісуєте волосся, вони розчісують волосся. *Одягати костюм* – я одягаю костюм, ти одягаєш костюм, він одягає костюм, вона одягає костюм, ми одягаємо костюм, ви одягаєте костюм, вони одягають костюм. *Готувати сніданок* – я готую сніданок, ти готуєш сніданок, він готує сніданок, вона готує сніданок, ми готуємо сніданок, ви готуєте сніданок, вони готують сніданок. *Мити посуд* – я мию посуд, ти мийєш посуд, він мийє посуд, вона мийє посуд, ми мийємо посуд, ви мийєте посуд, вони мийють посуд. *Прибирати кімнату* – я прибираю кімнату, ти прибираєш кімнату, він прибирає кімнату, вона прибирає кімнату, ми прибираємо кімнату, ви прибираєте кімнату, вони прибирають кімнату. *Прасувати одяг* – я прасую одяг, ти прасуєш одяг, він прасує одяг, вона прасує одяг, ми прасуємо одяг, ви прасуєте одяг, вони прасують одяг. *Прати одяг* – я перу одяг, ти переш одяг, він пере одяг, вона пере одяг, ми перемо одяг, ви перете одяг, вони перуть одяг.

Вправа 48. Мину́лий час – купи́ли, купи́ла, приї́хали, прибу́в, пішла́, пішо́в, домо́вилися.

Тепе́рішній час – чека́ють, почина́ється, перевіря́є.

Майбу́тній час – пої́дуть, бу́де відправля́тися, бу́де оголо́шувати, прибу́де.

Вправа 49. 1. Диві́тися – діви́ться, диві́лася, бу́де диві́тися. 2. Вчи́ти – вчи́ть, вчив, бу́де вчи́ти. 3. Перебува́ти – перебува́ю, перебува́в/ла, бу́ду перебува́ти. 4. Ба́чити – ба́чить, ба́чив, бу́ду ба́чити. 5. Розмовля́ти – розмовля́ємо, розмовля́ли, бу́демо розмовля́ти. 6. Ї́сти – ї́си, ї́в/ла, бу́деш ї́сти. 7. Сиді́ти – сидя́ть, сиді́ли, бу́дуть сиді́ти. 8. Ду́мати – ду́мають, ду́мали, бу́дуть ду́мати. 9. Ба́чити – ба́чить, ба́чила, бу́де ба́чити. 10. Чита́ти – чита́є, чита́ла, бу́де чита́ти. 11. Вчи́ти – вча́ть, вчи́ли, бу́дуть вчи́ти. 12. Пі́ти – п'є́, пив, бу́де пі́ти. 13. Слу́хати – слуха́ю, слухав/ла, бу́ду слуха́ти. 14. Писа́ти – пи́ше, писа́ла, бу́де писа́ти. 15. Стоя́ти – стої́ть, стоя́в, бу́де стоя́ти. 16. Іти́ – іду́ть, ішли́, бу́дуть іти́. 17. Говори́ти – говори́ть, говори́в, бу́де говори́ти. 18. Ї́хати – ї́де, ї́хала, бу́де ї́хати. 19. Хоті́ти – хо́чемо, хоті́ли, бу́демо хоті́ти. 20. Нали́ти – налива́є, налива́ла, бу́де налива́ти. 21. Ї́сти – ї́дять, ї́ли, бу́дуть ї́сти. 22. Вчи́ти – вча́ть, вчи́ли, бу́дуть вчи́ти. 23. Сиді́ти – сиді́ть, сиді́в, бу́де сиді́ти. 24. Да́ти – даю́ть, дали́, бу́дуть дава́ти.

Вправа 50. 1. Диві́вся. 2. Вча́ть. 3. Бу́де слуха́ти. 4. Перебува́є. 5. Ба́чив. 6. Бу́де розмовля́ти. 7. Ї́ла. 8. Знахо́диться. 9. Ду́має. 10. Бу́де ба́чити. 11. Чита́в. 12. Бу́дуть вчи́ти. 13. П'є́. 14. Слу́хали. 15. Бу́де писа́ти. 16. Стої́ть. 17. Ішо́в. 18. Говори́в. 19. Хо́че. 20. Хоті́ли. 21. Бу́де пі́ти. 22. Вчи́ла. 23. Сидя́ть. 24. Була́.

Вправа 51. 1. Народи́лася, віросла – доко́наний. 2. Живе́ – недоко́наний. 3. – . 4. – . 5. Прожива́є – недоко́наний. 6. Відві́дують – недоко́наний, подиві́тися – доко́наний, відві́дати – доко́наний. 7. Відбува́ються – недоко́наний. 8. Приї́здить – недоко́наний. 9. Гуля́ємо, хо́димо, бере́мо у́часть – недоко́наний. 10. Люблю́ – недоко́наний.

Вправа 52. 1. Написа́ла – написа́ла б = не написа́ла. 2. Прийшо́в – прийшо́в би = не прийшо́в. 3. Прові́в – прові́в би = не прові́в. 4. Зустрі́вся – зустрі́вся б = не зустрі́вся. 5. Організува́в – організува́в би = не організува́в. 6. Ві́вчила – ві́вчила б = не ві́вчила.

Вправа 53. 1. Ходімо. 2. Зробіть. 3. Виконуйте. 4. Напиши. 5. Дайте. 6. Купи. 7. Починаймо. 8. Читай. 9. Заспівай. 10. Зустріньмося. 11. Скажіть.

Вправа 54. 1. Сміло. 2. Пізно. 3. Добре. 4. Рано, довго. 5. Рано. 6. Літом, взимку. 7. Мало, багато, більше.

Вправа 55. Дуже, давно, увечері, весело, справді, довго, далеко, голосно, менше, ясніше, відразу, ясно-ясно, щасливо.

Вправа 56. 1. Рік у рік – year by year, кінець кінцем – finally, без мети – without any purpose, на диво – surprisingly. 2. По-друге – secondly, по-нашому – in our way, по-доброму – in a good way, по-англійськи – in English. 3. Віч-на-віч – face to face, хоч-не-хоч – no matter what, пліч-о-пліч – side by side, з давніх-давен – from ancient times. 4. Згорі – from above, зсередини – from within, змолоду – from youth, назавжди – forever, вперше – for the first time. 5. Куді-небудь – somewhere, хтозна-колі – who knows when, якось-то – somehow, будь-як – anyway.

Вправа 57. Уважний слухач – уважно слухати, радісна перемога – радісно перемагати, швидке читання – швидко читати, повільна хода – повільно ходити, цікава розповідь – цікаво розповідати, щасливе життя – щасливо жити, довга розмова – довго розмовляти, голосний спів – голосно співати, добре навчання – добре навчатися, швидка допомога – швидко допомагати.

Вправа 58. Де? Всюди, вгорі, скрізь, навкругі, надворі, внизу, праворуч, там, ліворуч.

Колі? Вранці, завтра, сьогодні, щороку, колись, восні, взимку, влітку, вчора.

Як? Акуратно, відмінно, жваво, весело, рішуче, гордо, чітко, ввічливо, швидко, вдало.

Вправа 59. 1. Щоб тебе добре зрозуміли, говори повільно. 2. На запитання відповідай повно. 3. Вчи українську мову старанно. 4. Прибирай свою кімнату якісно. 5. Готуй домашнє завдання уважно. 6. Чітко вимовляй кожне слово. 7. Вітайся зі старшими людьми ввічливо. 8. Вітай усіх своїх друзів привітно. 9. Розмовляй зі своєю подругою щиро. 10. Зустрічай кожен новий день радісно.

Вправа 60. Дешево – дешевше – найдешевше = cheap – cheaper – the cheapest; легко – легше – найлегше = easy – easier – the easiest; швидко – швидше – найшвидше = fast – faster – the fastest; важко – важче – найважче = hard (is difficult to pass) – harder – the hardest; довго – довше – найдовше = long – longer – the longest; дорого – дорожче – найдорожче = expensive – more expensive – the most expensive; повільно – повільніше – найповільніше = slow – slower – the slowest; коротко – коротше – найкоротше = short – shorter – the shortest.

Вправа 61. 1. – 2. На (столі) – М.в., біля (столу) – Р.в. 3. Біля (столика) – Р.в., на (тумбочці) – М.в., над (телевізором) – О.в. 4. За (телевізором) – О.в., у (куткú) – М.в. 5. У (ній) – М.в., з (наук) – Р.в., для (перекладу) – Р.в. 6. На (стіні) – М.в. 7. На (підлозі) – М.в., із (квітами). – О.в. 8. У (кімнаті) – М.в., з (тканини) – Р.в. 9. На (вікнах) – М.в., з (орнаментом) – О.в. 10. На (підвіконні) – М.в., в (інтер'єрі) – М.в. 11. За (допомогою) – О.в. 12. З (радістю) – О.в.

Вправа 62. 1. В. 2. За, у. 3. В, зі. 4. На, біля. 5. На, біля. 6. На, в. 7. Під, у. 8. Під, у. 9. На, за. 10. Над. 11. Біля, до, з. 12. З, із. 13. До, в. 14. Зі, до. 15. Без, з. 16. В, на. 17. Після, на. 18. Без, з. 19. Від, на. 20. Про, за. 21. Про, про. 22. За, біля. 23. Із. 24. Для, для. 25. Між.

Вправа 63. 1. – . 2. З. 3. – 4. В. 5. – . 6. – . 7. У. 8. В, в. 9. В, на. 10. На. 11. У, на. 12. В. 13. В. 14. У, в, з. 15. За.

Вправа 64. 1. – . 2. В, у. 3. На, в. 4. – . 5. В, з. 6. З. 7. В. 8. З, про. 9. По, про, в, за. 10. З. 11. З, в. 12. У. 13. З, у, в. 14. В, до.

Вправа 65. 1. – 2. І. 3. Та. 4. І. 5. – . 6. Та. 7. І, та. 8. Де. 9. А. 10. Алé. 11. І, тому що. 12. Протé. 13. А. 14. Аджé, і.

Вправа 66. 1. А. 2. Щоб. 3. Алé. 4. А. 5. Що. 6. Та. 7. Алé. 8. Якé (сполучне слóво). 9. А. 10. Що. 11. Де. 12. Як (колі). 13. Яка́ (сполучне слóво). 14. А. 15. Що.

Вправа 67. 1. Алé. 2. Однак. 3. Алé . 4. І. 5. Алé. 6. Та. 7. І. 8. Чи то́, чи то́. 9. Алé. 10. Абó, абó. 11. Що. 12. Щоб.

Вправа 68. 1. І. 2. І. 3. Та, і. 4. Колі. 5. А, і. 6. І, а. 7. Тому що. 8. І, та. 9. Тому що, а. 10. Бо.

Вправа 69. 1. Бо / тому що. 2. Тому що, оскі́льки. 3. Щоб. 4. Щоб. 5. Тому що. 6. Якщó. 7. Якби́. 8. Оскі́льки. 9. Що. 10. Тому що, як. 11. Яка́, тому що / бо.

Вправа 70. 1. Невже́. 2. Так. 3. – . 4. Авже́ж. 5. Еге́ ж.

Вправа 71. 1. Ма́йже – almost. 2. Так – yes. 3. Ні – no. 4. Чи – if. 5. Ось – here. 6. Лише́ – only. 7. Хиба́ – Really. 8. Са́ме – Let (it be). 9. Го́ді – enough. 10. Неха́й –

Вправа 72. 1. Daniel is studying German. 2. Daniel does not study German. 3. Is Daniel studying German? 4. Only Daniel is studying German. 5. Daniel is still studying German. 6. Is Daniel really studying German? 7. It is unlikely that Daniel is studying German. 8. Is Daniel studying German? 9. Daniel is just studying German. 10. Yes, Daniel is studying German.

Вправа 73. 1. Чи. 2. Невже́. 3. Невже́. 4. Чи / неврже́. 5. Хай / неха́й. 6. На́віть. 7. Ле́две не. 8. На́віть / якра́з. 9. Невже́. 10. Так. 11. Чи / неврже́ / хиба́ 12. Ось / якра́з. 13. Ось. 14. Невже́ / хиба́.

Вправа 74. 1. – . 2. Ось. 3. Аж. 4. Мовля́в. 5. Ті́льки. 6. Лише́. 7. Б.

Вправа 75. 1. Сі́ль. 2. Сльоза́. 3. М'яч. 4. Бліскавка. 5. Годі́нник. 6. Яблуко. 7. Алфа́віт. 8. Лі́д. 9. Очі. 10. Пір'ї́на.

Вправа 76. 1. Планува́ла б. 2. Купі́ла б. 3. Вчив би. 4. Хоті́в би. 5. Хоті́ла б. Поча́в би. 7. Прийшо́в би. 8. Збира́вся б. 9. Ві́рішив би. 10. Займа́вся б. 11. Працюва́ла б. 12. Допомага́ла б.

Вправа 77. 1. Неха́й Петро́ працює в саду́. 2. Неха́й Мохаммед телефо́нує брата́ві. 3. Неха́й Ірі́на виконує завда́ння виклада́чки. 4. Неха́й Оле́ся принесе́ до́дому проду́кти. 5. Неха́й Абдулла́х читає слова́. 6. Неха́й Са́льма пи́ше впра́ву. 7. Неха́й Га́ліна йде на заняття́. 8. Неха́й Санде́й вчить украї́нську мо́ву. 9. Неха́й Ігор пи́ше реферат з істо́рії. 10. Неха́й Сангі́та відпові́дає на запитання́.

Вправа 78. 1. До́брый день! 2. До побачення! 3. На добраніч! 4. Алло́! 5. Смачно́го! 6. Ма́ти рідна! 7. Дякую! 8. Дзень! 9. Бр-р-р! 10. Проща́й! 12. Ура́! 13. Сла́ва геро́ям Украї́ни! 14. Ш-ш-ш. 15. Ку-ку́! 16. Гав-га́в!

Вправа 79. 1. Ого́! 2. Ура́! 3. О! 4. Спасі́бі! 5. Ой?! 6. Ах! 7. Алло́! 8. А-а-а́! 9. До́брого ра́нку! 10. Дзень! 11. Тьох-тьох-тьо́х! 12. Ку-ку-рі-ку-у-у́! 13. До́брого ве́чора! 14. Ой-ой! 15. Ех! 16. Дякую! 17. На добраніч! 18. На здоро́в'я!

Вправа 80. 1. Ой / ох / ах / ух. 2. Ой / ох / ах / ух. 3. Ой / ох / ах.
4. Ура. 5. Ой / ох / ах. 6. Ой / ох / ах. 7. Ой / ох / ах. 8. Ой. 9. Ой / ох / ах.
10. Ой / ох / ах. 11. Ой / ах. 12. Ой / ох / ах. 13. Ох / ах. 14. Ой / ох / ах.
15. Ой / ох / ах.

Вправа 81. Ко-ко-ко́ – кúрка, мур-мúр – кiт / кiшка, гав-гáв – собáка,
хро-хро́ – свиня́, ме-ме́ – коза́, i-га-гá – кiнь, ку-ку-рiку́ – пiвень, так-тáк –
качка, кар-ка́р – воро́на, му-мú – коро́ва.

Вправа 82. 1. Ш-ш-ш! ц-ц-ц! цить! 2. Геть! iди геть! 3. Па́не! па́ні!
дiвчино! 4. Ну́мо! гайда́! 5. Стоп! перестáнь! стiй! 6. Допоможiть! про́шу!
7. Стоп! стiй! 8. Дякую! спасiби! 9. Ох! ех! от бiда́! 10. Дóбрый рáнок!
дóбрый день! дóбрый вéчiр! привiт! 11. До побáчення! бува́й! бува́й(те)
здорóвий (i)! проца́й(те)! 12. Нема́є за що! не турбу́й(те)ся!

TESTS (ТЕСТИ)

1. б). 2. а). 3. в). 4. а). 5. а). 6. а). 7. а). 8. 2). 9. а). 10. а). 11. в).
12. а). 13. б). 14. б). 15. а). 16. а). 17. а). 18. б). 19. а). 20. а). 21. в).
22. в). 23. в). 24. в). 25. б). 26. а). 27. в). 28. б). 29. б). 30. б).

TERMS (ТЕРМІНИ)

An Adjective (прикметник) is an independent notional part of speech that names a static feature of an object/human being and answers the questions *What? Which? Whose?*

An Adverb (прислівник) is a notional uninflected part of speech that names non-process features of an action, state or quality and answers the question *How? Where? Where from? How much?/ To what degree?*

A Conjunction (сполучник) is a functional undeclined part of speech that is used to connect homogeneous members of a sentence and parts of a compound one.

The Category of Case (категорія відмінка). A case is a grammatical category which shows the relations of the noun and nominative parts of speech with other words in a sentence. There are seven declensional cases in Ukrainian, each differing according to the group to be declined: Nominative (N) (називний), Genitive (G) (родовий), Dative (D) (давальный), Accusative (A) (знахідний), Instrumental (I) (орудний), Locative (L) (місцевий), and Vocative (V) (клічний).

The Category of Gender (категорія рóду). All the nouns (except those used only in the Plural) belong to one of the three genders: Masculine (чоловічий рід) (these nouns correlate with the pronouns he (він) or this (цей), Feminine (жіночий рід) (they are correlative with the pronouns she (вона́) or this (ця) or Neuter (середній рід) (which correlate with the pronouns it (вонó) or this (це)). A separate group is constituted by nouns of common gender.

The Category of Number (категорія числа́). Countable words have two numbers – Singular (однина́) and Plural (множина́).

Declensions (відміни). Ukrainian nouns are divided into four declensions: Declension I, Declension II, Declension III, and Declension IV. *Declension I* includes nouns of feminine, masculine and common genders which end in *-a(-я)*. *Declension II* includes masculine nouns that have the zero inflexion, masculine nouns ending in *-o, -e,*

neuter nouns ending in *-o*, *-e*, neuter nouns ending in *-я*, except those which contain suffixes *-ен-*, *-ам-*, *-ям-*. *Declension III* includes feminine nouns having zero endings in the Nominative case and the noun *мáти*. *Declension IV* includes neuter nouns ending in *-а(-я)* which when declined obtain suffixes *-ам-* (*-ям-*) or *-ен-*.

Grammatical Categories of the Verb (граматичні категорії дієслóва). The verb has the following grammatical categories: the category of **person** (осóба), **gender** (рід), **number** (числó), **tense** (час), **mood** (спóсіб) and **aspect** (вид).

Grammatical Forms of the Verb (граматичні фóрми дієслóва). The main grammatical forms of the verb are as follows: **1) The Infinitive** (інфінітív, неозначена фóрма); **2) Finite forms of the verb** (особóві фóрми дієслóва); **3) Participles** (дієприкмётники, дієприслívники); **4) Impersonal forms in *-но*, *-то*** (безособóві фóрми на *-но*, *-то*).

Interjections (вíгук) are special invariable words that express feelings, wills of a speaker without naming them.

A Numeral (числívник) is an independent notional part of speech that names a quantity of objects/living beings or their order when countend and answer the questions *How many? (скíльки?)*, *Which? (котрíй?)*.

A Noun (імéнный) is a notional part of speech that names objects/beings, has the categories of gender, number, and case, answers the questions *Who? What?*

A Particle (ча́стка) is an undeclined functional part of speech that gives a sentence or its parts additional meanings or is used to form new grammatical forms or words.

A Participle (дієприкмётник) is the grammatical form of the verb which have two groups and four subgroups: Active Participles (дієприкмётники актívного стáну): Present Active and Past Active;

Passive Participles (дієприкметники пасивного стану): Present Passive and Past Passive. **A Participle (дієприслівник)** is the grammatical form of the verb which have two groups: Present Participles (дієприслівники теперішнього часу) with the suffixes *-учи, -ючи, -ачи, -ячи* and Past Participles (дієприслівники минулого часу) with the suffixes *-ши* that are used as adverbial modifiers.

A Preposition (приймєнник) is a functional unchanged part of speech that is used as a means of expressing grammatical and semantic relations between notional words.

A Pronoun (займєнник) is a part of speech which consists of words with abstract meaning that point to objects (both animate and inanimate) and their properties without naming them.

A Verb (дієслово) is a part of speech which denotes an action or a state and answers the question *What to do?*

RECOMMENDED LITERATURE (РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА)

Bekh O., Dingley J. Ukrainian. Berkshire : Cox & Wyman Limited, Reading, 1997. 300 p.

English-Ukrainian Reference Dictionary for Foreigners / уклад. Є. І. Гороть, Н. О. Данилюк, І. М. Калиновська та ін.; під кер. та за заг. ред. проф. Є. І. Гороть. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 500 с.

Let's speak Ukrainian. Розмовляймо українською / Н. Makarova, L. Palamar, N. Prisyazhnyuk. Part 1. Introductory Phonetic Course. Kyiv: ІНКОС, 2010. 125 p. Part. 2 Kyiv: ІНКОС, 2011. 221 p. Part 3. Kyiv: ІНКОС, 2012. 187 p.

Notes on Ukrainian Grammar: навч.-метод. матеріали з граматики української мови для англомовних студентів-іноземців / Є. І. Гороть, Н. О. Данилюк, Л. К. Малімон, О. О. Рогач. Луцьк: СНУ імені Лесі Українки, 2014. 40 с.

Азарова Л. Є., Зозуля І. Є., Солодар І. Є. Українська мова для слухачів-іноземців підготовчого відділення : навч. посібник. Вінниця: ВНТУ, 2010. 121 с.

Антонів О., Паучок Л. Українська мова для іноземців: модульний курс : навч. посібник. Київ: Фірма «ІНКОС», 2012. 268 с.

Вінницька В. М., Плющ Н. П. Українська мова: практичний курс граматики для студентів-іноземців. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2003. 272 с.

Вступний курс з української мови для студентів-іноземців підготовчого відділення / за ред. Т. О. Дегтярьової. Суми: Університетська книга, 2010. 415 с.

Данилюк Н. О., Масицька Т. Є. Українська мова як іноземна: робоча програма нормативної навчальної дисципліни для слухачів-іноземців підготовчого відділення. 4-е вид., доп. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 20 с.

Зайченко Н. Ф. Українська мова як іноземна: граматичний аспект. Київ: Освіта України, 2013. 120 с.

Практикум з української мови для іноземних англомовних студентів 1-го курсу / упор. Л. В. Фоміна, А. М. Дудка, І. І. Кулікова, О. В. Самолисова. Харків: ХНМУ, 2017. 90 с.

Українська мова для іноземців: збірник вправ: навч. посіб. з укр. мови для іноз. студ. / Н. С. Ніколаєва, В. І. Невоїт, В. О. Любчевська-Сокур, В. В. Овдійюк, О. О. Ситник, Л. Л. Черепаха. 2-е вид., випр. та доп. Київ: Четверта хвиля, 2011. 212 с.

Українська мова: навч. матеріали для студентів-іноземців 1-го курсу / укл. О. П. Коньок. Суми : Вид-во СумДУ, 2009. 103 с.

Чистякова А. Б., Селіверстова Л. І., Лагута Т. М. Українська мова для іноземців: підруч. для інозем. студ. вищ. навч. закл. Харків: Вид-во «Індустрія», 2008. 384 с.

Навчально-методичне видання

Danylyuk Nina	Данилюк Ніна
Masytska Tetiana	Масицька Тетяна
O'Brien Douglas	О'Брайєн Даглас
Rohach Oksana	Рогач Оксана

THE MAIN FEATURES OF THE UKRAINIAN GRAMMAR	ОСНОВНІ РИСИ ГРАМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
---	--

<i>A REFERENCE TEXTBOOK FOR FOREIGNERS</i>	<i>НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ</i>
--	--

Друкується в авторській редакції

Випусковий редактор – *Світлана Політило*
Дизайн обкладинки та верстка – *Анастасії Дідух*

Формат 60x84 1/16. Ум.-друк. арк. 7,4.
Наклад 100. Зам. 15.

Волинське обласне редакційно-видавниче підприємство «Надтир'я»
43016, м. Луцьк, вул. Лесі Українки, 7. Тел. +38 067 33 41 306.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру ДК № 349 від 02.03.2001.

Данилюк Н. О.

Д 18 **The main features of the Ukrainian grammar: a reference textbook for foreigners** / Nina Danylyuk, Tetiana Masytska, Douglas O'Brien, Oksana Rohach; managing editor Nina Danylyuk. Lutsk : Nadstyrja, 2022. 128 p. **Основні риси граматики української мови: навчальний посібник для студентів-іноземців** / Ніна Данилюк, Тетяна Масицька, Даглас О'Брайєн, Оксана Рогач; відп. ред. Н. О. Данилюк. Луцьк : Надстир'я, 2022. 128 с.

ISBN 978-966-517--965-8

У навчальному посібнику стисло викладено основи теоретичних відомостей із морфології сучасної української мови, дібрано завдання і вправи, які сприятимуть засвоєнню матеріалу. Пояснення теоретичного матеріалу зроблено англійською мовою, що полегшить розуміння ключових граматичних термінів і понять англомовними студентами, які вивчають українську мову як іноземну. В основу праці покладено видання: Notes on Ukrainian grammar for foreign students: навчально-методичні матеріали з граматики української мови для англомовних студентів-іноземців /Є. І. Гороть, Н. О. Данилюк, Л. К. Малімон, О. О. Рогач. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2014. 40 с.

Посібник розраховано на слухачів підготовчих відділень, студентів і магістрантів у закладах вищої освіти.

УДК 811.161.2'36(072)